

THE TRAGEDY OF HAMLET,
PRINCE OF DENMARK (1601)
by William Shakespeare

HAMLET
Vilyam Şekspir

Tərcümə edəni: Tələt Əyyubov
(ilk dəfə "Azərbaycan" jurnalı N-12, 1957 dərc olunmuşdur)

İŞTİRAK EDƏNLƏR

Klavdi — Danimarka kralı,
Hamlet — keçmiş kralın oğlu, indikinın qardaşı oğlu.
Poloni — kral sarayının müşaviri.
Horassio — Hamletin dostu,
Laert — Poloninin oğlu.
Voltimand; Korneli; Rozenkrants; Qildenstern; Ozrik; zadəgan; keşiş (saray adamları)
Marsel; Bernardo (zabit)
Fransisko (əsgər)
Reynaldo — Poloninin xidmətçisi,
Aktyorlar.
İki məzarçı
Fortinbras (Norveç prinsisi)
Kapitan
İngilis səfirləri.
Gertruda (Danimarka kraliçası, Hamletin anası)
Ofelia (Poloninin qızı)
Lordlar, ledilər, zabitlər, əsgərlər, dənizçilər, əyanlar, çaparlar.
Hamletin atasının kölgəsi.

Hadisə Elsinor qəsridə baş verir.

BİRİNCİ PƏRDƏ

BİRİNCİ SƏHNƏ ELSİNOR QƏSRİN QARŞISINDA MEYDAN.

Gecə yarıdır. Fransisko keşikdə dayanmışdır. Saat on ikini vurur. Bernardo ona yanaşır.

BERNARDO
Kimdir?

FRANSİSKO
Dayan, dayan! Özün de, kimsən?

BERNARDO
Yaşasın kral

FRANSİSKO
Bernardo?

BERNARDO
Mənəm.

FRANSİSKO
Vaxtında gəldiniz öz növbənizə.

BERNARDO
Get yat, Fransisko, gecə yarıdır.

FRANSİSKO
Sağ olun, vaxtında gəlib çıxdınız.
Donmuşam; qəlbim də çox kədərlidir.

BERNARDO
Növbə necə keçdi?

FRANSİSKO
Lap sakitlikdir.

BERNARDO
Gecəniz xeyir olsun. Horassio, Marsell
Sizə rast gəlsələr tələsdirdiniz,
Deyin ki, növbəyə gecikməsinlər.

FRANSİSKO
Deyəsən onlardır. Dayanın, kimdir?

(Horassio və Marsell gəlirlər.)

HORASSİO
Ölkə dostları.

MARSELL
Kral nöqərləri

FRANSİSKO
Əlvida!

MARSELL
Əlvida, köhnə dost. Sizi kim əvəz elədi?

FRANSİSKO
Bernardo. Sağ ol.

(Gedir.)

MARSELL
Bernardo!

BERNARDO
De görüm Horassio burdadırmı?

HORASSİO

Deyəsən burdadır,

BERNARDO

Salam, Horassio.

Salam dostum, Marsell,

MARSELL

O kölgə bu gecə yenə gəldimi?

BERNARDO

Hələ ki, gəlməyib.

MARSELL

Horassio inanmır gördüyümüzə,
Deyir, iki dəfə dalbadal, bizim
Gördüyümüz Kölgə boş vahimədir»,
Bax, elə bununçün mən Horassionu
Özümlə buraya gətirib gəldim.
Bu gecə o Kölgə yenə görünsə,
Qoy özü yoxlasın, söhbət də etsin.

HORASSİO

Amma ay gəldi ha!..

BERNARDO

Gəlin oturaq;
İnanmayırsınız, dinləyin, sizə
Bir-bir nağıl edək gördüyümüzü...

HORASSİO

Buyurun, oturun. Bernardo, danış.

BERNARDO

Keçən gecə... orda. Şimal qütbünün
Ulduzu yerini dəyişdiyi vaxt,
Nurunu bax bu cür saçdığı zaman,
Məndim, bir də Marsell... Gecə yarıydı..
Elə bu anda...

(Kölgə gəlir.)

MARSELL

Sus, danışma. Bir bax, o yenə gəlir.

BERNARDO

Özüdür, bu, mərhum kralımızdır.

MARSELL

Horassio, arıfsən, onunla danış.

BERNARDO

Gördünmü? Krala bənzəməyirmi?

HORASSİO

Odur! Məni sarmış qorxu və heyrət.

BERNARDO

O, sual gözləyir.

MARSELL

Soruş, Horassio.

HORASSİO

De, kimsən? Nə haqla Danimarkanın

Mərhum kralının qiyafəsinə

Girib gecə yarı gəlibsən, söylə!

Göyə and verirəm səni, cavab ver!

MARSELL

O, təhqir olundu.

BERNARDO

Odur, bax, gedir - Horassio

Səni and verirəm! Dayan! Cavab ver!

Kölgə gedir.

MARSELL

O getdi... Danışmaq istəmədi heç.

BERNARDO

Nə oldu, Horassio?

Bəsdir, sakit ol.

Hə, boş xəyaldırmı, vahimədirmi?

Nə oldu? Bir danış, de fikrin nədir?

HORASSİO

Allaha and olsun, öz gözlərimlə

Onu görməsəydim. Heç inanmazdım!

MARSELL

Neçə də bənzəyir kralımıza!

HORASSİO

Sən özün-özünə bənzədiyən tək.

O, norveçli ilə döyüş zamanı

Geydiyi cəngavər paltarındaydı,

Polşanın ən seçmə əsgərlərini,

Xizəklər üstündən buzlar üstünə

Tökdüyü gün kimi, o acıqlıydı.

Heç inanmaq olmur!

MARSELL

Bax, elə o mətin addımlarıyla

Keçdi yanımızdan dünən iki yol.

HORASSİO

Anlaya bilmirəm, nə sirdir bu?

Bəlkə də, dövlətin təhlükələrə

Yaxınlaşdığına bir işarədir?

MARSELL

Dayanın. Oturaq, görən gecələr,

Hər bir vətəndaşın qəlbini sıxan,

Bu sərt keşik çəkmənin mənası nədir?

Qorxulu topların yaradılması,

Xaricdən silahlar gətirilməsi,

Gəmilər qayıran hər bir ustanın

Bayram günləri də ara vermədən
İşləməsi, deyin, nə deməkdir, nə?
Gecəni gündüzə qatıb durmadan,
Bu qan-tər içində işləmək nədir?
Deyin kim anladar bu sirri mənə?

HORASSIO

Qulaq as, mən deyim.
Dildən-ağızdan
Eşitdiklərimi danışım sizə.
Sizə məlumdur ki, indi surəti
Qarşımızda duran bizim kralı,
Norveç hökmdarı o Fortinbras,
Döyüşə çəkmişdi... Həmin döyüşdə
Bizim igid kral qələbə çaldı.
Şöhrəti yayıldı bütün aləmə.
Düşmən məğlub oldu onun önündə.
Şərəf qanununa uyğun olaraq,
O vaxt müqavilə bağlandı ki,
Məğlub Fortinbras öz həyatını
Və torpaqlarını, bizim krala
Tamam təslim edir... Əgər döyüşdə,
Qələbə çalsaydı o Fortinbras,
Bizim geniş çöllər, geniş tarlalar
Verilərdi onun ixtiyarına.
O müqaviləyə əsaslanaraq
Bütün var-dövləti Fortinbrasın
Bizim zəfər çalan krala verdi.
Sonra belə oldu: onun varisi
Kiçik Fortinbras indi qızıqıb
Arayıb, axtarıb bütün Norveçi
Bir parça çörəkçin başkəsənlərdən
Dəstə düzəltmişdir... O istəyir ki,
Qoca atasının itirdiyini
Zorla və qüvvətlə geri qaytarsın.
Zənnimçə ölkədə narahatlığın,
Tez-tələsik əsgər yığılmasının
Və çaxnaşmaların səbəbi budur.

BERNARDO

Elədir... Elədir, doğru deyirsən,
Kral görkəmində, hər b paltarında
Müharibələrin o günahkarı
Bizim qərargahı nahaq dolaşmır.
O, mənim qəlbimə tikan tək batır

HORASSIO

Romanın ən şanlı zamanlarında,
Qəhrəman Sezarın qətlindən bir az
Əvvəl, məzarlardan ölümlər qalxıb
Gecələr sübhədək hey gəzişərək
Küçələrdə müdhiş söz yayırlarmış.
Quyruqlu ulduzlar alov saçmış,
Şəhlər qan rəngində çökürmüş yerə,
Günəşdə ləkələr zahir olubmuş.
Daima Neptunun hökmündə olan
Qəmərdə qiyamət günündəki tək
Qorxunc zülmətlərə qər q imiş tamam.
Bax, bu söylədiyim uğursuzluqlar,
Yerlərlə, göylərlə birləşib, bizə,
Bizim ölkədəki vətəndaşlara,
Hər yana car çəkən çaparlar kimi
Gəlib xəbər verib fəlakətləri...

(Kölgə qayıdır)

Susunuz! O gəlir! Yenə odur, o!
Mən onu lap yəqin saxlayacağam.
Tərpənmə yerindən, dayan, ey xəyal!
Ah, əgər, dinməyə varsa taqətin,
Sirrini söylə!
Sənin pak ruhuna nə gərəkdir, nə?
Sirrini söylə!
Bəlkə sən duymuşsan ölkə dərdini —
Bəlanı dəf etmək bəlkə mümkündür.
Sirrini söylə!
Bəlkə bəd əməllə sən bir xəzinə
Ələ keçirdərək, gizlətmisən, hə?
Sirrini söylə!
Belə deyirlər ki, siz mərhumları

Daima cəzb edir bu xəzinələr...
Qəlbini aç mənə! Cavab ver! Dayan!

(Xoruz banlayır.)
Marsell! Onu saxla!

MARSELL
Vurummu?

HORASSİO
Əgər
Qaçmaq istəyirsə, dayanma vur, vur!

BERNARDO
Odur, o burdadır!

HORASSİO
Odur...

(Kölgə gedir)

MARSELL
O getdi.
Ona gücümüzü göstərməklə biz,
Bərk təhqir eylədik şah vüqarını.
O bir buxar kimi ələ keçməyir.
Gülüncdür, gülüncdür bizim zərbələr...

BERNARDO
Danışardı, xoruz banlamasaydı.

HORASSİO
Bu səsi eşitcək titrədi dərhal.
Qorxdu, yaman qorxdu cavab verməyə.
Mən eşitmişəm ki, şəfəq carçısı,
Xoruz banlayırkən, gündüz allahı
Yuxudan oyanır... Atəşdə, suda,
Havada, torpaqda gəzişən ruhlar
Bu səsi eşitcək, qəbrə çəkilir.

İndi gözümüzlə gördük biz bunu.

MARSELL

Xoruz banlayanda, kölgə əridi...
Belə deyirlər ki, hər il qış vaxtı,
Milad bayramından bir azca əvvəl
Sübhədək banlayır o şafəq quşu.
Belə deyirlər ki, o zaman ruhlar
Səs salmır, sükutla keçir gecələr.
Vaxt elə müqəddəs və xoş olur ki,
Sehri baş tutmayır cadugərlərin,
Yerə zərər vermir səyyarələr də...

HORASSİO

Mən də inanıram bunlara. Bir bax,
Səhər, şafəqlərdən paltar geyinib
Şərq təpələrində şəh üstdə gəzir.
Dan yeri ağardı. Gedək keşikdən.
Bir də məsləhətim budur ki, gəlin

Biz, prins Hamletə gördüyümüzü
Gedək xəbər verək.
Söz verirəm ki,
Bizimlə lal olub dinməyən o ruh
Hamleti görərkən danışacaqdır.
Hə, nə deyirsiniz? Dostluq eşqinin,
Sədaqətin təlqin etdiyi kimi
Ona bu əsrarı gedib deyəkmi?

MARSELL

Məncə, gərək deyək. Prins Hamletin
Harda olduğunu bilirəm, gəlin!

(Gedirlər).

İKİNCİ SƏHNƏ

YENƏ ORADA. QƏSRİN QƏBUL SALONU.

Kral, Kraliça, Hamlet, Poloni, Laert, Voltimand, Korneli, əyanlar və məiyyət gəlirlər.

KRAL

Bizim qardaşımız əziz Hamletçin
Saxladığımız matəm bitməmişsə də,
Lakin özümüzü unutmamalı,
Daha təmkin ilə davranmalıyıq.
Bax, elə bununçun öz bacımızla,
İndi gördüyünüz bu kraliçayla,
Hərbi sərhədlərin bu varisiylə
Nikah kəsdirməyi qərara aldığ.
İndi qəlbimizdə iki duyğu var:
Kədər, göz yaşdır onun birisi,
Şadlıqdır, gülüşdür o biri duyğu.
Bu işi görərkən müşavirlərin
Bütün dediyinə biz əməl etdik.
Siz təqdir etdiniz bizim nikahı,
Bununçun hamıya, qəlbən təşəkkür!
Sonra kral oğlu, gənc Fortinbras
Bizi bir zərrə də saya salmadan,
Ölümündən sonra qardaşımızın
Ölkə hərc-mərclikdir — güman edərək,
Elə inanmış ki, bəxt ulduzuna,
Kral atasının itirdiyini
Bizim mərd, qəhrəman qardaşımızın
Ələ keçirdiyi bütün yerləri
O, geri qaytarmaq xəyalındadır...
Ondan deyəcəyim budur müxtəsər.
İndi özümüzdən, bir də məclisin
Əsil mənasından danışaq, gəlin.
Norveç kralına, Fortinbrasın
Əmisinə məktub göndəririk biz.
Lap əldən salmışdır qocalıq onu,
Qardaşı oğlunun əməllərini
Qocalıq ucundan yəqin ki, bilmir.
Məktubda təvəqqe edirik ki, biz,
Bu işi kökündən vurub dağıtsın,
Çünki qoşun — onun rəiyyətidən,
Xərci də ki, onun xəzinəsindədir.
Mehriban Voltimand, əziz Korneli,
Sizə tapşırıq biz bu məktubu.

Lakin artırmırıq səlahiyyəti.
O qoca krala salam yetirin...
Onunla söhbətlər aparanda siz
Ədəbdən bir an da kənar çıxmayın.
Gedin. Bizə olan ixtisasınızı
Tez gedib-gəlməklə sübut eyləyin.

KORNELİ VƏ VOLTİMAND
Daim olduğu tək, biz bu işdə də
Sizə sədaqəti sübut eylərik.

KRAL
Buna şübhəmiz yox. Sizə yaxşı yol!

(Voltimand və Korneli gedirlər).

Təzə nə xəbər var? Danışın, Laert,
Siz məndən təvəqqe edəcəkdiniz.
O nə təvəqqedir? Söyləyin görək.
Nə arzunuz olsa bizdən, bilin ki,
Yerinə yetəcək, düzələcəkdir.
Dünyada elə şey yoxdur, inanın,
Sizin yolunuzda əsirgəyək biz.
Danimarka taxtı atanız üçün
Başın bir ürəyə, yaxud əllərin
Bir ağıza xidmət eyləməsindən
Az xidmət eyləmir. Arzunuz nədir?

LAERT
İcazə veriniz, böyük hökmdar,
Yenidən qayıdım mən Fransaya.
Sizin bu tacqoyma mərasimində
İştirak etməkçün buraya gəldim.
Lakin vəzifəmin icrası üçün
Fikirlər, xəyallar məni oraya
Yenə də cəlb edir... Sizə təzimlə
Rica eyləyirəm: icazə verin.

KRAL
Poloni nə deyir? Atan razıdır?

POLONİ

O öz ricasıyla məni, hökmdar,
Lap cana gətirdi. Bezdim, nəhayət
Onun getməsinə mən uğurladım.
Lütfən, izn verin bu səfərinə.

KRAL

Gedin, xoşbəxt olun. Laert, yaxşı yol,
Necə istəsəniz, öz vaxtınızı
Elə də keçirin. Hə, indi Hamlet,
Ey mənim qohumum, ey mənim oğlum...

HAMLET (kənara).

Oğul tək çox uzaq, qohum tək yaxın.

KRAL

Yenəmi üzünü tutmuş buludlar?

HAMLET

Əksinə: nədənsə, o günəşlidir.

KRALİÇA

Yetər tutqunlaşdın gecələr kimi!
Hamlet! Mehriban ol bizim krala,
Bir gülər üzlə bax. Nə vaxta qədər
Başını sallayıb mərhum atanı
Topraqlar içində axtaracaqsan?
Belə yaranmışdır dünya əzəldən, —
Təbiət hökmüylə bütün canlılar
Ölüb keçməlidir əbədiyyətə.

HAMLET

Belə yaranmışdır dünya əzəldən.

KRALİÇA

Eləysə, nə üçün, bir söylə görək,
Qərribə görünür matəmin sənə?

HAMLET

«Görünür»...

Yox, xanım, doğrudan bu qəribədir.
Mənə tanış deyil bu «görünmələr».
Nə bu tutqun pləş, nə qara paltar,
Nə nəfəs təngliyi, nə göz yaşları,
Nə bu üzüntülər... Heç şey, heç bir şey
İfadə edəmməz mənim qəlbimi.
Bunlar görünməyin vasitəsidir,
Bunların hamısı bir hərəkətdir...
Bunları çox asan oynamaq olar...
Mənim riyasızdır bu kədurətim,
Nümayişkarlıq da deyil adətim.

KRAL

Sənin atan üçün bu qədər matəm
Saxlamağını görmək çox xoşdur, Hamlet.
Lakin sənin atan öz atasını,
O da onun kimi öz atasını
İtirmişdir, bəli. Bir neçə müddət
Yaxın mərhumlara matəm saxlamaq
Bizim borcumuzdur. Amma hər zaman,
Bu yasa bağlanmaq günahdır, oğlum.
Kişiyə yaraşmaz belə bir kədər,
Bu kədər — iradə acizliyinin,
Ürək korluğunun, ümitsiz aqlın
İnan ki, ən qaba ifadəsidir.
Ən adi, təbii hadisələr tək
Baş verən bir şeyə, mızıldayaraq —
Gileylik eyləmək narazı qalmaq
Ağıllı şeydirmi? Yox, yox, günahdır!
Səmələr önündə, mərhum önündə,
Böyük təbiətin öz qarşısında.
Atalar, baxtıyla razılaşıaraq,
Önündə gördüyü ilk cənazəni —
«Belə olmalıdır» sözləri ilə,
Müşayiət edən, aqlın-kamalın
Özündə, günahdır, günahdır, bəli!
Burax qüssələri, burax kədəri,
Qəlbində ata bil bizi özünə.

Qoy dünya bilsin ki, sən tac-təxtə
Ən yaxın adamsan, öz övladını
Ən böyük sevgilə sevən atalar
Qədər də biz səni sevirik, oğlum.
Vittenberqə gedib öz təhsilini
Davam elətdirmək istəyin isə,
Bizim xoşumuza gəlməyir, əsla!
Mən rica edirəm, fikrini dəyiş.
Yenə bizimlə qal, bizim mehriban
Gözümüz önündən kənara getmə.
Bizim nəslimizdə birinci oğul
Və bir əyan kimi yanımızda qal.

KRALİÇA

Məni məcbur etmə rica eyləyim,
Vittenberqə getmə, getmə, burda qal.

HAMLET

Xanım, mən tabeyəm hər əmrinizə.

KRAL

Layiq, itaətkar cavab, bax, budur!
Bizim ev sənindir. Gəl gedək, xanım.
Hamletin sözləri ürəyimizə
Bir şadlıq gətirdi, bunun eşqinə
Hər sağlıq qədəhi içilərkən, qoy
Topların nərəsi göyə ucalsın,
Yerlərdə səslənən gurultulara
Göylərin verdiyi əks-sədalar
Qədəh səslərinə qarışsın. Gedək!

(Hamletdən başqa hamı gedir.)

HAMLET

Ah, insan bədəni, ət və sümükdən
Yaranmış ağır yük! Kaş əriyəydin!
Ah, böyük yaradan, sən intihar
Yasaq etməsəydin! Aman, ilahi!
Mənim gözlərimdə bütün bu dünya,
Ah, nə qədər rəzil, alçaq görünür.

Hər tərəf mürdərlik! Üstünü kol-kos
Basmış gülüstan tək, hər tərəf, hər yer
Tamam mürdərənmiş, çirkə batmışdır.
Bunların hamısı necə baş verdi!
Onun ölümündən iki ay keçmiş,
Yox, iki ay olmaz...
O bir günəşin Parlaq şüasıydı
O mənim anamı elə bir eşqlə
Sevirdi ki, onun üzünə belə
Qoymurdu yel dəysin.... Ah, göylər, yerlər!
Eh, niyə yad edirəm. Anam da ona
Necə acgözlüklə məftun idi, ah!
Heç bir ay keçməmiş... Eh, yetər artıq!
Qadınlar! Sizin adınız, yalnız xəyanətdir!
Niobeya kimi, mənim atamın
Tabutu ardınca, göz yaşlarında
Gedərkən, geydiyi başmaqlar belə
Hələ yırtılmamış... O, mənim anam!..
Ah, yarəb! Ağılsız vəhşilər belə
Daha çox, daha çox yas saxlayardı.
O... Ərə getmişdir! Özü də kimə!
Mənim öz əmimə! O əmimə ki,
Mənim Herkulesə bənzədiyim tək
Atama bənzəyir... Aydan bir az çox!
Kirpiyi üstündə, saxta göz yaşı
Hələ qurumamış! Aman, ilahi!
Uğursuz olacaq, bu işin sonu.
Üzül, ey ürəyim! Susmaq gərəkdir.

(Horassio, Marsell və Bernardo gəlirlər.)

HORASSİO

Hörmət və ehtiram, sevimli prins!

HAMLET

Mən şadam, sapsağlam görməklə səni,
Horassio! Sənsənmi? Yanılmıram ki?

HORASSİO

O özüdür, prins, ta qəbrə qədər

Sizə sadıq kölə.

HAMLET

Yox, kölə demə.

Sizinlə səmimi, sadə dostlarıq.

Deyin, Vittenberqdən bu tərəflərə

Sizi nə gətirdi? Marsell, sizsiniz,

Elə deyildirmi?

MARSELL

Özüdür, prins...

HAMLET

Mən sizi görməklə ürəkdən şadam.

(Bernardoya)

Axşamınız xeyir.

(Horassioya)

Bəs Vittenberqdən

Sizi nə gətirdi bu tərəflərə?

HORASSİO

Tənbəllik gətirdi, möhtərəm prins

HAMLET

Düşmən verə bilməz bu adı sizə!

Yaxşısı budur ki, öz-özünüzə

Pis adlar verməklə məni üzməyin;

Sizi tanıyıram. Tənbəllik nədir?

Düzünü söyləyin, sizi Elsinor

Necə qarşıladı? Qonaq qalınız, –

İçkiyə-işrətə öyrədək sizi,

HORASSİO

Atanızın dəfn mərasimində

İştirak etməkçin buraya gəldim.

HAMLET

Dostu ələ salmaq yaxşı iş deyil,

Bəlkə siz “anamın toy məclisində”

Demək istərdiniz?

HORASSİO

Doğrudan, prins, Bu iş çox tez oldu.

HAMLET

Qənaətkarlıq lazımdı, Horassio! Qənaətkarlıq!
Ehsan süfrəsindən qalan yeməklər
Birbaş gətirildi toy məclisinə!
O günü, o günü görməkdənsə, ah,
Mən öz düşmənimi cənnət içində
Görsəydim, daha da yaxşı olardı!
Atam, o! O, sanki, bax, qarşımdadır!

HORASSİO

Harda görürsünüz onu siz prins?

HAMLET

Ruhumun gözüylə görürəm onu.

HORASSİO

Mən onu görmüşdüm. Şanlı kraldı.

HAMLET

O, əsil insandır. Elə bir şəxsi
Bir daha, yəqin heç görməyəcəyəm.

HORASSİO

Prins, o burdaydı elə bu gecə.

HAMLET

Burdaydı? Kim?

HORASSİO

Kral. Sizin atanız.

HAMLET

Mənim atam?

HORASSİO

Bəli. Sakit olunuz!
Təəccüb etmədən qulaq asınız,
Qəribə əhvalat söyləyim sizə,

Bunlar da qoy mənə şahid olsunlar.

HAMLET

Tez, tez!

HORASSIO

İki gecə bu adamlarla,
Bernardo və Marsell keşik çəkərkən,
Gecənin sədasız dərinliyində,
Belə bir iş olur; tanınmaz bir şəxs,
Təpədən dırnağa qədər silahlı,
Sizin atanıza bənzər bir nəfər,
Mətin addımlarla oradan keçir.
Bunlardan bir qədər durub aralı,
İrəli uzadıb öz əllərini
Üç dəfə, üç dəfə görünür gözə.
Bunlarsa heyrətdən donub qalırlar,
Bu qorxulu sirri sonradan mənə
Gəlib nəql edirlər. Bunlarla mən də
Keşikdə dayandım üçüncü gecə.
Eyni bir saatda həmən o kölgə
Gəlib yanıımızdan yenə də keçdi.
Sizin atanızın surəti, mənim
Yaxşı yadımdadır. Özüdür, özü!

HAMLET

O haradan keçir?

MARSELL

Keşikçilərin
Durduğu meydandan.

HAMLET

Bəs siz onunla
Heç olmasa bir söz danışdınız mı?

HORASSIO

Danışdım, lakin o, cavab vermədi
Çiyinin, başının tərpənişindən
Dərhal, o dəqiqə mən anladım ki,
Danışmaq istəyir... Elə bu zaman

Bir xoruz banladı, Kölgə bu səsi
Eşitçək, bir anda gözdən yox oldu.

HAMLET
Nitqim kəsilməmişdir!

HORASSIO
Prins, canıma
Mən and içirəm ki, bu həqiqətdir!
Bunu söyləməyi, biz özümüzə
Borc bildik.

HAMLET
Elədir, elədir, bəli.
Mən indi bu saat sakitləşərəm.
Söyləyin, bu gecə keşikçi kimdir?

MARSELL və BERNARDO
Bizik, milord.

HAMLET
Bəs o, silahlıydımı?

MARSELL və BERNARDO
Silahlıydı, prins.

HAMLET
Bütünlükləmi?

MARSELL və BERNARDO
Tamam, başdan-başa.

HAMLET
Bəs onun üzünü siz gördünüzmü?

HORASSIO
Bəli. Qaldırmışdı o, niqabını.

HAMLET
Yəqin ki, qaşları çatılmışdı, ha?

HORASSİO

Onda qəzəb deyil, bir kədər vardı.

HAMLET

Bəs rəngi necəydi təşvişdən onun?

HORASSİO

Qar kimi ağ idi.

HAMLET

Söyləyin, sizdən

O göz çəkmirdi ki?

HORASSİO

Bir dəqiqə də!

HAMLET

Ah, nəçin mən onu görmədim,
əfsus!

HORASSİO

Siz, prins, heyrdədən titrəyərdiniz.

HAMLET

Hər şey ola bilər. Söyləyin görək
Sizin yanınızda o çoxmu qaldı?

HORASSİO

Sanaya bilərdim mən yüzə qədər.

MARSELL və BERNARDO

Daha çox. daha çox.

HORASSİO

Artıq olmazdı...

HAMLET

Saqqalı ağdımı?

HORASSİO

Bir o qədər yox.
Sağlığındakı tək, azca ağ idi.

HAMLET

Bu gecə sizinlə keşik çəkərəm,
Bəlkə yenə gəldi?

HORASSİO

Mütləq gələcək!

HAMLET

Ah, əgər atamın əziz surəti,
Odursa, odursa... Cəhənnəm özü
Qalxıb tıxasa da mənəim ağzımı,
Onunla mən mütləq danışacağam!
Sizdən bir ricam var: Bu əhvalatı
Siz indiyə qədər gizlətmişsiniz,
Bundan sonra yenə, yenə gizlədin.
Bu gecə orada hər nə görsəniz,
Diqqətlə izləyin, lakin dinməyin.
Minnətdar olaram mən bu dostluğa!
Allah amanında! Bu gecə saat
On iki olanda. buradan çıxıb
Sizin yanınıza mən gələcəyəm.

HAMİSİ

Sizin qulunuzuq hər zaman prins.

HAMLET

Yox, yox, bu nə sözdür? Biz ki, dostlarıq,
Allah amanında! Gedin, əlvida!

(Hamletdən başqa hamı gedir.)

Atamın kölgəsi! Hərb paltarında?
Yəqin bir fəlakət baş verəcəkdir!
Bu bəlkə yalandır? Yarəb, bu gecə
Bircə tez gələydi! Səbr elə, qəlbim.
Hər bir sirrin izi, bilirəm ki, mən,

Üzə çıxacaqdır məzar dibindən.
(Gedir).

ÜÇÜNCÜ SƏHNƏ
YENƏ ORADA. POLONİNİN EVİNDƏ BİR OTAQ.

(Laert və Ofelia gəlirlər.)

LAERT

Gəmi yola düşür, əlvida, bacım.
Sən mənə söz ver ki, heç bir fürsəti
Əldən buraxmayıb, gəmi gələrkən
Məktub yazacaqsan öz qardaşına.

OFELİA

Buna şübhə etmə.

LAERT

Hamletin sənə
Eşq yetirməsi çox axmaq işdir,
Onun bu eşqini yalnız dəlilik,
Qanın qaynaması hesab eylə sən.
Onun bu sevgisi heç gözlənmədən
Məhv olmağa məhkum bənövşədir ki,
Qışda açılmışdır; onun xoş ətri,
İnan ki, tək bircə dəqiqlikdir. Vəssalam.

OFELİA

Vəssalam?

LAERT

Bəli. Vəssalam.
Yalnız əzələylə artmayır ömür.
Bədən böyüdükcə, məbəddəki tək

Ağlın da, ruhunda da artır xidməti.
Qoy səni o təmiz bir məhəbbətlə,
Səmimi eşq ilə sevsin, lakin sən

Bir düşün, o kimdir? Ehtiyatlı ol.
O hakim deyildir özü özünə.
O, doğuluşunun əsiridir, bil,
Hər bir adam kimi o, səadətə
Heç qovuşa bilməz. Yurdun taleyi,
Asılıdır onun hər bir işindən.
Həyatda heç bir şey intixab etmir,
Yalnız dinləyərək başqalarını,
Yalnız güdür xalqın mənafeyini.
Anla, başa düş ki, prins Hamletin
Elani-əşqini sən dinləməklə,
Odlə oynayırsan. Əgər sən ona
Xoş sifət göstərsən, dərdə düşərsən.
Bacım, ehtiyat et, aludə olma,
Ondan taun kimi qaçıb uzaqlaş.
Göydəki ay belə əgər bir qızın,
Gəlib boylanarsa pəncərəsindən,
Bu çox yaman işdir. Hər məziyyəyə
Ləkə salmaq, inan, çox asan olur.
Tumurcuq açmamış hər cücərtini
Dərhal acgözlüklə həşərat yeyir.
Ömrə səhər çağır şəhlər içində
Yayılan xəstəlik çox dəhşətlidir.
Hələ təcrübəsiz və gənc ikən biz
Abır-haya olsun qoy keşikçimiz.

OFELİA

Sənin bu dərsinin hər mənasını
Mən daim qəlbimdə saxlayacağam.
Lakin sənin özün, əziz qardaşım,
Bizə səmalara doğru uzanan
Dolama yolları göstərib, özü
Mən kələk işlədib, günaha batan
Və heç qızarmayan bir keşik olma!

LAERT

Məndən arxayın ol.
Ancaq, mən burda
Gecikdim. Bax, budur, atamız gəlir.
(Poloni daxil olur.)

Bəli, iki dəfə uğurlanmağın
Özü də ikiqat bir səadətdir.
Təzədən görüşüb ayrılacaq yenə.

POLONİ

Laert, sən burdasan? Bəs getməmişsən?
Yola çıx, ayıbdır, tez ol, yola çıx!
Külək yölkənlərin çiynini çoxdan
Əymişdir, amma sən hələ burdasan!
Gəl, təzədən eşit xeyir-duamı,
Sözlərimi yaxşı yadında saxla:
Ən məxfi fikrini heç kimə demə,
Dilindən çıxartma hər bildiyini.
Sadəcə rəftar et sən adamlarla,
Ancaq dərin gedib həddini aşma.
Sınamış olduğun yaxşı dostları
Polad çənbərlərlə əlində saxla.
Lakin hər qarşına çıxan adamın
Əlini sıxaraq yağır eyləmə.
Dalaşmaqdan çəkin, amma dalaşsan,
Elə vur ki, səndən hamı çəkinsin.
Hamıya qulaq as. Ancaq sən özün
Hər kəslə, hər zaman söhbət eyləmə.
Qulaq as onların bütün fikrinə,
Amma öz fikrini gizli saxla sən.
Pul kisən dolusa, abırlı geyin,
Naçaq təmtəraqdan çəkin, əzizim.
Adamı paltarla tanıyırlar, bil,
Fransada isə, kübarlar içrə
Bu işləri seçən iti göz çoxdur.
Nə borc al, nə borc ver, adam borc versə,
Həm dostu itirər, həm də pulları.
Borç almaq adamı hörmətdən salar,
Qənaətdən qoyar... Hər şeydən əvvəl, —
Özünə sadıq ol. O zaman, səhər
Gecənin ardınca gəldiyi kimi,
Hamıya, hər şeyə sadıq olarsan.
Əlvida, sözümü yadında saxla,
Yığış, gəmiyə min. Uğurlar olsun!

LAERT

Mən, sizə hörmətlə təzim edirəm.

POLONİ

Xidmətçilər səni gözləyir, vaxtdır.

LAERT

Əlvida, Ofelia! Dediklərimi
Yadında bərk saxla!

OFELİA

Mən o sözləri,
Qəlbimdə gizləyib qıfıllamışam;
Onun açarını özünlə apar.

LAERT

Xoşbəxtliklə qalın.
(Gedir)

POLONİ

Ofelia, burda
Nə barədə söhbət eləyirdiniz?

OFELİA

Bilmək istəsəniz, prins Hamletdən.

POLONİ

Belə de! Doğrudan eşitdim ki, o
Guya tez-tez gəlir sənin yanına.
Deyirlər ki, sənin mehribanlığın
Onu qudurtmuşdur? Əgər doğrusa, —
Mənə belə deyir kerən adamlar, —
Mən sənə açıqca deməliyəm ki,
Həyalı bir qıza yaraşan kimi
Hərəkət etmirsən. Onunla sənin
Aranızda nə var? Düzünü söylə.

OFELİA

Könül dostluğuyla, səmimiyyətlə,
Mənimlə çox incə rəftar edir o.

POLONİ

Belə də! Sözə bax! Könül dostluğu!
Sənin belə şeydən nə başın çıxır?
Yaxşı, söylədiyin səmimiyyətə
Sən necə yanaşdın?

OFELİA

İnanın ki, mən
Özüm də bilmirəm necə yanaşım.

POLONİ

Qulaq as, öyrədim: Əzvələn bil ki,
Sən hələ uşaqsan, təcrübəsizsən.
Gələcəkdə ondan möhkəm girov al.
Belə qarışıqlıq içində, yoxsa
Mən özüm ağlımı itirərəm, bil.

OFELİA

Ata, öz eşqini çox mərifətlə,
Və çox nəzakətlə izhar etdi o.

POLONİ

«Mərifət! Nəzakət!» Sözlərə bir bax!

OFELİA

Sözünü sübuta yetirmək üçün
O, hey and içirdi övliyalara.

POLONİ

Quşlara qurulan bir tələdir bu!
Coşub qaynayarkən gəncliyin qanı
Dillər and içməkdə çox mahir olur.
İstisi olmayır bu parıltının;
Gözü qamaşdırıb bircə anlığa
Sönüb məhv olurlar. Bu atəş deyil!
Bundan sonra bir az ehtiyatlı ol.
Səninlə hər zaman söhbət etməyə
Qoy həsrət çəksinlər. Səni səsləyən
Hər kəsin önünə özün atılma
Hamletsə, cavandır, hərəkətində

O səndən azaddır; ona inanma!
Andlarına isə, çoxdan inanma!
And içmək, inan ki, yalandır, yalan.
Görkəmi bir cürdür bu cavanların,
Özləri başqa cür... Bir ov görəndə,
Min donə girirlər bu kələkbazlar.
Bax, yenə deyirəm: Elə eylə ki,
Prins Hamlet ilə bu söhbətindən
Sənin ismətinə ləkə düşməsin.
Get, yaddan çıxarma dediklərimi!

OFELİA

İtaət etmək borcumdur mənim.

(Gedir).

DÖRDÜNCÜ SƏHNƏ

YENƏ ORADA. QƏSRİN QARŞISINDA MEYDANÇA

(Hamlet, Horassio və Marsell gəlirlər.)

HAMLET

Dəhşətli soyuqdur! Nəfəs tutulur!

HORASSIO

İliyə işləyir. Çox bərk şaxtadır.

HAMLET

Saat necə olar?

HORASSIO

On ikiyə az var.

MARSELL

Yox, çox olar. Kilsə zəngi vuruldu.

HORASSIO

Vuruldu? Nədənsə mən eşitmədim.

Eləsə, kölgənin zahir olduğu

həmin vaxt bu saat yetişəcəkdir.

(Səhnə arxasından boru səsləri və top gurultuları eşidilir.)

Prins, bu nə səsdir?

HAMLET

Kral kef eləyir, məst olanadək
İçir sübhə qədər, əyyaşlıq edir.
Reyn şərabinin hər qədəhini
İçib qurtararkən, litavraların
Gurultusu bunu bir qələbə tək
Ərzə xəbər verir.

HORASSİO

Bu adətdirmi?

HAMLET

Bədbəxtlikdən, bəli. Bir adətdir bu.
Həmin bu adəti qorumaqdansa,
Bir yana tullamaq yaxşı olardı.
Bu kef məclisləri şərqə və qərbə,
Səs salıb bizləri rüsvay etmişdir.
Orda bizə əyyaş, donuz deyirlər.
Bu bizim işlərin, ləyaqətlərin,
Bizim xidmətlərin bir parçasını
Əlimizdən alır, puça çıxarır.
Bəzi adamlarda bir də görürsən,
Lap anadangəlmə ləkə-xal olur.
Bu onun günahı deyil ki! Çünki
Özü seçməmişdir valideyini
Yaxud xasiyyəti çox qəribədir,
Adətə zidd olan ədələri var.
Bir söz: nəslindəmi, ya özündəmi
Bircə qüsür varsa, məhv olur adam.
Allah vergisi tək, o pak olsa da,
Hamıya etsə də xeyli yaxşılıq,
Ancaq bircə qüsür bütün bunları
Heçə-puça vurur... Hayıf, çox hayıf..

HORASSİO

Prins, baxın gəlir, baxın odur! O!

(Kölgə gəlir.)

HAMLET

Aman, ey göylərin müqəddəsləri,
Bizə kömək olun! Söylə kimsən, kim?
Sən bir mələkmisən, yoxsa şeytanmı?
Cənnət nəfəsimi, ya cəhənnəmdən
Əsən küləkmisən? Söylə, sən bizə
Xeyirmi, ya şərmi gətirmisən? Mən
Sənin gəlişindən düşüb heyratə,
Cavab istəyirəm, mənə cavab ver!
Çəkdiyim adları tanı, cavab ver:
Hamlet, mənim atam, Danimarkanın
Hökmdarı kral, mənə cavab ver!
Məni xırpalama bu sirlərlə!
De, neçin torpağa tapşıracağımız
Sümüklərin cırıb atmış kafəni?
Sənin cənazənin rahatlandığı
O məzar, de neçin, bir qətiyyətlə,
Bir güclə ayırır daş divarları
Səni bu çöllərə salmışdır, neçin?
Neçin, ey nəfəssiz cənazə, neçin
Hərəkət edirsən silahlanaaraq?
Bu aylı gecəni ləkələyərək,
Əqlimiz kəsməyən müəmmalarla
Dəhşətə salırsan biz qanmazları?
Bunun sirri nədir? Neyləməliyik?

(Kölgə Hamleti işarə ilə çağırır.)

HORASSİO

İşarə etdi ki, onunla gedin,
Bəlkə də, təklildə öz sirlərini
O sizə xəlvəti demək istəyir

MARSELL

Bir baxın, o sizi çox nəzakətlə

Çağırır gecənin dərinliyinə,
Lakin siz getməyin.

HORASSİO

Yox, yox, heç zaman.

HAMLET

Burda cavab vermir.
Mən getməliyəm.

HORASSİO

Yox, prins, getməyin!

HAMLET

Nədən qorxuram?
Bir iynəyə dəyməz mənim həyatım.
Madam ki, mənim də ruhum onun tək
Ölməzdir, o mənə neyləyə bilər?
Yox, yox, getməliyəm, çağırır, odur.

HORASSİO

Dəniz sahilində qorxunc qayanın
Üstünə aparar o birdən sizi,
Orda ağlınızı dərhal itirər
Və sarsılırsınız. Düşünün bunu.
Həmin o qayanın üstünə hər kəs
Çıxarsa, o müdhiş dənizi görcək,
Gözləri qaralır...

HAMLET

Yenə çağırır.
Get! Gəlirəm!

MARSELL

Yox, yox, qoymarıq.

HAMLET

Uzaq ol!

HORASSİO

Düşünün, getməyin, gərək deyildir.

HAMLET

Mənim taleyimin səsidir bu səs!
Bütün varlığımı gərginləşdirir.

(Kölgə işarə edir.)

Çağırır. Yol verin mənə, cənablar!

(Onların əlindən çıxır).

Əgər toxunsanız, hamınızı mən
Bir anda heçliyə göndərərəm! Get,
Ardınca gəlirəm. Çəkilin, dedim.

(Kölgə və Hamlet gedirlər.)

HORASSİO

Qəzəbdən ağılı çəşdirmişdir o.

MARSELL

Onu tək qoymayaq, gedək dalınca.

HORASSİO

Gedək arxasınca. Ah, bu nə işdir?

MARSELL

Fəlakət gələcək Danimarkaya.

HORASSİO

Ah, allah, sən özün kömək ol!

MARSELL

Gedək.

(Gedirlər.)

BEŞİNCİ SƏHNƏ

YENƏ ORADA. MEYDANIN TƏNHA HİSSƏSİ.

(Kölgə və Hamlet gəlirlər.)

HAMLET

Hara aparırsan? Daha getmirəm.

KÖLGƏ

Məni yaxşı dinlə.

HAMLET

Dinləməkdəyəm.

KÖLGƏ

Mənim cəhənnəmin alovlarında
Əzab çəkəcəyim vaxt yetişmişdir.

HAMLET

Ah, zavallı kölgə!

KÖLGƏ

Təəssüf etmə! |
Mənə qəlbən inan və məni dinlə.

HAMLET

Mənim ilk borcumdur səni dinləmək.

KÖLGƏ

Eşidib bilərkən dediklərimi,
İntiqam almaq da borcundur sənin.

HAMLET

Nə?

KÖLGƏ

Sənin atanın kölgəsiyəm mən.
Bir müddət gecələr bu gəzintiyə,
Gündüzləri isə, bütün günahım
Yanıb bitənədək cəhənnəmlərdə
Odlanmağa məhkum olunmuşam mən.

Mən heç bir sirrini həbsxanamın
Sənə söyləməyəm.
Tək bircəsini
Əgər nəql eyləsəm, hekayətimdən
İdrakın sarsılar, qanın da donar,
Gözlərin ulduz tək öz halqasından
Çıxar, bir-birindən ayrılar saçın,
Quduz bir kirpinin üzərindəki
İynələr sayağı biz-biz dayanar.
Oğlum, əbədiyyət adi həyatçın
Yaranmış qulağa sirrini açmaz.
Dinlə, yaxşı dinlə, dinlə sən məni!
Əgər doğrudan da sən öz atanı
Sevmişsənsə, dinlə, yaxşıca dinlə!

HAMLET

Aman, ey allahım!

KÖLGƏ

Onun bu alçaq
Qətliyçün intiqam, intiqam al sən!

HAMLET

Qətliyçün?

KÖLGƏ

Ən qəddar qətliyçün, bəli!
Qətlın hər cürəsi insafsızlıqdır...

HAMLET

Söylə, davam et ki, alıxsın qanım,
Xəyal sürətiylə, mən qanadlanıb
İntiqama gedim!

KÖLGƏ

Görürəm ki, sən
Qisasa hazırsan. Leta çayının
Durğun sularının bataqlığında
Mürgüləyən bir ot olsaydın belə,

Yenə qalxmalıydın, Hamlet, qulaq as.
Belə söyləyirlər guya ki, məni
Bağda yatan zaman ilan çalmışdır.
Danimarkalılar bu əfsanəylə
Çox alçaqcasına aldadılmışdır.
Sən bilməlisən ki, mehriban oğlum,
Məni çalan ilan, sənin atanın
Tacını geymişdir.

HAMLET

Ah, şübhələrim!
Demək mənim əmim?

KÖLGƏ

Bəli, o özü!
O fəsad cövhəri, alçaq, zinakar.
Saxta bir nəzakət, bir hiyləylə o,
Mənim çox sevdiyim kraliçanı
Çirkab yatağına çəkib apardı.
(Ah, böylə səxavət lənətə gəlsin!)
Hamlet, duyursanmı, bu rəzaləti?
Gənclik dövrümüzdən bir-birimizə
Söz verib and içdik sənin ananla.
Mənim bu müqəddəs məhəbbətimi
Ataraq qoşuldu bu xəyanətə!
Lakin məsuliyyət heç vaxt şəhvətin
Qurduğu torlara düşmədiyi tək
Şəhvət də, bir mələk qoynunda, inan,
Doyub cana gələcək hər səadətdən,
Qanlı leş yeməyə başlayır artıq...
Daha vaxtdır, əsir səhər yelləri.
Mən öz məkanıma tələsməliyəm.
Mən nahardan sonra, öz adətimcə,
Bağçada yatarkən, sənin o əmin
Yavaşca gələrək bu qulağıma
Bir zəhər tökdü ki, həmin bu zəhər
Bədəndəki qanı yaxıb-yandırır;
Zəhərli civə tək bütün bədən
Qan damarlarına yayılır tamam.
Bu bir zəhərdir ki, elə bil südə

Bir damcı tünd sirkə qarışdırmışlar,
Sirkəli süd kimi qan da çürüyür.
Bax, mənim başıma belə iş gəldi!
Lazar xəstəliyi kimi, mənim də
Bədənimdə olan bütün dərini
Bu zəhər qapladı, tamam bürüdü...
Bəli, oğlum Hamlet! Qardaşım məni
Ayırdı tacımdan, kralıçamdan,
Sevdiyim həyatdan ayırdı məni.
Mən dua etməmiş, tövbə etməmiş,
Dünyəvi günahlar boynumda ikən,
Atdı bir qırpımda cəhənnəmlərə.
Dəhşətdir, bu dəhşət! Əgər sən mənim
Oğlumsansa, eşit, bu cinayətin
Al, al qisasını, mehriban oğlum.
Qoyma. Danimarka krallarının
Yatağı yurd olsun əxlaqsızlığa
Lakin ləkələmə, Hamlet, ruhunu,
Anana qəsd etmə! Sənin ananın
Vicdanı, tanrının göndərdiyi bu
Əzablar içində çırpınsın, burax!
Əlvida! Əlvida! Gedirəm, vaxtdır!
Dan yeri ağarır, açılır səhər.
Açılır fəlakət, dəhşət səhəri!
Əlvida! Əlvida! Məni unutma!

(Gedir.)

HAMLET

Ah, göylər! Ah, yerlər!
Cəhənnəmi də
İndi çağırımmı?
Ey qəlbim, dayan,
Çırpınma, səbr eylə!
Ey ayaqlarım,
Dayanın, dayanın, bir titrəməyin! —
Səni unutmaq mı? Zavallı kölgə!
Mən bütün hisslərin işarəsini —
Beynimdən silərəm, kitablardakı
Hər sözü, surəti unudaram, bil,

Uşaqlıqdan bəri mənim yadımda
Nə varsa hamısını ataram tamam,
Beyin kitabıma mən yalnız sənin,
Əmrini yazaram. Əmin ol buna.
Ah, ey alçaq qadın, ey rəzil əmim!
Ah, ilan gülüşlü alçaq zinakar!
Bunu yazacağam, qələmim hanı?
Bəli, dəftərçəmə mən yazıram ki:
Rəzalət və gülüş sirdaş olarmış.
Bəlkə heç bir yerdə bu olmasa da,
Yəqin ki, tapılar Danimarkada.

(Yazır.)

Mən bunu səninçin, yazıram, əmi:
«Əlvida, əlvida! Məni unutma!»
Mənim şüarımdır indi bu sözlər,
And içirəm, səni unutmaram, yox!

HORASSİO və MARSELL (səhnə arxasından). Ey, prins, Hamlet!

MARSELL (səhnə arxasından). Prins Hamlet!

HORASSİO (səhnə arxasından). Allah amanında!

HAMLET

Olsun!

HORASSİO (səhnə arxasından). He-he-hey, milord!

HAMLET

He-hey, burdayam, gəlin, ey əzizlərim!

(Horassio və Marsell gəlirlər.)

MARSELL

Hə, nə oldu, milord?

HORASSİO

Nə oldu. prins?

HAMLET

Qəribə işlər var!

HORASSİO

Nə işdir, prins?

HAMLET

heç yerdə, heç kəsə deməzsınız ki?

HORASSİO

heç kəsə, heç bir saz.

MARSELL

Mən də demərəm.

HAMLET

Bu kimin ağlına gələ bilərdi...

Ancaq, aramızda!

HORASSİO və MARSELL

İnanın, prins.

HAMLET

Eləsə biliniz. Danimarkada

Bir əclaf vardır ki, rəzalətdə də

Tayı-bərabəri əsla tapılmaz...

HORASSİO

Bir bunu deməkçin məzardan qalxıb,

Gözə görünməyin nə mənası var?

HAMLET

Elədir... Gəliniz çox danışmadan,

Bu işi bitirək. Bir-birimizə

Əl verib ayrılmaq. Hər kəs işinə!

Dünyada hər kəsin bir arzusu var.

Mənim də işim var; daha doğrusu,

Heç bir işim yoxdur, mən bir zavallı

Miskinəm ki, işim bir ibadətdir.

HORASSİO

Dalbada! deyilən bu sözlər, milord,
Uymur bir-birinə, rabitəsizdir.

HAMLET

Sizə toxundumu? Üzr istəyirəm.

HORASSİO

Burda bir cinayət yoxdur ki, prins.

HAMLET

Yox, yox. cinayət var, lap açıq-aşkar!
And olsun Patrikə vardır, Horassio.
Ancaq mən... Mən sizə deməliyəm ki,
O kölgə mötəbər, çox mötəbərdir.
Bu sirri öyrənmək həvəsinizi
Bir azca saxlayın. İndisə, dostlar,
Ey məktəb və qılinc yoldaşlarım, mən
Sizdən bir təvəqqe eyləyəcəyəm.

HORASSİO

Buyurunuz, prins.

HAMLET

Bu əhvalatı
Heç yerdə, heç kəsə söyləməyiniz!

HORASSİO və MARSELL

Söyləmərik, prins.

HAMLET

Onda and için!

HORASSİO və MARSELL

Prins, and içirik namusumuza!

HAMLET

Yox, yox, qılincıma and için mənim.

MARSELL

Prins, biz and içdik.

HAMLET

Yox, yox, qılncıma and için mənim.

KÖLGƏ (səhnə altından)

And için, and için!

HAMLET

Zavallı qoca.

Sən də şəriksənmi mən deyənlərə?

Onun dediyini eşitdinizmi?

Buyurun, and için!

HORASSİO

Necə and içək?

HAMLET

And için ki, bunu heç vaxt, heç kimə

Açıb deməzsınız. Əllər qılınca!

KÖLGƏ (səhnə altından)

And için!

HAMLET

Hic et ubicue - - - - <lat. – burada və hər yerdə>

Gəlin çəkilək.

Bu qılınca qoyub əllərinizi,

Deyin, gördüyünüz bu əhvalatı

Heç yerdə, heç kimə söyləməzsınız.

Əllər qılncıma!

KÖLGƏ (səhnə altından)

And için!

HAMLET

Ah, sən,

Yer altında gəzən yazıq köstəbək!

Hər yerdə, hər zaman sən hazırsan ki!

Gəlin, yerimizi dəyişdirək, tez

HORASSİO

Bu nə möcüzədir, aman, ilahi!

HAMLET

Siz bunu doğrudan möcüzə sayın.

HORASSİO, dünyada sirlər var ki,
Onu fəlsəfəmiz qavraya bilmir.
Ancaq işə keçək. Bir də and için,
And için, söz verin ki, mən özümü
Yaxın gələcəkdə necə aparsam,
Müxtəlif cildlərə kirsəm... Siz bunu
Hamıdan, hər zaman gizləyərsiniz.
Əllərinizi belə çarpazlayaraq,
Başınızı belə yırğalayaraq,
«Bəli, biz bir zaman...» «deyə bilərdik...»,
«Açığını desək...» «Bilirsinizmi...»
Kimi sözləri heç danışmazsınız.
Mənim sirlərimin səbəbini siz, heç yerdə,
Heç zaman söyləməməyə
And içsəniz, — allah sizə yar olar!

KÖLGƏ (səhnə altından)

And için!

HAMLET

Sakit ol, ey üsyankar ruh!
İndisə, mən, dostlar, məhəbbətimlə
Özümü sizlərə təslim edirəm.
Allah kömək olsa, Hamlet kimi bir
Bədbəxt və zavallı öz dostluğunu
Sizə hər bir zaman isbat eyləyər.
Əllər dodaqlara! Xatırladıram.
Hamımız bir yerdə, bir yerdə gedək!
Günlərin kələfi qopmuş yer-yerdən.
Bunları nə sayaq birləşdirim mən!
Gəlin birgə gedək.

(Gedirlər)

İKİNCİ PƏRDƏ

BİRİNCİ SƏHNƏ

ELSİNOR. POLONİNİN EVİNDƏ OTAQ.

Poloni və Reynaldo gəlirlər.

POLONİ

Bu pul, bu da məktub. Alın Reynaldo.

REYNALDO

Çatdıraram, milord.

POLONİ

Siz onun ilə
Görüşmədən əvvəl, onun özünü,
Necə apardığını öyrənsəydiniz,
Heç də pis olmazdı...

REYNALDO

Bunu mən özüm
Bilmək istəyirəm, inanın, milord.

POLONİ

Çox gözəl! Afərin. afərin sizə!
Dostum, siz əvvəlcə Paris şəhərində
Yaşayan bizim bu daniyalılardan
Söhbət salın. Görün, onlar kiminlə
Dostluq eləyirlər, harda, kiminlə
Və hansı pullarla gün keçirirlər.
Əgər desələr ki, onlar oğlumu
Tanırırlar, onda bir al dil ilə
Düz hücumə keçin. Məsələn, o vaxt
Köhnə tanış kimi belə deyin ki:
«Onun dostlarını tanıyırdım mən.
Atasıyla hərdən görüşmüşəm, hə;
Bir az tanıyıram mən özünü də».

Başə düşdünüzümü?

REYNALDO

Əlbəttə, milord.

POLONİ

Bəli: «Özüylə də tanışam bir az, —
Ancaq, tez deyin ki, — az tanıyıram.
Yenə də, əvvəlki o dəcəldirsə,
Belə... filan... filan...» Ölülər haqda
Söylənən böhtandan çoxlu yağıdırın.
Lakin elə sözlər işlədin ki, siz
Onun namusuna xələl gəlməsin.
Qaynar cavanlığa və azadlığa
Yoldaş olan min cür dəcəlliklərdən
Könlünüz nə qədər istəyir, deyin.

REYNALDO

Məsələn, qumardan...

POLONİ.

Əlbəttə, deyin.
Söyüşdən, döyüşdən, dalaşmalardan,
Əyyaşlıqdan... Belə şeylərdən deyin.

REYNALDO

Bu, insana ləkə gətirər, milord.

POLONİ

Nə üçün? Əzizim, bilin ki, hər şey
Onu deməyindən asılıdır, hə...
Əlbəttə, siz ona çox da, lap ağır
İttiham verməyin. Ağ eləməyin.
Nə üçün? Əksinə, siz sözünüzü
Belə gətirin ki, guya ki, bunlar
Onun gənc qanının qaynamasından,
Cavanlıqdan doğan əməllərdir ki,
hər zaman hamıya bu bağışlanar.

REYNALDO

Cəsarət edirəm...

POLONİ

Bunların nəyə
Gərək olduğunu soruşursunuz?

REYNALDO

Bəli, milord, bunlar nəyə gərəkdir?

POLONİ

Qulaq as, söyləyim. Fikrim belədir:
Düz hədəfə vurur belə suallar.
İş vaxtı pal-paltar çirkə batan tək,
Əgər siz oğluma azca, kənardan
Bir ləkə atsanız, o zaman sizin
Söhbət etdiyiniz həmin şəxs, dərhal
Sözünüzü kəsib, deyəcəkdir ki,
«Ser», ya da ki, «dostum» və yaxud «cənab»,
Bu, onun özünün tərbiyəsindən
Asılıdır...

REYNALDO

Bəli, tamam doğrudur.

POLONİ. Bax, elə o zaman, lap o dəqiqə... Hə... Nə deyəcəkdim... Tamam yadımdan çıxdı,
kilsədə oxunan dualara and olsun ki... Mən nə demək istəyirdim? Sözüüm harada qaldı?

REYNALDO

«Sözünüzü kəsib deyəcəkdir ki...»

POLONİ.

Kəsəcək! Kəsəcək! Hə kəsəcəkdir.
Deyəcəkdir ki: «Hə!.. Həmin o gənci,
Ya dünən, ya da ki yox, srağagün
Filankəslə filan yerdə görmüşəm.
Top-top oynadılar... Sonra da möhkəm
Şərabdan içərək lap lül oldular.
Axırı davayla qurtardı». Yaxud:
«Onun çox əxlaqsız bir evə gedib
Orda... etdiyini özüm görmüşəm».

Başa düşdünüzmü? Orada, yalan
Qarmağı ataraq, mütləq və mütləq
Həqiqət balığı tutmalısınız.
Bəli, biz beləyik — aqıl adamlar,
Uzaqdan, kənardan, əyri yollardan
Keçərək, geniş bir yola çıxırıq.
Məsləhət görürəm: mənim oğlumla
Bax, bu vasitəni işə salın siz.
Başa düşdünüzmü? Hə, aydındırmı?

REYNALDO

Bəli, milord.

POLONİ

Gedin, salamat gəlin.

REYNALDO

Sağlıqla qalınız möhtərəm, milord.

POLONİ

Qoy hiss etməsin ki, onun ardınca
Düşərək güdürlər.

REYNALDO

Aydındır, milord.

POLONİ

Gedin, yaxşı yol.

(Reynaldo, gedir. Ofelia gəlir.)

Hə, Ofelia! Nə var?

OFELİA

Allah, sən saxla!

Qorxudan özümü lap itirmişəm.

POLONİ

Niyə ki? Qoy allah köməyin olsun!

OFELİA

Mən evdə oturub tikiş tikirdim,

Birdən prins Hamlet girdi içəri,
Başaçıq, köynəyi yarı cırılmış.
Corabı dolaşır ayaqlarına,
Üstü başdan-başa tamam ləkəli,
Dizləri titrəyir sıqqıldayaraq;
Elə bil bu saat o cəhənnəmdən
Gələrək, dəhşətlər demək istəyir.

POLONİ

Bəlkə o, eşqdən dəli olmuşdur?

OFELİA

Bilmirəm. Qorxuram ki, elə ola.

POLONİ

Bəs o nə deyirdi?

OFELİA

Mənim əlimi
Sıxaraq, bir addım geri çəkildi.
Əlini gözləri üzərində, bax,
Beləcə tutaraq, bir rəssam kimi
Dərin baxışlarla üzümə baxdı.
Birdən, əllərini o sallayaraq,
Əyilib üç dəfə təzim etdi.
Sonra ürəyinin dərinliyindən
O bir ah çəkdi ki, elə bil, bu ah
Onun axırncı, son nəfəsiydi.
Dəhşətli gözlərlə mənə baxaraq,
Nəhayət əlimi buraxdı, getdi.
Gedirdi, önünə baxmayaraq heç,
Qapıdan çıxarkən, o bir də dönüb
Geriyə boylandı... O, gözlərini
Böyük bir heyrətlə mənə dikmişdi.

POLONİ

Kralın yanına gedək mənimlə.
Bu, eşqin-sevginin dəliliyinin

Atəşidir, bəli. Belələrinin,
Qızım, hər qərarı çox yaman olur.
Göylərin altında biz insanlara
Hökm edən ehtiras belədir, bəli!
Təəssüf! Təəssüf! Bəlkə onunla
Sən çox qaba rəftar eləmisən, hə?

OFELİA

Xeyr, əmrinizə itaət edib,
Nə onu, nə onun məktublarını
Qəbul eyləmirəm mən xeyli vaxtdır.

POLONİ

Bax, elə bununçün ağlı çaşmışdır!
Qızışıb mən onu çox yamanladım.
Elə bildim, Hamlet yüngül adamdır.
Bir allah bilir ki, hər qayğısızlıq
Gənclərin bəlası olduğu kimi,
Hər zaman, hər kəsə qayğı çəkmək də
Biz tək qocalara bəladır, bəla.
Hamısını krala gedək, söyləyək.
Utanaraq susmaq, bəzi işlərdə
Açıq etirafdan çox qorxuludur.
Gedək. Hamısını deyək krala.

İKİNCİ SƏHNƏ

YENƏ ORADA. QƏSRDƏ OTAQ.

Kral, Kraliça, Rozenkrants, Qildenstern və məiyyət gəlirlər.

KRAL

Salam, Rozenkrants və Qildenstern!
Sizi görməyi çox arzulayırdım,
Bir də ki, bir işçün çağırtmışam bura.
Yəqin ki, özünüz eşitmişsiniz,
Bizim prins Hamlet necə dəyişmiş.
Xaricən, daxilən Hamlet o qədər
Dəyişmiş ki, bunu deyə bilmirəm.

Başa düşmürəm ki, o, atasının
Ölümündən başqa hansı səbəbdən
Belə şaşırmışdır? Hər ikinizdən
Rica eyləyirəm, siz ki, Hamletlə
Uşaqlıqdan belə dost olmuşsunuz, —
Bizə qurban verin öz vaxtınızı,
Onu Hamlet ilə keçirin, gəlin.
Prinsin qəmini dağıdın, bir az,
Onu da alın siz öz cərgənizə.
Görün bu dərдинin səbəbi nədir?
Görün bu xəstəliyin dərmanı varmı?

KRALİÇA

Cənablar, o sizi tez-tez yad edir,
Onun, sizin qədər sevdiyi bir dost
Mən ki, tanımıram dünyada əsla!
Əgər, lütf eyləyib, burda qalsanız
Və öz vaxtınızı bu məqsəd üçün
Siz sərf eyləsəniz, bilin, lütfünüz
Mükafatlanacaq kralcasına!

ROZENKRANTS

Sizin haqqınız var əlahəzrətlər,
Bizdən rica deyil, əmr eyləməyə!

QILDENSTERN

İtaət edirik can-başla sizə,
Sizin qədəmlərə baş endirərək,
Gözləyirik sizin hər əmrinizi!

KRAL

Əhsən, Rozenkrants və Qildenstern!

KRALİÇA

Əhsən. Rozenkrants və Qildenstern!
Buyurun, oğlumun yanına gedin.
Yaman dəyişmişdir onun əhvalı.
Hamletin yanına, deyin bunları
Dərhal aparsınlar.

QILDENSTERN

Allah eyləsin ki, bu gəlişimiz
Ona şəfa versin!

KRALİÇA

Allah eləsin!

(Rozenkrants, Qildenstern və məiyyətdən bəziləri gedir.
Poloni gəlir.)

POLONİ

Hökmdar, Norvecə gedən elçilər
Qayıdıb gəlmişlər sarayınıza.

KRAL

Hər zaman, hər yerdə əziz Poloni,
Babası olmuşsan xoş xəbərlərin.

POLONİ

Olmuşam, deyilmi, şanlı hökmdar?
Hər zaman belə də mən qalacağam.
Allahın önündə mən öz ruhumu
Saf saxladığım tək, qarşınızda da,
Borcumu namusla ödəyəcəyəm.
İndi görün sizə nə deyəcəyəm.
Ya mənim bu beynim ov tulasının
Beynindən də pisdir, ya da deyəsən
Hamletin qəribə sərsəmliyinin
Sirrini bilmişəm.

KRAL

Hə, hə, uzatma!
Ürəyim səbr etmir, tez söylə görək.

POLONİ

Əvvəl qəbul edin siz səfirləri.
Sonra mənim sirrim bir məzə olsun.

KRAL

Lütf eylə, onları içəri gətir.

(Poloni gedir.)

Poloni deyir ki, o, Qertruda,
Hamletin qəribə dəliliyinin
Sirrini tapmışdır.

KRALİÇA

Onun səbəbi
Bircədir; kralın ölümü, bir də
Bizim bu tezliklə evlənməyimiz...

KRAL

Hamısını bilərik, bilərik indi.

(Poloni Voltimand və Korneli ilə qayıdır)

Salam sizə, dostlar! Voltimand, deyin,
Norvec kralının — o dostumuzun Əhvalı necədir?

Voltimand

Təşəkkürü var. Sizə də səadət arzulayır o.
Əsgər yığılması dayandırıldı.
Kral indiyədək elə bilib ki,
Polşa əleyhinə yığılır qoşun.
Qardaşı oğlunun hiylələriylə
Aldadıldığını bilən tək, kral
Əmrlə çağırır Fortinbrası,
Ona bir yaxşıca tənbeh eylədi.
And içib söz verdi Fortinbras ki,
Silah qaldırmasın heç sizə qarşı.
Bu sözdən şadlandı ixtiyar kral
Və əmr eylədi ki, yığılmış əsgər
Polşanın üstünə hücumla keçsin,
Budur, bu məktubda rica edir ki,

(Kağızı krala verir.)

İzn verəydiniz sizin ölkədən
Onun qoşunları gəlib keçsinlər.

Sizin ölkənizə toxunmamağa
Söz verib, and içir ixtiyar kral.

KRAL

İşin gedişindən çox razıyıq biz.
Bunu başqa bir vaxt dərin diqqətlə
Oxuyub yaxşıca cavab verərik.
Təşəkkür edirik zəhmətinizə!
Gedin, rahatlanın... Axşam buyurun
Bizim ziyafətə təşrif gətirin.
Görüşənə qədər. Gedin, dincəlin.

Voltimand və Korneli gedirlər.

POLONİ

Deməli, bitirdik bu məsələni.
Əziz hökmdarlar, padşahın padşah,
Nökərin bir nökar, vaxtın da bir vaxt,
Gündüzün bir gündüz, gecənin gecə
Olduğunu isbat etmək özü
Gecəli-gündüzlü vaxt itirməkdir.
Müxtəsər danışmaq ağlın ruhusa,
Sözü çox uzatmaq bədəndir, rəngdir.
Qısa deyəcəyəm. Prins Hamletin
Başı xarab olub. Başı deyirəm!
Başı xarab olan dəli deməkdir.
Bu hələ bir yana.

KRALİÇA

Müxtəsər eylə!

POLONİ

Müxtəsər deyirəm, mənim xanıмым.
Onun dəliliyi bir həqiqətdir.
Həqiqətdir bəli. Çox-çox təəssüf!
Çox-çox təəssüf ki, bu həqiqətdir.
Bu axmaq söz oldu. Hamısı birdir.
Müxtəsər deyirəm. Lap ibarəsiz.
Tutaq ki, o, dəli olmuşdur, bəli.
İndi dəliliyin səbəbini biz

Tapmalıyıq, bəli... Çünki dəlilik
Öz səbəbinə görə sirdir, bəli.
Axtarmaq və tapmaq, bu — bizim üçün
Böyük ehtiyacdır. Bundan nə çıxır?
Mənim bir qızım var. Çünki həmin qız
Mənimkidir, bəli. Mənim o qızım
İtaət edərək qızlıq borcuna,
Bunu mənə verdi. İndi dinləyin,
Nəticə çıxarın. Mən oxuyuram,

(oxuyur)

“Ruhumun tanrısına, qəlbimin ilahəsinə, sevimli Ofeliaya”. “Sevimli” pis ifadədir,
köhnəlmiş sözdür. Gerisini dinləyin: (oxuyur) “Onun o füsunkar, ağ sinəsinə...” Və sairə
və sairə...

KRALİÇA

Ona bu sözləri Hamletmi yazır?

POLONİ

Azca səbr eləyin, mənim xanımım, hamısını oxuyum mən bircə-bircə.

(oxuyur)

“Gündüzlərin işığına inanma,
Ulduza bax. Gəl inanma, sən, amma.
İnanma ki, dünyada var həqiqət,
Lakin sənə qəlbimdə var məhəbbət.
Ah, əzizim Ofelia, şeir yazmaq mənim əlimdən gəlmir. Dərdimi qafiyə ilə söyləmək
mənim işim deyildir. Ancaq mənim əzizim, səni möhkəm sevdiyimə inan. Əlvida. Qəlbi
döyündükcə, son nəfəsə qədər sənə olan Hamlet”.

Övladlıq borcuna itaət edib,
Qızım mənə verdi bax, bu məktubu.
Bir də ki, əlavə eylədi ki, o,
Prins Hamlet ona harada və nə vaxt
Eşq elan etmişdir.

KRAL

Bəs o, Hamletin

Necə qarşılamiş məhəbbətini?

POLONİ

Bəs mənim haqqımda fikriniz nədir?

KRAL

Namus və düzlüyə nümunəsiniz.

POLONİ

Sizin etibarı mən doğruldaram.
Siz mənim barəmdə nə deyərdiniz, —
Mən bu ehtirası lap əvvəlindən,
Görərkən, — etiraf eyləyirəm ki,
Mən bunu qızımdan əvvəl görmüşəm, —
Ey böyük hökmdar, hökmdar xanım,
Siz mənim barəmdə nə deyərdiniz,
Mən bu ehtirasa, etinasızlığa
Baxaraq sussaydım, — nə deyərdiniz?
Yox, düzü-düzünə, mən öz qızıma
Dedim ki: «Lord Hamlet prinsdir, prins
O sənə tay deyil. Bu, ola bilməz».
Qızıma dedim ki, onun eşqindən
Kənarda dayanıb, hədiyyəsini
Geriyə qaytarsın. Bundan nə çıxdı?
Bəli, o çıxdı ki, müxtəsər deyim,
Eşqi rədd olundu prins Hamletin.
Bundan dərdə düşdü, iştahı qaçdı,
Qüvvəti tükəndi, yüngül xəstəlik
Sonra ağırlaşdı, indisə baxın,
Dəlilik eyləyir, əsil dəlilik,
Bununla hamını kədərləndirir.

KRAL

Siz nə deyirsiniz?

KRALİÇA

Bu ola bilər.

POLONİ

Bir misal göstərin, misal göstərin!

Mənim «Bax, belədir» dediyim bir iş
Sonradan dəyişib başqa cür olsun.

KRAL
Yadıma gəlməyir.

POLONİ
Düz demirəmsə, —

(başını və çiyinlərini göstərərək)

Mən bunun buradan kəsilməsinə
Razılıq verərəm. Əgər bir işin
İzinə düşdümsə, yer altında da
Əsil həqiqəti taparam, bəli!

KRAL
Bu işi bəs necə yoxlayaq, necə?

POLONİ
Çox asan. Bu geniş qalereyada
Hamlet saatlarla gəzib fikr edir.

KRALİÇA
Doğrudur.

POLONİ
O, burada gəzişən zaman
Göndərrəm qızımı onun yanına.
Bizsə, hər ikimiz pərdə dalında
Dayanıb, onlara qulaq asırıq.
Prins Hamlet onu sevmirsə əgər,
Əgər xəstəliyi sevgi deyilsə,
Bir əyan deyiləm mən bundan belə,
Karvansaraçıyam, karvansaraçı!

KRAL
Doğrudur, doğrudur, güdək onları.

KRALİÇA

Odur, əldə kitab, gəlir zavallı.

POLONİ

Gedin hər ikiniz, tez olun gedin.

Mən ona yanaşıb işə başlayım.

(Kral, kraliça və əyanlar gedirlər. Hamlet kitab oxuya-oxuya gəlir.)

POLONİ. Mənim amirim Hamletin kefi necədir?

HAMLET. Yaxşıdır, şükür allaha.

POLONİ. Siz məni tanımırırsınız mı, milord?

HAMLET. Çox gözəl tanıyıram. Siz balıqçısınız.

POLONİ. Xeyr, nə deyirsiniz, milord!

HAMLET. Onda balıqçı kimi namuslu olsaydınız, pis olmazdı.

POLONİ. Namuslumu, prins?

HAMLET. Bəli, ser. Çünki bizim zamanədə namuslu olmaq on min nəfərdən seçilmək deməkdir.

POLONİ. Bu bir həqiqətdir, prins.

HAMLET. Günəş kimi bir tanrı belə, gəbərmiş köpəyin bədənində üfunətli qurdlar törədirsə ... Sizin qızınız varmı?

POLONİ. Vardır, prins.

HAMLET. Onu günəşdən qoruyun, dost, gözdən qoymayın.

POLONİ (kənara). İndi buna nə deyəsən? Hardan başlayırsa, axırını gətirib qızıma çıxardır. Amma əvvəl məni tanımadı. Balıqçıyam dedi. Əslinə baxsan, cavanlıqda mənim də başım eşq əlindən çox cəfalar çəkib... Lap bunun kimi. Qoy bir də danışdırım. — Nə oxuyursunuz, prins?

HAMLET. Sözlər, sözlər, sözlər...

POLONİ. Nə olmuşdur ki, prins?

HAMLET. Kimlə-kimin arasında?

POLONİ. Yəni demək istəyirəm ki, o kitabda nə yazılıb, prins?

HAMLET. Böhtan. Həyasız həcvbaz iddia edir ki, qocaların saqqalı ağ olur, üzləri qırışır, gözlərindən yapışqan kimi bir maye axır, başları da ayaqları kimi laxlayır. Mən bunların hamısına məmnuniyyətlə inanıram, ser, lakin bunları nəşr etməyi həyasızlıq hesab edirəm. Çünki siz də, möhtərəm cənab, xərçənglər kimi irəli deyil, geriyə sürünsəniz, bir zaman gələr ki, mənim tək qocalar, əldən düşərsiniz...

POLONİ (kənara). Bu sözlər dəlilikdirsə də, hər halda bir ardıcılıq var. Buraya hər tərəfdən yel vurur, prins, bir kənara çəkilsək yaxşı olmazmı?

HAMLET. Haraya? Qəbrəmi?

POLONİ. Doğrudan da ondan oyanası yoxdur. (Kənara.) Cavabları bəzən elə sərrast olur ki! Dəlilər hərdən elə cavablar verirlər ki, ağıllıların heç xəyalına da gəlməz. Ancaq tez gedib fikirləşmək lazımdır ki, bunu qızımla nə təhər görüşdürüm.— Möhtərəm prins, rica edirəm, izn verin mən gedim.

HAMLET. Məmnuniyyətlə ayrılmaq istədiyim elə bir şeyim yoxdur ki, sizə verə bilim, ser. Verə biləcəyim öz həyatım, öz həyatım öz həyatımdır...

POLONİ. Arzu edirəm ki, sağ olasınız prins.

HAMLET. Ax, bu dözülməz, axmaq qocalar...
(Rozenkrants və Qildensterndən gəlirlər.)

POLONİ. Sizə prins Hamletmi gərəkdir? Budur, özü burdadır.

ROZENKRANTS (Poloniyə). Təşəkkür edirəm, ser.
(Poloni gedir)

QİLDENSTERN. Möhtərəm prins!

ROZENKRANTS. Əziz prins!

HAMLET. Bah! Sevimli dostlar! Qildenstern! Rozenkrants! Necəsiniz?

ROZENKRANTS. Torpağın hər bir övladı necədirsə, biz də eləyik, prins.

QİLDENSTERN. Xoşbəxtlikdən, bizim xoşbəxtliyimiz həddindən artıq deyildir. Fortuna bizi

Əlləri üstündə gəzdirmir hər an.

HAMLET. Ayaq altına da atmaz hər halda

ROZENKRANTS. Nə ondanıq, nə də bundan, prins.

HAMLET. Nə olar, çox gözəl. Demək, siz onun kəməri boyunda, naz-nemətlərinin mərkəzində gəzişirsiniz...

QİLDENSTERN. Sözü düzü, biz onun daimi müştəriləriyik, prins...

HAMLET. Gizlin yerlərinin... Lakin unutmayın ki, Fortuna əxlaqsız və satqın bir qadındır. Yeni bir xəbər varmı?

ROZENKRANTS. Heç bir şey, prins. Bircə o var ki, dünyada vicdan əlamətləri görünməyə başlayır.

HAMLET. Demək, dünyanın axırı yaxınlaşır. Amma sizin məlumatınız yalandır, dostlar. Gəlin, ətraflı danışaq. Bir deyin görək, siz Fartunanı niyə qəzəbləndirirdiniz ki, sizi buraya, həbsxanaya göndərdi?

QİLDENSTERN. Həbsxanayamı, prins?

HAMLET. Əlbəttə. Axı Danimarka həbsxanadır.

ROZENKRANTS. Onda, deməli, bütün dünya həbsxanadır.

HAMLET. Bəli. Müxtəlif zindanları, zirzəmiləri, tənha hücrələri olan nümunəvi bir həbsxana! Danimarka isə, bu həbsxananın ən iyrənc bir guşəsidir.

ROZENKRANTS. Biz bu fikrə şərik deyilik, prins.

HAMLET. Demək, dünya sizin üçün həbsxana deyil, Çünki öz-özlüyündə əşyalar nə yaxşı, nə də pis olurlar, hər şey bizim onlara verdiyimiz qiymətdən asılıdır. Mənim üçünsə o həbsxanadır.

ROZENKRANTS. Dünyanı sizə həbsxana kimi göstərən sizin təkəbbürünüzdür. Sizin istəkləriniz qarşısında dünya çox dardır.

HAMLET. Aman allah! Məni bir qoz qabığına salsaydılar belə, özümü əbədiyyətin hökmdarı sanardım. Əkər, mənim bu sərsəm yuxularım olmasaydı!

QİLDENSTERN. Bu yuxular sizin təkəbbürünüzdür. Şöhrətpərəst və məğrur adamlar əsl olmayan xəyallarla yaşayırlar. Özündən bədgüman olmaq və bu gümanlarla yaşamaq təkəbbürlü adamların qidasıdır. Belə adamlar öz uydurmalarının inikası, öz yuxularının kölgələridirlər.

HAMLET. Lakin yuxu, öz-özlüyündə bir kölgədir.

ROZENKRANTS. Elə iş də bundadır. Beləliklə, siz özünüzü əsas olmayan xəyallarda görürsünüz. Yuxu, hətta əşyanın kölgəsi belə deyildir, o, kölgənin kölgəsidir.

HAMLET. Demək, bizdə həqiqi varlıq — dilənçilərdir, hədsiz dərəcədə şişirdilmiş krallarsa, onların kölgələridir? Yaxşı, ağalar, burada əllaməlik etməkdənsə, saraya getsəydik, daha yaxşı olmazdımı? And içirəm ki, mənim bu saat beynim başayaq vurur.

ROZENKRANTS və QİLDENSTERN. Biz sizi izləməyə hazırıq, prins.

HAMLET. Eləmi? Mənim xidmətçilərim son zamanlar məni çox bərk izləyirlər... Lakin, indi açıq ürəklə deyin: siz Elsinora nə üçün gəlmişdiniz?

ROZENKRANTS. Biz yalnız sizə qonaq gəlmişik, prins.

HAMLET. Mənim təşəkkürüm də özüm kimi yoxsuldur, ağalar. Lakin mən yenə də sizə təşəkkür edirəm. Ancaq bu yoxsul təşəkkürün özü də sizin üçün çox-çoxdur! Sizi bir məqsədləmi göndərmişlər? Özünüzmü gəlmişsiniz? Öz xoşunuzlamı? Rica edirəm, vicdanla deyin, hə? Necə?

QİLDENSTERN. Biz sizə nə deyək, prins?

HAMLET. Həqiqətdən başqa hər nə istəsəniz! Sizi buraya göndərmişlər. Mən sizin gözlərinizdə e'tiraf oxuyuram, sizin təmkininiz gözlərinizdəki etirafı kölgələməkdən acizdir. Mən bilirəm, sizi buraya lütfkar kral və kraliça göndərmişlər.

ROZENKRANTS. Hansı məqsədlə, prins?

HAMLET. Bunu siz daha yaxşı bilərsiniz. Sizi and verirəm bizim gənclikdəki dostluğumuza, məhəbbətə, inandığımız hər bir şeyə and verirəm, düzü düzünə! Sizi buraya göndərmişlər, ya yox?

ROZENKRANTS (Qildensternə). Bu sözə nə deyəsən?

HAMLET (kənara). Düz hədəfə vurmuşam... Məni sevirsinizsə, həqiqəti gizlətməyin.

QİLDENSTERN. Prins, bizi sizin yanınıza qəsdən göndərmişlər.

HAMLET. Nə üçün? Bunu mən özüm sizə deyə bilərəm. Beləliklə, siz xəbərçi kimi qələmə verilməz və sizin, kral və kraliçanın sirlərinə sədaqətinizə heç bir xələl gəlməz. Son zamanlarda mən özüm də bilmirəm nədən, — öz şadlığımın və gündəlik işlərimdən ayrıldım. Ürəyim elə sıxıldı, elə sıxıldı ki, bu dünya evi, bu gülüstan kainat mənə çılpacaq bir qaya, göylərin göz işləməz çadırı, bu qızıl qığılcımlarla parlayan müqəddəs səmələr isə, hər tərəfə üfunət yayan fəlakətli buxarlar kimi göründü. İnsan! Təbiətin möcüzəsi, xeyirxah düşüncəli, sonsuz qabiliyyətli, mütənasib əndamlı, heyvətamiz davranışlı insan! Hərəkəti ilə mələklərə, kamalı ilə allaha bənzəyən insan! Kainatın yaraşığı, bütün canlı varlığın tacı olan insan!.. Mənim nəzərimdə bir ovuc torpaqdan başqa heç bir şey deyildir. İnsanlar mənə xoş gəlmir. Kişilər də, qadınlar da mənim könlümü açmır. Təbəssümünüzdən görürəm ki, mənə inanmırsınız, inanın!..

ROZENKRANTS. Sizə inanmamaq heç mənim ağıma da gəlməyib, prins.

HAMLET. Bəs mən, — insanlar mənim könlümü açmır, — deyəndə, nəçin güldünüz?

ROZENKRANTS. Siz elə deyəndə, mən düşündüm ki, bəs aktyorları, necə qəbul edəcəksiniz? Biz onlara yolda rast gəldik. Xidmətinizdə hazır olmaq üçün buraya gəlirlər.

HAMLET. Kral rollarını ifa edəndə hörmət və ehtiram! Mən həmin əlahəzrətin rəiyyəti olmağa hazıram. Ölkələr dolaşan cəngavər burada öz qılınc və qalxanına iş tapar. Aşıqın çəkdiyi ahlar hədəfə getməz. Malxulyaçı öz arzusu ilə rahatlanır. Təlxəyin məzhəgələrinə doyunca gülürlər. Qadın rolunda çıxış edən isə heç utanmadan sınıq-salxaq şeirlərini söyləyə bilər. Gələnlər hansı aktyorlardır?

ROZENKRANTS. Paytaxt tragikləridir, prins, bir zaman onlar sizə çox xoş gəlmişdi.

HAMLET. Bəs onlar nə üçün şəhər-şəhər, kənd-kənd gəzirlər? Bir yerdə oturub işləmək onlara daha çox pul və şöhrət qazandırardı.

ROZENKRANTS. Mənə belə gəlir ki, onları bu işə məcbur edən meydana təzə çıxmış truppalardır.

HAMLET. Yaxşı, onları lazımcına qiymətləndirirlərmi? Gəlirləri yenə əvvəlki kimidirmi?

ROZENKRANTS. Elə dərd bundadır ki, indi işləri yaxşı deyil, prins.

HAMLET. Nə üçün? Məgər onlar korlanmışlar?

ROZENKRANTS. Xeyr, prins. Onlar öz sahələrində yenə əvvəlki kimi parlayırlar. Ancaq şəhərdə bir dəstə uşaq meydana çıxmışdır, onlar yuvalarından təzəcə qanadlanmış quşlar kimi civildəşirlər. Onlar ən yüksək notalarda mahnı oxuyur, bununla da uzun-uzadı alqışlar qazanırlar. Bu saat onlar dəbdədir, prins. Köhnə teatrlara elə hücumlar edirlər ki, hətta hərbi adamlar da mətbuatda biabır olmamaqçın ora getmirlər!

HAMLET. Oho, bu uşaqlar yəni o qədər qorxuncdur? Bəs onları kim saxlayır? Bəs onlar nə qədər pul alır? Onlar böyüyəndə səsləri kobudlaşsa, nə olacaqdır? Bu uşaqların özləri adi teatrların aktyorları olanda, öz gələcəklərinə qarşı çıxış etməyi arzu edəcəklərmi?

ROZENKRANTS. Sözü düzü hər iki tərəf çox səs-küy qaldırmışdı, prins. Camaat böyüklərlə uşaqların toqquşmasını çox da böyük günah hesab etmir. Bir zamanlar ədəbi düşmənləri darmadağın etməyən pyeslərə qara qəpik də vermirdilər.

HAMLET. Doğrudanmı?

QILDENSTERN. Bunun üstündə o qədər qanlar qaralıb ki...

HAMLET. Demək uşaqlar qalib gəlirlər, eləmi?

ROZENKRANTS. Bəli, prins, çiyinlərində yer kürəsini tutmuş Herkules nişanlı teatra belə...

HAMLET. Əslinə baxsan, bu çox da təəccüblü deyildir. Məsələn, mənim əmimin — indiki Danimarka kralının arxasınca bir zamanlar üz-göz turşudanlar, indi onun kiçik bir şəklinə iyirmi, qırx, altmış, hətta yüz dukat verirlər. Əgər fəlsəfə bu işin dərinliyinə gedib çıxa bilərsə, doğrudan da çox qəribə işlər açılar.
(Səhnə arxasından şeypur səsləri gəlir.)

QILDENSTERN. Budur, aktyorlar gəlib çıxmışlar, prins.

HAMLET. Elsinora xoş gəlmişsiniz, ağalar! Verin əllərinizi! Lazım olan bütün nəvazişləri mən sizə göstərməliyəm. Sonra deyərsiniz ki, aktyorlara sizdən daha çox hörmət etdim. Xoş gəlmişsiniz, dostlar, lakin mənim əmim-atam və əmidostum-anam səhv edirlər.

QİLDENSTERN. Nədə, prins?

HAMLET. Onlar anlamırlar ki, mən ancaq nord-nord-vestdə dəli oluram. Cənub küləklərində isə, tərlanı toyuqdan seçərəm.
(Poloni gəlir.)

POLONİ. Salam, ağalar.

HAMLET. Eşidin, Qildenstern. Siz də Rozenkrants, yaxşı dinləyin. Qarşınızdakı bu qoca hələ bələkdən çıxmamışdır.

ROZENKRANTS. Bəlkə təzədən bələyə girmişdir. Düz deyirlər ki, adam qocalanda uşaqlaşır.

HAMLET. Qabaqcadan deyə bilərəm ki, o, aktyorların gəlişini xəbər vermək üçün təşrif gətirmişdir. İndi görərsiniz. Düz buyurursunuz, ser. Şənbə günü səhər tezdən...

POLONİ. Mən sizə yeni xəbərlər gətirmişəm, prins.

HAMLET. Mən sizə yeni xəbərlər gətirmişəm. Rossi Romada aktyorluq edirkən...

POLONİ. Aktyorlar gəlmişdilər, prins.

HAMLET. Quqqulu-qu... Quq-qaq-qaq...

POLONİ. Allaha and olsun, prins.

HAMLET. Hərəsi minmişdir bir uzunqulaq...

POLONİ. Yer üzündə ən yaxşı aktyorlardır. Hər nə cür desəniz, oyun çıxarırlar. Tragediya, komediya, çoban məzhəgələri, tarixi çoban məzhəgələri, fasiləli və ya bütövlüklə fasiləsiz əsərləri əla yaradırlar. Senekanın ciddiyyəti, Plavtın məzhəgələri bunların yanında bir heçdir. Əzbərdən deməkdə, bədahətən rol oynamaqda əvəzləri yoxdur.

HAMLET. Ah, İsrail hakimi İyevfay... Sənin nə böyük xəzinən varmış...

POLONİ. Nə xəzinə? Hansı xəzinə?

HAMLET. Bəs bilmirsən?

«Böyütdün tək qızını,
Çəkdin hər bir nazını».

POLONİ. (Kənara.) Yenə gəlib çıxdı qızımın üstünə.

HAMLET. Hə, elə deyilmi? Qoca İyevfay?

POLONİ. Əgər İyevfay mənəmsə, düz deyirsiniz, mənim qızım var, hər nazını da çəkirəm.

HAMLET. Yox. qətiyyənlə düz deyil.

POLONİ. Bəs onda düz olan şey nədir, prins?

HAMLET. Nədirmi? Eşit:

«Tale öz hökmünü yamanca verdi,
Əridi mum kimi sənin xəzinən».

İndi biz əylənməyə başlayacağıq, ondan sonra gerisini əzbərlərsən. Bu əxlaqi nəğmənin birinci bəndi sizə qalan şeyləri də bildirər. Ancaq, budur, indi əyləncə başlanır.

(Dörd və ya beş aktyor daxil olur)

Salam, cənablar, salam! Buyurun, buyurun, sizi görməklə ürəkdən şadam, salam, mənim əzizlərim. Köhnə dost! O zamandan bəri saqqalın nə yaman uzanmışdır. Yəqin bu saqqala bürünüb, mənə Danimarkada istehza etməyə gəlmişsən. eləmi? Ah! Bu sənsənmi, mənim xanımım. Göylər mələkəsi, bizim son görüşümüzə bəri sən bir venetsiyalı gözəlin dabanı qədər boy atmışsan. Ümid edirəm ki, sizin səsiniz işə keçməyən sürtük qızıllar kimi saxtalıq etməyəcəkdir. Xoş gəlmişsiniz, ağalar! Vaxtı keçirmək olmaz. Gəlin ov görənlər fransız şahinbazları kimi qarşımıza çıxan ilk hədəfin üzərinə atılacaq! Rica edirəm, bir monoloq söyləyin. Sənətkarlığınızdakı bir nümunə! Qızgın bir monoloq!

BİRİNCİ AKTYOR. Hansı monoloqu buyurursunuz, möhtərəm prins?

HAMLET. Yadımdadır. Bir dəfə mənə oxumuşdun. Gərək ki, heç tamaşaya qoyulmamış, ya da bircə dəfə oynanılmışdı. Müxtəsər heç bəyənilməmişdi. Tamaşaçıların böyük bir

hissəsi onu bəyənməmişdi. Lakin mənim və məsələdən məndən daha çox başı çıxan adamların fikri belə idi ki, o gözəl əsərdir. Pərdələrə düzgün bölünmüş, sadə və məharətlə yazılmışdı. Yadıma gəlir, bəziləri etiraz edirdilər ki, pyesdəki şeirlərdə təmtəraq azdır, sözlər yerində işlənilməmişdir. Bəziləri isə belə deyirdilər ki, pyesdə sağlam cəhətlər çoxdur, yorucu deyildir. Oradakı bir monoloq mənim çox xoşuma gəlmişdi. Yadında varmı, Eney Didonaya öz taleyindən danışdı, xüsusən Priamın öldürülməsindən danışdığı yer, əgər yadınıza gəlersə, bax, bu misradan başlayın. Bu saat. Necə idi... «Pirr—o qudurmuş çöllər pələnki».

Yox, belə deyil. Ancaq monoloq Pirrdən başlayır:

«Quduz Pirr, gizlənmiş bir at qarnında,
Geymişdir qapqara cəng əlbəbəsi,
Ruhu zülmətlidir gecələr kimi,
Qara paltarını o boyamışdır,
Daha da dəhşətli görünür indi.
Yetim oğulların, yetim qızların,
Məhv olmuş ərlərin, dul qadınların
Qanına boyanmış o başdan-başa.
Atəşlər içində yanan divarlar,
Hey yanan, sönməyən məşəllər kimi,
Bu zülmət gecədə, başkəsənlərin
Qanlı yollarını işıqlandırır.
Başdan ayağadək qan ləkəsində,
Nəfəsi atəşlər, kinlər püskürən
Pirr—həmin allahsız, ilanlar kimi,
Gözləri irinli çibanlar kimi,
Priamı axtarır...»

Gerisini özünüz oxuyun.

POLONİ. Allaha and olsun, gözəl oxudunuz, milord. Gözəl ifadə və hisslə.

BİRİNCİ AKTYOR.

«Pirr tapır onu.
Priam qılıncını güclə qaldırır,
Təqəti tükənir, düşür əlindən.
Onun qarşısına Pirr atılır, bax!
Yuxarı qaldırıb öz qılıncını,
Priamın üstündə havalandırır.

Pirrin qılıncının bir vıyılması
Bir anda torpağa sərir Priamı.
Yanan sarayların daş divarları,
Bax, elə bu zaman, sanki ağrıdan
Qatilin üstünə uçub tökülür...
Pirr öz qılıncını başının üstə
Əliylə tutaraq yerində qalır.
Elə bil havaya sancılmış qılınc,
Quduz Pirr, çox usta, mahir rəssamın
Şəkildə çəkdiyi qatillər kimi,
Qaya tək dayanır, lal, hərəkətsiz,
Tərpənmir; əlini yanına salmır.
Tufandan əvvəlki sakitlik qədər
Hər tərəf səssizdir, tərpənmir bulud,
Külək də tərpənmir: yer cənazə tək
Susub lal olmuşdur, birdən bir anda
Bir ildırım qopub sarsıdır yeri.
Qəzəblə, nifrətlə qan-qan deyərək,
Pirr bu gürultudan dərhal ayılır.
Təpəgöz azmanlar, dava tanrısı
Marsa, cəng paltarı qayıran zaman,
Nəhəng çəkilərlə döyüb poladı,
Mum eyelədiyindən daha da ağır,
Ağır bir qüvvətlə Pirr qılıncını
Qaldırıb Priamın başına çırpır.
Utan, ey əxlaqsız bəxt ilahəsi!
Neçin ey allahlar, neçin siz onu
Qaldırıb göylərin yüksəkliyindən,
Vurub atmadınız cəhənnəmlərə!..»

POLONİ. Bu çox uzun oldu.

HAMLET. Bunu sizin saqqalınızla bərabər göndərərik dəlləyə, — qırxıb qısaldar. Rica edirəm, davam et. Buna ancaq açıq-saçıq anekdotlar, bir də ki, rəqqasələrin oyunları xoş gəlir. Qalan şeylərdə isə, zavallını yuxu basır. Davam et, keç Hekubaya!

BİRİNCİ AKTYOR.

«Yarımçılpaq qalan o məlikənin
Görkəmi, ilahi, nə dəhşətlidir!»

HAMLET. «Yarımçılpaq qalan o məlikənin?»

POLONİ. Bəh-bəh! Gözəldir. «Yarımçılpaq məlikə!» «Əladır, əla!»

Birinci aktyor

«Atəşlər söndürür göz yaşlarıyla,
Yazıq, ayaqyalın, başına isə,
Qızıl tac yerinə bir əski örtmüş.
Gözəl qamətini, əlinə keçən
Cındır bir yorğana bürümüşdür o.
Onun bu halını kim görsəydi, ah,
Bu zalım fələyi lənətləyərdi.
Yıxılmış Priamın cənazəsini,
Qadının önündə ləzzət çəkərək,
Deşik-deşik edən Pirri — tanrılar
Görsəydi, bir anda sarsılırdı, ah!
Bu bədbəxt qadının faciəsinə
Hamının gözləri yaşla dolardı».

POLONİ. Bura bax, bura bax, rəngi saraldı! Gözlərindən də yaş axır. Bəkdir, bəkdir, sən allah bəkdir.

HAMLET. Yaxşı. Qalanını sonra oxuyarsan. Mehtərəm cənab, diqqət edin ki, aktyorlara yaxşı baxsınlar. Axı onlar zəmanəmizin aynasıdır. Bunların haqqımızda söylədikləri pis bir fikir baş daşımızda yazılacaq ən pis bir kitabədən daha yamandır.

POLONİ. Mən bunlara, öz ləyaqətlərinə görə hörmət edərəm, prins.

HAMLET. Yox, — lənət sənə kor şeytan, — lütfkar cənab, hər kəs öz ləyaqətinə görə qonaq edilsə, kim şapalaqdan qurtara bilər? Siz bunları öz lütfkarlığınıza layiq qonaq edin. Bunların ləyaqəti nə qədər az olsa, sizin lütfünüz o qədər çox olmalıdır. Gedin bunlarla.

POLONİ. Gedək, ağalar.

HAMLET Bununla bərabər gedin, dostlar. Unutmayın, sabah tamaşa verəcəksiniz.
(Birinci aktyordan başqa Poloni və aktyorlar gedirlər.)

Köhnə dost, deyin görüm, sabah bizə «Qonzaqonun qətli» tamaşasını göstərə bilərsinizmi?

BİRİNCİ AKTYOR. Bəli, prins.

HAMLET. Sabah «Qonzaqonun qətli»ni oynarsınız. Deyin görüm, əgər mən o tamaşaya on iki on altı misra şeir yazsam, sabaha qədər əzbərləmək olarmı?

BİRİNCİ AKTYOR. Olar, prins.

HAMLET. Çox gözəl. Bu cənab ilə gedin. Ancaq ona sataşmayın ha!
(Birinci aktyor gedir.)

Axşama qədər, dostlar. Bir də deyirəm, Elsinorun qapıları sizin üzünüzə həmişə açıqdır.

ROZENKRANTS. Sağ olun, mehriban prins.

HAMLET. Allah amanında!
(Rozenkrants və Qildenstern gedirlər.)

Nəhayət, tək qaldım. Yalnızam indi.
Nə alçaq, nə rəzil bir köləyəm mən!
Dəhşətli deyilmi, şəhərbəşəhər
Gəzib pul toplayan bax, bu aktyor
Uydurma hissləri ifa edirkən
Qan kimi qızarır boz yanaqları,
Gözü dumanlanır, səsi titrəyir,
Min yerdən sarsılır onun varlığı...
Neçin? Nədən ötrü? Hekuba üçün!
Kimidir, nəyidir o, Hekubanın?
Nəyidir, kimidir Hekuba onun?
Heç nəyi! Lakin o, göz yaşlarında
Boğulur, inləyir, tamam sarsılır.
Bəs bu aktyorun, ah, mənim kimi
Bir dərdi olsaydı, onda neylərdi?
O, göz yaşlarıyla bütün səhnəni
Selə döndərərdi... Günahkarlara
Ağır bir ittiham oxuyardı o.
Lakin mən, — zavallı, kütbaş bir rəzil,
Nə özüm, nə də ki, alçaqcasına
Ömrü məhv edilən bir kral üçün
Heç bir şey, heç bir şey edə bilmirəm.
Bəlkə mən qorxağam? Söyləyin məni
Təhqir etməyə kimin haqqı var?
Kim mənə, zor — yumruq göstərə bilər?

Məni qarşısında bir uşaq bilib,
Əxlaq dərsi verən bir nəfər varmı?
Varsa, cəsarətlə çıxsın meydana!
Günahım olmadan, kim mənə qəsdən
Yalançıyam deyər? Bu çür həvəsə
Düşənlər vardırırsa, irəli çıxsın!
Mən ona heç bir vaxt borclu qalmaram!
Fəqət kin qaynamır mənim qanımda,
Məni qızıışdırmır bu rüsvayçılıq.
Yoxsa Meyitini mən o çəlladın
Leşyeyən quşlara yem eyləyərdim!
Ah, pozğun, hoqqabaz! Yalançı, qanlı,
Kinli, rəzalətli, şəhvət düşkünü!
Aman, ey intiqam!
Mən kütbaş, mən neçin dayanmışam ah!
Öldürülmüş bir atanın övladıyam mən.

Göylər, — qalx, qisas al! – demişdir mənə.
Mənsə, bir qab yuyan, bir bazar qulu
Kimi kədərlənib qüssələnərək,
Təsəlli alıram boş cümlələrdən...
Tfu, lənət şeytana! Ey beynim ayıl!
Mən eşitmişəm ki, cinayətkarlar
Tamaşa edərkən öz timsalına,
Etiraf eləyir cinayətini.
Qatil daim susub danışmasa da,
Özünü büruzə verir bir anda.
Mən aktyorlara tapşıraram ki,
Atamın ölümünə bənzər səhnəni
Əminin önündə canlandırınsınlar.
Baxıb göz çəkməyəm mən də əməimdən.
Ona toxunarsa bu oyun əgər,
Onda mən bilirəm neyləyəçəyəm!
Bəlkə də o kölgə bir şeytan imiş,
Bəlkə də o şeytan atamın əziz
Surətinə girib aldatmış məni?
Bilib bu üzücü yorğunluğumu,
Məni sürükləyir o fəlakətə...
Yoxlamaq gərəkdir şübhələrimi.
Mənə əsas gərək, möhkəm bir əsas.

Bilmək ki, kralın vicdanı nədir,
Onu göstərəcək yalnız səhnədir.

(Gedir.)

ÜÇÜNCÜ PƏRDƏ

BİRİNCİ SƏHNƏ
ELSİNOR. QƏSRDƏ BİR OTAQ.

Kral, Kraliça, Poloni, Ofelia, Rozenkrants və Qildenstern gəlirlər

KRAL

Deməli, siz onun bu tərsliyinin
Sirrini öyrənə bilməmişsiniz?
Nə üçün tərk edib rahatlığını,
İşin gedişindən ehtiyat etmir?

ROZENKRANTS

O özü deyir ki, ağıl çaşıbdır,
Lakin səbəbini demək istəmir.

QİLDENSTERN

O heç imkan vermir öyrənək bunu,
Onun səhhətindən söhbət gedəndə,
Dəliliyə qoyur özü özünü.

KRALİÇA

O, sizi bəs necə qəbul etladi?

ROZENKRANTS.

Centlmen kimi.

QİLDENSTERN.

Lakin bir qədər,
Söhbət eləyirdi bizlə könülsüz...

ROZENKRANTS

Özü sual vermir, ancaq ki, cavab
Verərkən, çox yaman itidilliydi.

KRALİÇA

Onu əylənməyə çağırıdınız mı?

ROZENKRANTS

Hər şey öz-özünə gəlib düzəldi,
Biz yolda rast gəldik aktyorlara.

O bunu bilərkən, çox fərəhləndi.
İndi aktyorlar qəsrimizdədir.
Gərək ki, lap bu gün, əmr almışlar ki,
Tamaşa versinlər.

POLONİ

Bəli, doğrudur.
Siz zati-alilər, hər ikinizi
Dəvət eyləmişdir o tamaşaya.

KRAL

Gedərik, gedərik, məmnuniyyətlə!
Onun belə şeydən xoşlanmağına
Mən ürəkdən şadam. Ey, centlmenlər,
Onun bu zövqünü qızışdırın siz.
Qoy qüssə çəkməsin heç bundan belə.

ROZENKRANTS

Bütün gücümüzlə biz çalışarıq.

(Rozenkrants və Qildenstern gedirlər.)

KRAL

Əziz Qertrudam, indi sən də get.
Hamletin ardınca məxfi, gizlicə
Adam göndərmişik, o, Ofeliaya
Burda qəflətən rast gələcəkdir.
Onun atasıyla bir künc-bucaqda
Biz də gizlənərik — zorən casus tək.
Öyrənək, prinsin dərdi nədir,

Eşqmidir, yoxsa ki, başqa bir işdir?

KRALİÇA

Mən indi gedirəm, Ofelia, sizə
Arzu edirəm ki, gözəlliyiniz
Prinsin yeganə azarı olsun.
İstərdim ki, sizin ləyaqətiniz
Sizə də, ona da şərəf gətirsin.

OFELİA

Ah, allah eləsin!
Kraliça gedir.

POLONİ

Ofelia, burda
Gəzişməyə başla. Hökmdar, lütfən,
Gəliniz gizlənək. Qızım, yalandan
Əlinə kitab al. Hər bir kitabı
Gizlin guşələrdə oxumaq olar.
Hamımız beləyik: biz özümüzü,
Müqəddəs göstərib, görkəminizlə
Aldada bilərik lap şeytanı da!

KRAL (kənara).

Doğrudan belədir, bəli, doğrudan!
O məni bu sözlə bərk qamçıladi.
Mənim pərdələnmiş bəd əməllərim
Köhnə bir qəhbənin rəngi tökülmüş
Solğun yanağından daha bətərdir.
Dəhşətdir, bu, dəhşət!

POLONİ

O yaxındadır,
hökmdar bir yana çəkilək, gəlin.

Kral və Poloni gedirlər. Hamlet gəlir.

HAMLET

Ölümmü, qalımımı? Sual budur! bu...
Taleyn dəhşətli zərbələrinə

Müti bir qul kimi dözummü, yoxsa
Üsyanmı qaldırım silahlanaraq?
Ya qələbə çalım, ya həlak olum?
Ölmək! Hər bir şeyi tamam unutmaq.
İnsan ürəyinin min bir dərdinin,
Min bir əzabının, intizarının,
Ağır zəncirini qırıb, qurtarmaq!
O gözəl, son məqsəd bu deyilmidir?
Əbədi yuxuda yataraq qalmaq.
Ölmək və uyumaq. Sonra da orda
Yuxularmı görmək? Bax, cavab budur.
Bu dünya mülgünün duyğularını
Ataraq, ölümün yuxusunda, ah,
İnsan nələr görür? Budur müəmma!
Bizim ömrümüzü fəlakətlərdə
Uzadan müəmma, bax budur, budur.
Yoxsa hakimlərin boş vüqarına,
Bütün əyanların cahilliyinə,
Hər yerdə, hər şeydə saxtakarlığa,
Ürəyin qıfılla bağlanmasına,
Nakam məhəbbətə, hər bir rəzilin
Gözünün yalançı parıltısına,
Bir xəncər zərbəsi bütün bunları
Vurub yox etməyə kifayət ikən, —
Kim dözərdi, de kim?
Ölümün bilinməz əsrarlarından,
Gedər-gəlməz olan həmin diyardan,
Qorxu olmasaydı, həyat yükünün
Ağırlığı altda sürüklənməyə,
Kim dözərdi, de kim? Bütün bunları
Düşünən beynimiz, qorxub çəkilir,
Solur bir gül kimi qətiyyətimiz,
Ağıl düşünməkdən dayanıb qalır.
Həyata keçməsi mümkün görünən
Ən böyük xəyallar, böyük arzular
Cəsarətsizlikdən həlak olur, ah!
Bəsdir. Ah, Ofelia! Mənim sevincim!
Dua eyləyərkən, günahlarımı,
Məni də xatırla, mehriban mələk!

OFELİA

Prins, neçə vaxtdır görmürəm sizi,
Bu neçə müddətdə yaxşıydınız mı?

HAMLET

Təşəkkür edirəm, yaxşı, çox yaxşı.

OFELİA

Mənə hədiyyələr vermişdiniz siz,
Çoxdan istəyirdim, onları sizə
Mən geri qaytarım...

HAMLET

Ah, bəsdir, yetər,
Siz yanılırsınız, çünki ömrümdə
Mən sizə heç bir şey bağışlamadım.

OFELİA

Özünüz çox gözəl bilirsiniz ki,
Bağışlamışsınız, həm də onların
Əsil qiymətini incə sözlərlə,
Mehriban sözlərlə artırmışsınız.
Artıq yox olmuşdur onların ətri,
Bununçun da geri alın onları.
Hədiyyə verən şəxs qəlbən sevmirsə,
Qiymətli hədiyyə çox ucuzlaşır,
Onu geri verir namuslu qızlar...

HAMLET. Aha, deməli siz namuslusunuz?

OFELİA. Ah, milord!

HAMLET. Həm də ki, çox gözəlsiniz?

OFELİA. Nə demək istəyir möhtərəm cənab?

HAMLET. Demək istəyirəm ki, əgər siz namuslu və gözəl qızınsınızsa, sizin namusunuzun gözəlliyinizlə heç bir əlaqəsi ola bilməz.

OFELİA. Məgər gözəlliyin ən yaxın həmdəmi namus deyilmi?

HAMLET. Ah, əlbəttə! Lakin namus, gözəlliyi ziynətləndirməkdən daha tez, gözəllik namusu çirkab bataq-lığına sürükləyə bilər. Bu fikir əvvəllər mənə çox qərribə görünürdü, indi isə bu, sübut edilmiş bir həqiqətdir. Mən sizi bir zamanlar sevərdim.

OFELİA. Elədir, prins, mən bu eşqə inanırdım.

HAMLET. Çox nahaq yerə! İnsan üzüqara və islahı mümkün olmayan bir məxluqdur. Mən sizi sevmirdim.

OFELİA. Ah, mənim aldanışım nə qədər dəhşətlidir!

HAMLET. Get monastıra! Günahkar bəndələr doğub-törətməyin nə mənası var? Mən özüm dözümlə biləcək bir əxlaqa malikəm, lakin özümü elə günahlarda təqsirləndirə bilərəm ki, anam məni doğmasaydı, daha yaxşı olardı. Mən çox məğruram, kinliyəm, xudpəsəndəm, mənim ixtiyarımda bu iyrənclikləri düşünmək üçün lazım gələn fikirdən çox iyrəncliklər var, bunları canlandırmaq üçün xəyalım və icra etmək üçün vaxtım çatışmır. Göylə yer arasında çırpınan mənim kimi insanların nə mənası? Hamımız yalançıyıq, heç birimizə inanma, fəlakətə düşməmiş monastıra get. Atan haradadır?

OFELİA. Evdədir, milord.

HAMLET. Qapını onun üzünə möhkəm bağla ki, o yalnız evdəkiləri ələ sala bilsin. Əlvida.

OFELİA. Ey göylərin müqəddəs qüvvələri, siz ona kömək olun!

HAMLET. Ərə getsən, qoy mənim lənətlərim sənə cəhizin olsun. Buz kimi saf, qar kimi təmiz olsan da, böhtanlardan qurtula bilməyəcəksən. Get bir monastırda qal! Ancaq mütləq ərə getmək istəyirsənsə, axmağın birinə get. Ağillılar onların başına nələr gətirdiyini çox gözəl bilirlər. Get bir rəhibə ol, deyirəm sənə! Özü də tezliklə, gecikmə! Əlvida!

OFELİA. Ey göylər, siz ona şəfa verin!

HAMLET. Sizin rəssamlıq sənətindən də mənim xəbərim var. Yaradan sizə bir üz verir, siz isə onu rəngləyib başqa bir üz düzəldirsiniz. Bəzilərinizsə, quyruğunuza, ayağınıza, dilinizə başqa-başqa adlar qoyur və allahın verdiyi bu neməti özü bildiyi kimi bəzəyir və elə bilirsiniz ki, müqəddəs bir bəkarətsiniz. Yox, baş tutmaz. Artıq yetər! Bax, mənim beynimi alt-üst edən budur, bu! Daha heç bir kəs evlənməyəcəkdir. Evlənməşlərin hamısı isə qoy öz ər-arvadlıqlarında qalsınlar. Hamısı, bir nəfərdən başqa! Get, rəhibə ol! (Gedir).

OFELİA

Gör, necə məhv oldu nəcib bir kamal!
Elmin, igidliyin mücəssəməsi,
Bizim sevincimiz, tək ümidimiz,
Zövqün, mərifətin ilk nümunəsi.
Onların aynası tamam qırıldı,
Hamısı, hamısı məhv oldu, getdi...
Bəs mən? Ah, mən isə bütün dünyada
Bütün qadınların ən bədbəxtiyəm.
Hər an and içərdi mənim eşqimə.
İndi o qüdrətli, o böyük ağıl
Qırılmış zəng kimi cızıldayır, ah!
Onun o misilsiz, gənc surətinə
Qırıqlar salmışdır dəlilik, aman.
Aman, ey allahım! Əvvəlki günlər
Hanı, harda qaldı! Nələr görürəm?
(Kral və Poloni qayıdırlar.)

KRAL

Sevgimi? Yox, onun dərdi bu deyil.
Dolaşıq olsa da söylədikləri,
Dəlilikdən əsər yoxdur sözündə.
Ruhunun qaranlıq guşələrində
O sevgi bəsləmir... Onun başında
Daha da qorxulu bir müəmma var.
Biz onu vaxtında önləməliyik.
Belə bir qərara gəlirəm, bilin:
Gərək dərhal gedib İngiltərəyə
Toplasın orada qalan borcları.
Bəlkə yeni yerlər, dəniz, adamlar
Onun ürəyində qıvrılıb yatan
Və onun özünün baş sındırdığı
Bir sirri kökündən qoparıb atar,
Siz nə deyirsiniz?

POLONİ

Yaxşı fikirdir.
Qoy getsin, qoy getsin İngiltərəyə.
Lakin mən yenə də inanıram ki,

Onun qüssəsinin əsil səbəbi
Nakam məhəbbətdir. Qızım, Hamletin
Dediyi sözləri təkrar eyləmə.
Özümüz hamsını tamam eşitdik.
Sonra, prins ilə kraliçaya
Təkliddə bir görüş təyin eylərik,
Onunla təkliddə bir söhbət etsin.
İstərsiz, onların söhbətlərinə
Gizlindən, ehmalca qulaq asaram.
Öyrənə bilməsək heç bir şey əgər,
Ya dərhal göndərin İngiltərəyə,
Ya da dustaq edin, fikrim belədir.

KRAL

Qoy olsun. Nüfuza malik dəlilər
Həmişə zindana göndərilirlər.
(Gedir.)

İKİNCİ SƏHNƏ

YENƏ ORADA. SARAYDA BİR SALON.

(Hamlet və bir neçə aktyor daxil olur.)

HAMLET. Rica edirəm, rolunuzu mən dediyim kimi söyləyin: təbii və tərəddüdsüz.
Çoxunuz kimi, rolun sözlərini boğazınızı cıra-cıra söyləsəniz, onda bu rolu şəhər carçısına
tapşırmaq daha gözəl olardı. Əl-qolunuzu boş-boşuna havada yellətməyin, hər şeyin öz
ölçüsünü gözləyin. Ehtirasınız fırtına və qasırğa kimi qaynarkən belə, təmkinli olmağa
çalışın. Pantomimalar və boş səs-küydən başqa heç şey anlamayanlar qarşısında, başına
çirkli bir parik taxıb, öz ehtirasını sağa-sola səpələyən bir heyvərəni görərkən necə
hiddətlənməyəsən! Mən, hay-küy qoparmaqda İrodu da ötmək istəyən belə qoçaqları
yaxşıca kötəkləddim. Bu daha lap rüsvayçılıqdır. Belə şeylər etməyin.

BİRİNCİ AKTYOR. Əmin olun, prins.

HAMLET. Özünüzü boğmadan, hər zaman ürəyinizin səsini dinləyin. Təbiiliyi
pozmadan, sözlərinizi hərəkətinizə, hərəkətinizi də sözlərinizə uyğunlaşdırın. Teatrın hər
bir zaman vəzifəsi bundan ibarət olmuş-dur ki, həyatın güzgüsü olsun, həyatın
qəhrəmanlıq və çirkinliklərini olduğu kimi göstərsin. Bax, bunun üçün də səhnə təbiiliyini
pozmayın. Qızıqıb həddi aşsanız, nadanlar bundan xoşlanacaq, ağıllılar isə

kədərənəcəklər. Sonuncuların hökmü isə, sizin üçün teatr qədər qiymətli olmalıdır. Mən çox məşhur, şöhrəti lap ərşə ucalmış aktyorlar görmüşəm ki, acıqları tutmasın, səsləri və hərəkətləri ilə insanların heç birinə bənzəmədilər. Elə hərəkətlər edir və elə ulayırdılar ki, tamaşaçı düşünürdü: görəsən, bunları kim yaratmışdır?

BİRİNCİ AKTYOR. Biz bu kəsirləri bir qədər azaltmışıq, prins.

HAMLET. Siz bunu tamamilə ləğv edin. Məzəli rollar oynayanlara isə, tapşırıq ki, onlar öz yanlarından heç bir söz artırmasınlar. Bir də görürsən ki, aktyorlardan biri, camaatın nadan hissəsini güldürmək üçün, vəziyyətin gərgin bir yerində özü də qah-qah çəkib gülür. Bu, yolverilməz bir şeydir. Bu göstərir ki, belə zarafatçıların heç bir izzət nəfsi yoxdur. Gedin hazırlaşın.

Aktyorlar gedirlər. Poloni, Rozenkrants və Qildenstern gəlirlər.
hə, milord, kral tamaşaya təşrif gətirəcəkmi?

POLONİ. Kral da, kraliça da gələcəklər, özü də indicə.

HAMLET. Aktyorlara deyin ki, tələssinlər.

Poloni gedir.

Aktyorları tələsdirmək üçün siz ikiniz də gedə bilməzdinizmi?

ROZENKRANTS və QİLDENSTERN. Baş üstə, milord.
Rozenkrants və Qildenstern gedirlər.

HAMLET. Horassio!
(Horassio gəlir.)

HORASSİO

Mən burdayam, xidmətinizdə hazıram, prins.

HAMLET

Mənim tanıdığım bütün şəxslərin
hamısından, dostum, tək sən yaxşısan.

HORASSİO

Bu yersiz təriflər neyçindir, prins!

HAMLET

Yox, yox, yersiz deyil, yox, elə demə!
Sənin şan-şöhrətin, bütün var-yoxun

Və bütün sərvətin saf əxlaqındır.
Üzünə demirəm, inan, Horassio!
Bunların hamısından yüksəkdəsən sən.
Qoy yaltaq adamlar, dövlətlilərin
Qapısında durub, pay gözləsinlər.
Həyasız yaltaqlar qoy diz çökərək
Qazanca çatsınlar. Mənə qulaq as:
Qəlbim mənə qanun olandan bəri
Bütün insanların sırasından o
Tək səni seçmişdir. Sən pak adamsan.
Mən səni könlümün dərinliyində
Hər an saxlamağa hazıram, inan.
Məni yaxşı eşit: əlahəzrətə
İndi bir tamaşa göstərəcəklər.
Həmin o tamaşa mənim atamın
Qətl olunmasına bir işarədir.
Səndən bir ricam var: tamaşa vaxtı
Əminə diqqət et, göz çəkmə ondan.
O bunu görərkən ya öz hissini
Bürüzə verəcək, ya da o kölgə
Cəhənnəmdən gələn bir şeytandır ki,
Vulkanın dəmirçixanasındakı
Tüstü tək gözümü pərdələmişdir.
Çox rica edirəm, ona yaxşı bax.
Mən də baxacağam diqqətlə ona.
Sonra, hər ikimiz gördüyümüzü
Bir yerdə oturub tutuşdurarıq.

HORASSIO

Əmin olun, prins. Diqqət eylərəm.
Tamaşa zamanı əgər o məndən
Bir şey gizləyərsə, bu oğurluğun
Özüm verəcəyəm cəriməsini.

HAMLET

Bax, odur gəlirlər. İndi özümü
Onlara mən şaşqın göstərməliyəm.

Danimarka marşı. Şeypurlar səslənir.

Kral, Kraliça, Poloni, Ofelia, Rozenkrants, Qildenstern və başqa yüksək rütbəli məiyyət, əllərində məşəl tutmuş gözətçilərin müşayiəti ilə daxil olurlar.

KRAL. Bizim nəslimizin prinsu Hamletin kefi necədir?

HAMLET. İnanırsınızmı, əladır. Lap buqələmun kimi, vədlərlə dolu hava-həvəslə dolanıram, heç axta xoruzları da bu cür yemləmirlər.

KRAL. Bu cavab mənə deyildir, Hamlet, bu mənim sözlərim deyildir.

HAMLET. İndi mənim də deyildir. (Poloniyə.) Siz, milord, universitetdə oxuyarkən rol oynamışsınız, deyilmi?

POLONİ. Oynamışam, prins, özü də çox gözəl aktyor sayılırdım.

HAMLET. Hansı rolu oynamışsınız?

POLONİ. Yuli Sezarın rolunu, Kapitolidə Brut məni öldürdü.

HAMLET. Afərin Bruta ki, siz baz-burutda bir dananı öldürmüşdür. Aktyorlar hazırdırmı?

ROZENKRANTS. Bəli, prins. Onlar sizin əmrinizi gözləyirlər.

KRALİÇA. Əzizim Hamlet, yaxın gəl, mənim yanımda otur.

HAMLET. Yox, anacan, buradakı maqnit daha çox cazibəlidir.

POLONİ. (Yavaşcadan krala.) Oho... Eşitdinizmi?

HAMLET. Sizin dizlərinizə toxunmaq olarmı, ledi? (Ofelianın ayaqları altında uzanır).

OFELİA. Olmaz, prins.

HAMLET. Bağışlayın, bəs başımı sizin dizlərinizə toxundursam, olarmı?

OFELİA. Bu mümkündür, prins.

HAMLET. Siz isə, kim bilir, nələr düşündünüz?

OFELİA. Mən heç bir şey düşünmədim, prins.

HAMLET. Nazənin bir gözəlin ayaqlarına baş qoymaq gözəl işdir!

OFELİA. Nə dediniz, prins?

HAMLET. Heç bir şey.

OFELİA. Prins, bu gün siz çox fərəhlisiniz!

HAMLET. Kim? Mən?

OFELİA. Bəli, siz, prins.

HAMLET. Aman allah. Sizin xətriniz üçün mən dünyanı təlxək kimi dolanardım. Bir də ki, şadlanmaqdan başqa bir əlacımız varmı? Baxın, mənim anam nə qədər şad və fərəhlidir, halbuki, mənim atam ikicə saat bundan əvvəl ölmüşdür.

OFELİA. Xeyr, prins, iki ay bundan əvvəl.

HAMLET. Necə? Necə? Doğrudanmı? Nə uzun bir müddət! Elə isə, rədd olsun matəm! Rədd olsun qap-qara matəm paltarları! Əynimə xəzli paltarlar geyəcəyəm. İlahi, iki aydır ki, ölmüşdür, amma hələ də unudulmamışdır. Demək ən böyük bir insan belə öldükdən sonra, ən uzağı altı ay yaddaşda qala bilər. Elə isə, məbədlər tez tikilməlidir. ki, ölənlər unudulmasın. Yoxsa onu, qəbri üzərində bu sözlər yazılmış taxta at kimi heç kəs yad etməz.

Torpağın bir küncünə

Gətirərək atdılar.

Atdılar, unutdular...

(Musiqi çalınır. Pantomima başlanır.)

Kral və kraliça rollarını ifa edən aktyor və aktrisa daxil olur. Onlar bir-birləri ilə çox incə rəftar edirlər. Əvvəlcə kraliça kralı, sonra isə, kral kraliçanı qucaqlayır. Kraliça kralın qarşısında diz çökərək sədaqətini izhar edir. Kral onu yerdən qaldırır və başını onun çiyinə qoyur. Sonra çiçəklər arasında uzanır. Onun yatdığını görən kraliça gedir. Bu zaman zəhərləyici şəxs daxil olur. Kralın başından tacı çıxardaraq öpür, onun qulağına zəhər tökür və gedir. Kraliça qayıdır, kralın öldüyünü görərkən pərişanlıq izhar edir, zəhərləyən şəxs təzədən iki nəfərlə qayıdır və anladır ki, kraliçanın dərdinə şərikdir.

Cənazəni aparırlar. Zəhərləyən şəxs hədiyyələr verərək, kraliçanın lütfünə nail olur. Kraliça əvvəlcə onun eşqini nifrətlə rədd edir, axırda yumşalır. Gedirlər.

OFELİA. Bu nə deməkdir, prins? Hamlet. “İlan yuvası”, alçaq bir işin təsviridir.

OFELİA. Yəqin ki, bu pantomima, oynanılacaq pyesin məzmununu təsvir edir?

(Proloq daxil olur.)

HAMLET. Bu qoçaq hamısını bizə deyəcəkdir. Aktyorlar sirr saxlamağı bacarmır, hər bir şeyi laqıldayırlar.

OFELİA. Bu aktyor oynanılan pyesimi izah edəcəkdir?

HAMLET. Sizin ona göstərəcəyiniz hər bir şeyi o izah edə bilər. Siz utanmayıb göstərin, o da heç utanmadan, nəyin nə demək olduğunu dərhal söyləyəcəkdir.

OFELİA. Sizin nə pis xasiyyətiniz vardır? Mən tamaşaya baxıram.

PROLOQ.

Başlanmamış pyesimiz.

Rica edirik ki, biz

Tamaşanı səbirlə,

Yaxşı dinləyəsiniz...

HAMLET. Bu nədir, proloq, yoxsa xırdaca bir üzüyə həkk olunmuş yazı!

OFELİA. Doğrudan da çox qısadır, prins, lap...

HAMLET. Qadınların eşqi kimi.

Kral və kraliça rollarını ifa edən iki aktyor gəlir.

Səhnədəki KRAL

Pak məhəbbət qəlbimizi, Qimeney də əlimizi,

Bir-birinə bağlayaraq əbədi dost etmiş bizi.

Gün allahı — Feb, bizlərə sevgi verən gündən bəri,

Otuz dəfə dolanmışdır, torpaqları, dənizləri,

O zaman ki, pak eşqimiz bir-birinə calanmışdır,

Günəşdən nur alan aylar otuz dəfə dolanmışdır,

Səhnədəki KRALIÇA

Bu eşqimiz, bu sevgimiz bir-birinə calansın qoy,
Yenə, yenə otuz dəfə günəş və ay dolansın qoy.
Lakin aman... Kaş ki, dilim quruyaydı!
Ah, nə işdir!
Çox qorxuram, sifətiniz yaman solmuş, dəyişmişdir.
Yox, yox, sizin qəlbinizə qoy gəlməsin qüssə-kədər.
Mənim də öz ürəyimdən keçib gedər bu qüssələr.
Qadın eşqi və qorxusu hər bir zaman hədsiz olur,
Qorxumuz da eşqimiz tək sahilsiz bir dəniz olur.
Mənim böyük məhəbbətim ayrı deyil bir an sizdən,
Çox sevirəm, çox sevirəm, sevdiyimçin qorxuram mən.
Qüvvətli eşq, qüvvətli hiss hər bir şeyi duyan olur,
Çox sevənin şübhələri yaman olur, yaman olur.

Səhnədəki KRAL

Sevgilim, gəl vidalaşaq, yaxınlaşır son saatım,
Az qalmışdır, qurtarır bax, mənim həyat ehtiyatım.
Məndən sonra sən xoşbəxt ol yetəcəyin məhəbbətlə,
Başqa bir ər qucağında sən ömr elə səadətlə.

Səhnədəki KRALIÇA

Bu nə sözdür, elə demə, şübhə səndə, nə adətdir?
Elə sevgi — sevgi deyil, rəzalətdir, xəyanətdir!
Ərə getsəm, vursun məni ildırımlar və şimşəklər,
Öz ərini öldürənlər ikinci yol ərə gedər.

HAMLET (Kənara.)

Zəhərdən acıdır ona bu sözlər!

Səhnədəki KRALIÇA

İkinci yol ər tapanlar məhəbbətdən kənar olur.
İkinci yol ər tapanda nə eşq olur, nə yar olur.
Yatağımda ləzzət alsam ikinci ər öpüşündən,
İlk ərimi ikinci yol öldürərəm deməli mən.

Səhnədəki KRAL

Bu sözlərə inanıram, səmimidir bu sözlərin.
Öz sözümüz üzərində dayanmırıq hər an lakin.

İnsandakı hər bir arzu — xatiratın köləsidir,
Zaman gələr, zaman gedər; bu arzu da gedəsidir.
Kal meyvələr ağacların budağından xilas olmaz,
Zaman gəldi — yetişdimi, budaqlarda əsla qalmaz.
And içməyə, vəd etməyə tələsirik hər bir zaman,
Yaşamaqçın bu andları gərək lap tez unudasan.
Dünyada hər ehtirasın özünün bir məqsədi var,
Hər qızğınlıq keçib gedər, ehtiras da tez məhv olar.
Fərəh, sevinc — nədir kədər, nədir qüssə, — bilərmə heç,
Qüssə-kədər sevinclərə, söylə, yaxın gələrmə heç!
Hər şey gələr, hər şey gedər, bu dünyada bir adətdir,
Məhəbbət də tez çürüyər, inan quzum, həqiqətdir.
Kimlər kimə hökm eyləyir, güman etmə, bu beləmi?
Tələlərmə məhəbbətə, məhəbbətlər tələyəmi?
Dostun olar dəstə-dəstə, nə qədər ki, şöhrətlisən,
Yoxsullaşsan, dostlar gedər, tək qalarsan o zaman sən.
Mən sözümlə bitirirəm, sən qulaq as indi mənə,
Tələ yaman vəfasızdır, bel bağlama bu aləmə.
Arzumuzu bir həqiqət edəmmirik hər zaman biz,
Arzumuzu vurub yıxır bizim dönük tələyimiz.
Bax, bununçün ikinci yol ər axtarmaq, ərə getmək
Sizdə qorxu hasil edir bir dəfə dul qalanadək.
Deyirsən ki, istəmirsən bu dünyada ikinci ər...
Bax, bu arzun, bu istəyin ilk ərinlə öləb gedər.

Səhnədəki KRALİÇA

Səndən sonra ərə getsəm, günəş sönsün, ay qaralsın!
Gecə-gündüz çıxılmayan dərdlər-qəmlər məni alsın!
Bu gözlərim qoy kor olsun! Ömrüm-günüm qoy qan olsun!
Qoy ürəyim daşa dönsün! Həyat mənə zindan olsun!
Qara yellər vursun məni səndən sonra, əziz yarım,
Qoy məhv olsun istəklərim, arzularım, xəyallarım!

HAMLET

Bəs bütün bu sözlər yalan çıxarsa?

Səhnədəki KRAL

Tövbə etmək, andlar içmək, elə bilmə zarafatdı
Hər şey gələr, hər şey gedər. Bu əbədi bir adətdir;
İndi sən get, yorulmuşam qoy dincəlim burda bir az,

Yatır.

Səhnədəki KRALIÇA

Yat, qoy yuxun şirin olsun, yorğunluğun keçər, qalmaz.

Qoy yatağın allı-güllü, şux çiçəkli bir bağ olsun.

Aman, yarəb! Fəlakətlər biz sarıdan uzaq olsun!

(Gedir.)

HAMLET. Tamaşa xoşunuza gəlirmi, xanım?

KRALİÇA. Məncə ledinin vədləri həddindən artıq idi.

HAMLET. Lakin o öz sözündən dönməyəcəkdir!

KRAL. Pyesin məzmununu bilirsinizmi? Əsərdə təhqiramiz bir şey yoxdur ki?

HAMLET. Yox, yox. Bunların hamısı zarafatdır. Yalandan zəhərləyirlər. Təhqiramiz heç bir şey yoxdur.

KRAL. Pyesin adı nədir?

HAMLET. «Siçan tələsi», lakin nə mənada? Yalnız məcazi mənada! Pyes Vyana - şəhərində baş vermiş bir qətli təsvir edir. Hökmdarın adı Qonzaqodur, Qadının adı Baptistadır. İndi özünüz görəcəksiniz. Burada iyrənc bir rəzalət göstərilir. Ancaq bizə nə? Siz əlahəzrətin və bizim ki, vicdanımız təmizdir. Qoy bundan qəlbiqaralar şübhələnsin.

(Lusian daxil olur.)

Bu kralın qardaşı oğlu Lusiandır.

OFELİA. Siz prologu çox yaxşı əvəz edirsiniz, milord!

HAMLET. Mən sizin məhəbbət komediyanızın şahidi olsaydım, sizinlə aşnanız arasında aradüzəldən ola bilərdim.

OFELİA. Diliniz çox acı və kəskindir, prins.

HAMLET. Mənim kəskinliyimi kütləşdirənə qədər, siz özünüz əldən düşərsiniz... Hə, başla qatil! Tez ol çirkin! «İntiqama çağırır qarğaların qarılısı!»

LUSIAN.

Ah, nəhayət yetdi fürsət,

Qollarımda var mətanət.
Kimsə görmür bax, bu saət,
Gəl fəlakət! Gəl fəlakət!
Yatmamışam gecə yarı,
Toplamışam bu otları.
Zəhərləmiş bu otları Hekatanın lənətləri.
Ax ey zəhər, ax dayanma,
Ax dayanma, budur işin.
Ax dayanma, qoy arzuma,
İstəyimə mən yetişim!
Bütün otlar, hər nə ki, var
Zəhər olsun, zəhər, belə!
Ax ey zəhər! Həlak elə!
Həlak elə, həlak elə!

(Zəhəri yatan kralın qulağına tökür.)

HAMLET. O, bağda yatmış kralı zəhərləyir ki, tac-taxtını ələ keçirsin. Onun adı Qonzaqodur, bu əhvalatın tarixi italyanca yazılmışdır. Qonzaqonun qadınının məhəbbətini qatilin necə qazanacağını indi görəcəksiniz.

OFELİA. Kral yerindən qalxır!

HAMLET. Bəlkə onu milçək dişləmişdir?

KRALİÇA. Əlahəzrətə nə olmuşdur?

POLONİ. Tamaşanı dayandırın!

KRAL. İşıqları yandırın!

HAMI. İşıq, işıq, işıq! -
(Hamlet və Horassiodan başqa hamısı gedir.)

HAMLET

Maral yaralandı, düz ürəyindən!
Ovu yaxşı vurduq çıxmadı əldən.
Biri qəh-qəh çəkər, o biri ağlar,
Belə yaranmışdır dünya əzəldən.

Hə, ser, əgər tale mənə bir tük qədər amansız olarsa belə şlyapama lələk düzüb, başmaqlarıma kağız güllər taxıb, bir komediant paltarı geyinsəm, məni aktyor truppasına qəbul etməzlərmimi?

HORASSİO. Yalnız yarım maaşa.

HAMLET. Yox, bütün maaşa.
Söylə, bilirsənmi, əzizim Damon
Yupiter qartalı, o igid — bişəkk, —
Yıxıldı taxtından, onun yerinə
Gələrək oturdu sadə bir... pişik...

HORASSİO. «Bişəkk»in qafiyəsini düz gətirmədiniz, prins...

HAMLET. Ah, Horassio! İndi mən Kölgənin hər bir sözünü min funt qızıla alardım. Sən gördünmü?

HORASSİO. Əlbəttə, prins.

HAMLET. Bəs zəhər səhnəsi oynananda necə?

HORASSİO. Mən ondan bir dəqiqə də göz çəkmirdim.

HAMLET. A, ha, ha! Çalğıçılar, fleytaçılar, haradasınız?
Xoşuna gəlmədisə kralın bu oyunlar,
Bəllidir ki, burada çox böyük bir sirr var! Ehey, çalğıçılar!

(Rozenkrants və Qildenstern qayıdırlar.)

QİLDENSTERN. Lütfkar prins, sizə iki söz demək olarmı?

HAMLET. İstəyirsiniz bütün bir tarix söyləyin, ser.

QİLDENSTERN. Kral, ser...

HAMLET. Hə, ser, nə olmuşdur krala?

QİLDENSTERN. Buradan gedib öz otağına çəkildi, özünü də çox pis hiss edir.

HAMLET. Nədən? Şərabdanmı?

QİLDENSTERN. Xeyr, qəzəbdən.

HAMLET. Siz bunu onun doktoruna desəydiniz, daha yaxşı olardı. Mən onu müalicəyə başlasam, əhvalı daha da xarablaşar.

QİLDENSTERN. Lütfkar prins, qayda-qanunla cavab verib, mənə tapşırılan sözdən yayınmayınız.

HAMLET. Buyurun. Mən sizi dinləyirəm.

QİLDENSTERN. Kraliça, sizin ananız son dərəcə incimışdir. Məni sizin yanınıza o göndərdi.

HAMLET. Xoş gəlib, səfa gətirmişsiniz.

QİLDENSTERN. Xeyr, prins, indi bu nəvazişin heç yeri deyildir. Əgər doğru-düzgün bir cavab vermək istəsəniz, mən ananızın tapşırığını sizə yetirərəm. Yoxsa mən sizdən üzr istəyər və çıxıb gedərəm.

HAMLET. Bacarmaram, ser.

QİLDENSTERN. Nəyi bacarmazsınız, prins?

HAMLET. Sizə doğru-düzgün bir cavab verməyi... Mənim ağlım dolaşmışdır, ağalar... Verəcəyim cavabı necə istərsəniz, eləcə də qəbul edin. Bu mənim anama aiddir. Yaxşı, əsil məsələdən kənara çıxdıq. Əsil məsələyə qayıdaq. Deyirsiniz ki, mənim anam...

ROZENKRANTS. Bəli, ser. Sizin rəftarınız onu heyrətə salmışdır. O, təəccüb içindədir.

HAMLET. Ah, anasını təəccübə salan oğul, doğrudan da təəccüblüdür. Yaxşı, onun heyrətinə başqa bir şey əlavə olunmamışdır ki! Bu maraqlıdır.

ROZENKRANTS. O sizi öz otağında gözləyir. Sizinlə danışmaq istəyir.

HAMLET. Mən onun istəyinə əməl etməklə çox şad olaram, elə şad olaram ki, guya o məni on dəfə doğub böyütmüşdür. Özgə nə buyurursunuz?

ROZENKRANTS. Prins! Bir zamanlar siz məni sevərdiniz.

HAMLET. (Əllərini göstərərək.) Bu oğurluq vasitələrinə and olsun ki, indi də sevirəm.

ROZENKRANTS. Mehriban prins, sizin xəstəliyinizin səbəbi nədir? Siz onu dostunuzdan gizlətməklə, əlaç yollarını bağlayırsınız.

HAMLET. Mənim vəzifəmin artırılmasına ehtiyacım var.

ROZENKRANTS. Kral ki, sizi Danimarka tac-təxtinin varisi təyin etmişdir.

HAMLET. Elədir, ser. Ancaq «Yonca bitincə, at acından ölər». Bu köhnə məsəldir.
(Fleytaçılar qayıdırlar.)

Aha, fleytaçılar! Onlardan birini mənə verin. Özünüz kənara çəkilin. Bu nədir, hamınız arxamca elə gəzirsiniz ki, guya mənə tora salmaq fikrindəsiniz.

QİLDENSTERN. Ah, prins, mən yanınızdan əl çəkmirəmsə, bu ancaq sizə olan məhəbbətimdəndir.

HAMLET. Bundan bir şey anlamadım. Nə isə... Alın bu fleytanı, bir şey çalın.

QİLDENSTERN. Mən çalmaq bilmirəm, prins.

HAMLET. Rica edirəm.

QİLDENSTERN. Axı, mən çalmağı bacarmıram, prins.

HAMLET. Allah eşqinə, çal.

QİLDENSTERN. Axı, mən bunu əlimdə tutmağı da bacarmıram.

HAMLET. Bu ki, yalan danışmaq kimi asan bir şeydir. Barmaqlarınızı, bax, burada gəzdirin, burasını da üfürün, bax bu da dilləri, vəssalam. Buradan dərhal incə bir musiqi səslənəcəkdir.

QİLDENSTERN. Mən heç bilmirəm ki, fleytanı necə tuturlar. Mən ömrümdə fleyta çalmamışam.

HAMLET. İndi özünüz insafla deyin, siz mənə nə hesab edirsiniz? Siz bu ağac parçasında bir şey çala bilmirsiniz, amma mənim qəlbimi çalmaq istəyirsiniz? Düşünürsünüz ki, mənim bütün düyməciklərimə yaxşı bələdsiniz. Əminsiz ki, qəlbimi dilləndirib, sirrimin səsinə çıxara biləcəksiniz. Amma bu balaca alət məhz çalmaq üçün düzəldilib, onun

ecazkar səsi var, amma siz onu dilləndirə bilmirsiniz. Eləysə, nədən düşünürsünüz ki, məni buna vadar etmək bu fleytadan da asandır? Məni hansı alət hesab edirsiniz, edin, siz onu həttə kökdən sala bilərsiniz, amma onu çalmaq olmaz.

(Poloni gəlir.)

Xoş buyurmuşsunuz, ser.

POLONİ. Prins, kraliça sizinlə danışmaq istəyir, özü də bu saat.

HAMLET. Bir baxın, dəvəyə oxşayan o buludu görürsünüzmü?

POLONİ. Allaha and olsun görürəm, doğrudan da lap xalis dəvədir ki, var.

HAMLET. Yox, canım, dəvə nədir? Dayan, dayan, qaranquşdur, qaranquş...

POLONİ. Hə, hə, doğrudan bu qaranquşdur ki!

HAMLET. Xeyr, xeyr, deyəsən balinadır.

POLONİ. Vay səni... Xalis balinadır ki!

HAMLET. Kraliçaya deyin ki, mən bu saat gəlirəm. (Kənara.) Bunlar məni dəli edəcəklər.

POLONİ. Mən Kraliçaya ərz edərəm.

HAMLET. «Bu saat» demək dildə asandır. İndi məni tərk edin, dostlar.

Hamletdən başqa hamısı gedir.

Gecə sehrbazlığı başladı artıq,

İndi ölümlər qalxır öz məzarından.

Bəla və od püskürür indi cəhənnəm.

Bu gecələr qoynunda qan içirəm, qan.

Gündüz bacarmadığım işi gecələr

Mən tutmağa hazıram. Demək anamız

Öz yanına çağırır bu saat məni.

Sakit ol, ey ürəyim! Dur, vəhşiləşmə!

Sən, Neronun ruhunu mənim sinəmə

Gətirmə, yox, gətirmə! İndi anama

Açıb söyləməliyəm hər həqiqəti.

Bəlkə onu sözlə öldürəcəyəm.

Anamdır, o anamdır...

Coşsam da, amma,

Yox, əsla əl atmaram mən qılıncıma.
(Gedir.)

ÜÇÜNCÜ SƏHNƏ
QƏSRDƏ BİR OTAQ.

Kral, Rozenkrants və Qildenstern gəlirlər.

KRAL

Mən onu sevmirəm, bir də ki, onun
Göz yuma bilmərəm dəliliyinə.
Bu saat bir əmr verəcəyəm ki,
Siz İngiltərəyə gedin prinslə.
Bizim mənsəbimiz izn verməz ki,
Gizli bir təhlükə, ya bir təsadüf
Bizi künc-bucaqda izləyib dursun.

QİLDENSTERN

Biz yola çıxmağa hazırıq, kral.
Siz əlahəzrətin bu himayəsi
Yüzlərlə, minlərlə insanlar üçün
Bir böyük şərəfdir, böyük qayğıdır.

ROZENKRANTS

Gələn bələlardan tədbirlə qaçıb
Qurtarmaq hər kəsin ən ilk borcudur.
Çoxunun ömrünün bağlı olduğu
Bir şəxsə, özünün pak həyatını
Hamıdan daha çox qorumağıdır!
Sadə ölüm deyil kral ölümü.
Kralın ölümü, ətrafındakı
Bütün adamları uçurumlara
Çəkib sürükləyir. Kral ölümü,
Uça bir qayanın sıldırımında
Hərlənib-fırlanan bir təkərdir ki,
Ona bağlanmışdır böyük bir meşə.
Uçuruma düşərsə əgər bu təkər,
Hər şey parçalanar, məhv olar tamam.
Bircə ah çəkərsə əgər hökmdar,
Hamıdan ən böyük bir nalə qopar.

KRAL

Yola hazırlaşın, rica edirəm.
Azadlıqda gəzən bu fəlakəti
Tutub zəncirləmək vaxtı çatmışdır.

ROZENKRANTS və QİLDENSTERN

Biz, kral, hazırıq hər əmrinizə!
(Rozenkrants və Qildenstern gedirlər. Poloni gəlir.)

POLONİ

Kral, prins Hamlet öz anasının
Yataq otağına getdi indicə.
Mən xalça dalından söhbətlərinə
Gedim qulaq asım. Anası onu
Yəqin ki, çox yaman danlayacaqdır.
Siz düz deyirsiniz: yumşala bilər,
Nə qədər olsa da, yenə anadır.
Bir nəfər onların bu söhbətinə
Gedib qulaq assa, heç də pis olmaz.
Əlvida, əlvida, eyhökmdarım!
Siz yatmazdan əvvəl mən yanınıza
Gələrək, hamısını nağıl eylərəm.

KRAL

Təşəkkür edirəm, mehriban dostum.
(Poloni gedir.)
Mənim əməlimin, qəddarlığımın
Çirkin üfunəti çox boğucudur.
Mənim vicdanımda qardaş qatili
Kimi çox amansız bir ləkə vardır.
Mən bütün qəlbimlə dua etməyə
İstəyirəm, lakin, yox, bacarmıram.
Bağışlana bilməz belə bir günah.
Tərəddüd etməyən bir insan kimi
Bilmirəm ki, nəyi nədən başlayım.
Heç bir şey, heç bir şey edə bilmirəm.
Lakin bu əllərim qardaş qanına
Batmış olsa belə, məgər bu göylər
Ləkəli əlləri yuya bilməzmi?

Xəbəslilik olmasa, mərhəmət neylər?
Kimi bağışlayar, nəyi əfv edər?
Dua edirik ki, qoy allah bizi,
Alçaqlıq içindən çəkib çıxartsın.
Tezdir, hələ tezdir peşimançılıq.
Qaldır gözlərini! Bu alçaqlıqdan
Qalxmaqdan ötəri mən yıxılmışam.
Bəs hansı sözlərlə dua eyləyim?
Bağışlamı, deyim, mənə bu qətli!
Yox, yox, belə olmaz. Hələ əlimə
Keçən heç bir şeyi qaytarmamışam.
Mən onu öldürüb ələ aldığım
Bu yurd, bu tac-təxt, bu kraliça
Yenə əlimdədir. Bu günahları
Bağışlayan bir şəxs heç tapılsın?
Belə də olur ki, bəzən canilər
Ələ keçirdiyi qızıl üzüyü
Barmağına taxıb, başqalarını
Əsla utanmadan hədələyirlər.
Öz alçaqlığının bəhrələriylə
Qanundan-qaydadan o kənar gəzir.
Ancaq yuxarıda belə deyil, yox.
Orda, yuxarıda əməllərimiz
Boyasız və rəngsiz, cıl-cılpaq durur,
Orda tutduğumuz əməllərə biz
Cavab verməliyik. İndi neyləyim?
Tövbəmi eyləyim? Tövbə yaxşıdır.
Lakin tövbəni də bacarmıram, ah!
Dəhşət, ölümdən də qara bir dəhşət!
Mənim qara ruhum bu bataqlığa
Bərk batıb, çıxmayıb, çox dərin gedir.
Aman, ey mələklər, köməyə gəlin!
Əyilin dizlərim, əyilin daha!
Sən ey daş ürəyim, sən bir körpənin
Qığırdağı kimi yumşaq ol, yumşaq.
Bəlkə də hər bir iş düzələcəkdir?

(Səhnənin arxa planına keçərək, diz çökür. Hamlet gəlir.)

HAMLET

Nə gözəl fürsətdir! O dua edir.
Bir qılınc zərbəsi kifayətdir ki,
O, yeri tərk edib göyə ucalsın.
Bu bir intiqammı, bir qisasmıdır?
Yox, yox, fikirləşək. Mənim atamı
Qətlə yetirmişdir alçağın biri.
Mən də o alçağı indi öldürüb,
Göylər qoynunamı göndərməliyəm?
Bu intiqam deyil, bu mükafatdır.
Atam öldürüldü dua etmədən,
Bu dünya mülkünün günahlarından
O təmizlənməmiş, tez öldürüldü.
Ancaq bu alçaqsa dua edir, bax,
Özü hazırlaşır uzun bir yola,
İntiqammı olar onu öldürmək?
Yox, qayıt qınına sən, ey qılıncım!
Qayıt, dəhşətli bir görüşü gözlə.
O, sərxoş olanda, ya hirsələnəndə,
Gecələr şəhvətlə xumarlananda,

Qumar oynayarkən qızıb coşanda,
Ya söyüş söyəndə, ya da ki, yeni
Bir şəxsi öldürmək arzulayanda.
Onun kəlləsindən sən elə vur ki,
Tutduğu günaha bələnərək o,
Uçsun, yuvarlansın cəhənnəmlərə...
Getməliyəm. Anam çağırır məni.
Sən hələ hökm elə! Lakin səninçin
Bu qurtuluş deyil, yalnız möhlətdir.
(Gedir).

KRAL. (Yerindən qalxaraq.)
Söz uçur, duyğular mıxlanır yerə,
Bu duyğusuz sözlər çatmır göylərə!
(Gedir).

DÖRDÜNCÜ SƏHNƏ KRALIÇANIN OTAĞI.

(Kraliça və Poloni gəlirlər.)

POLONİ

O gəlir. Siz onu bərk sıxışdırın.
Deyin cilovlasın sərsəmliyini.
Deyin ki, siz onu ağır cəzadan
Xilas etmişsiniz. Mən də burdakı
Xalçanın ardında gizlənəcəyəm.
Onunla sərt olun. Rica edirəm.

HAMLET (səhnə arxasından)
Ana! Miledi!

KRALİÇA
O deyəsən gəlir. Siz tez gizlənin.

(Poloni xalça arxasında gizlənir. Hamlet gəlir.)

HAMLET
Ana can, mənə bir əmrinizmi var?

KRALİÇA
Hamlet,
De neçin atanı təhqir edirsən?

HAMLET
Ana,
Bəs neçin atamı təhqir etdiniz?

KRALİÇA
Sən mənə nədən tək cavab verirsən.

HAMLET
Siz də riyakar tək soruşursunuz.

KRALİÇA
Hamlet, bu sözlərin mənası nədir?

HAMLET
Sizə nə gərəkdir, nə gərəkdir, nə?

KRALİÇA

Mənim kimliyimi unuttunmu sən?

HAMLET

Allaha and olsun, unutmamışam.

Ərin qardaşına bir arvad olan

Kraliçasınız. Bir də, təəssüf,

Təəssüf ki, mənim öz anamsınız.

KRALİÇA

Eləsə, səninlə qoy başqaları

Gəlib söhbət etsin.

HAMLET

Yox, tərpənməyin!

Əyləşin. Mən sizi buraxarammı?

Mən sizə bir ayna verəcəyəm ki,

Siz həmən aynada öz-özüünüzü

Başdan-ayağa dək görəcəksiniz.

KRALİÇA

Dayan, yaxın gəlmə! Ah, kömək edin!

Poloni. (xalça arxasından).

Gözətçilər hanı? Köməyə gəlin!

Hamlet (qılıncını çəkərək).

Eləmi? Burada siçanlarmı var?

Öldü. Mərc gələrəm, görbagör oldu...

(Qılıncını xalçaya sancır).

POLONİ (xalça arxasından). Aman, öldürdülər!

(Yıxılıb ölür).

KRALİÇA

Sən neylədin, ah!

HAMLET

Xalça ardındakı yoxsa kraldı?

KRALİÇA

Sən nə amansızsan! Bu nə dəhşətdir!

HAMLET

Bir kral öldürüb, ər qardaşına
Arvad olmaqdan da dəhşətlidirmi?

KRALİÇA

Bir kral öldürüb?

HAMLET

Bəli, miledi!

(Xalçanı qaldıraraq Poloninin cənazəsini görür).

Sən, axmaq, çərənçi, məni bağışla.
Mən səni çox mühüm bir nəfər ilə
Qarışıq, salmışam. İndi gördün ki,
Aralığa girmək xeyir gətirmir.
Siz isə, əyləşin. Heç nahaq yerə
Təşvişə düşməyin. Sizdəki ürək
Hələ doğrudan da bir ürəkdirsə,
Fəsad cövhəriylə yoğrularaq o,
Daşa dönməmişsə, inanın ki, mən
Onu sındıraram.

KRALİÇA

Bir söylə, Hamlet,
Mənimlə, bir söylə, neyləmişəm ki,
Bu qədər amansız rəftar edirsən?

HAMLET

Siz elə bir əməl tutmuşsunuz ki,
Onun qarşısında abır və həya
Utanır, sıxılır xəcalətindən.
Paklığın, saflığın və bəkarətin

Alnına rüsvayçı ləkələr salır.
Müqəddəs nikahı, əhd-peymanı
Qumar oyununa döndərir, bəli.
Siz elə bir əməl tutmuşsunuz ki,
Nikah qüdsiyyəti onun önündə
Uçur, parçalanır, tar-mar olur.
Sizin bu fəsadı xatırlayırkən .
Ülvi səmələrin qızarır üzü,
Axirət günü tək göyün qübbəsi
Ar edib yerlərə baxa da bilmir...

KRALİÇA

Söylə, bu sözlərin mənası nədir?
Neçindir hay-küylü bu müqəddimə?

HAMLET

Budur, iki şəkil: Bir bu, bir də bu.
Burdakı şəkillər iki qardaşdır.
Birinin üzündə idrak duyulur,

Alnı Zevs alnıdır, saçları isə
Apollon saçına bənzəyir, baxın.
O məğrur, o dönməz baxışlarda, ah,
Marsın baxışı var. Merkuri kimi
Böyükdür, qüdsidir, əzəmətlidir.
Sanki səmələrin qucağında o,
Yerlərə enmişdir. Onun üzündə,
İnsana insanlıq qüruru verən
Böyük tanrıların izləri vardır.
Baxınız birinci ərinizdir bu!
Bu isə, sizin o ikinci ərdi:
Solmuş və saralmış ot kimidir o!
Dağların gülüstan çəmənliyindən
İyrənc bataqlığa yuvarlanırkən
Gözünüz hardaydı? Eşqdən-sevgidən,
Mənə dəm vurmayın! Siz yaşda olan
Qadınların hamısı hiss fırtınası,
Duyğu alovuyla deyil, ağlla,
Ağlla yaşayır. Söyləyin görək,
Hardaydı ağlınız, mühakiməniz?

Bəli. Deyilsiniz siz bir cənazə.
Yoxsa hərəkətdən düşərdiniz siz.
Lakin hissləriniz oyaq deyildir,
Axı, kim bu sayaq səhv eyləyərdi?
İnsan yuxularda sayaqalayarkən,
Yenə də bu cürə yanılmazdı, yox.
Bəs deyin, hansı bir kor iblis sizin
Bağladı bir anda gözlərinizi?
Hardasan, ey abır, ey həya, harda?
Deyin, dul qadınlar bu rəzalətə
Qapılırsa, onda qızlar neyləsin?
Bizim gəlinlərə nə qədər müdhiş,
Qorxunc bir nümunə göstərirsiniz!

KRALİÇA

Hamlet, daha bəsdir! Bütün ruhumu
Açıb başdan-başa mənə göstərdin.
Orda yuyulmaqla silinməyəcək
Qapqara, dəhşətli ləkələr vardır.

HAMLET

Ufunət qoxulu murdar yataqda
Pozğun duyğularla qıvrılıb qalmaq,
Alçaq şəhvətlərdə yatıb tərləmək,
Min cür rəzalətdən nəşəyə dalmaq...

KRALİÇA

Hamlet, insaf eylə! Sənin sözlərin
Sinəmə sancılır bir xəncər kimi.

HAMLET

Atamın, kralın dırnağına da
Dəyməyən bir qatil, bir heyvan ilə
Gecələr sübhədək atılıb-düşmək,
Tac-təxt oğrusu, cibgir, canbazın
Qoynuna yaslanmaq... Kral tacını
Götürüb cibində gizlədən...

KRALİÇA

Hamlet, Amandır, rəhm elə!

HAMLET

Yalançı mömin...

(Kölgə gəlir.)

Aman, ey göylərin mələkləri, siz
Məni qanadınız altına alın!
Sizə nə lazımdır, ey ulu kölgə?

KRALİÇA

O yenə ağlını itirdi, aman!

HAMLET

Sizin o dəhşətli əmrinizi mən
Yerinə yetirə bilmədiyimçün
Tənbeh, məzəmmətmi edəcəksiniz?

KÖLGƏ

Mən sənin soyumuş qətiyyətinə
Bir həyat nəfəsi verməkdən ötrü
Buraya gəlmişəm. Lakin anana
Bir nəzər sal, oğlum! Vurduğun zərbə
Onu xırpalayıb həlak eyləyir.
İradədən zəif olanlar, oğlum,
Həmişə, hamıdan çox əzab çəkir.
Ona təsəlli ver.

HAMLET

Nə olmuş, ledi?

KRALİÇA

Bəs sənə nə olmuş? Bu boş havaya
Gözlərini dikib nə danışırısan?
Hövlək oyanmış əsgərlər kimi
Neçin dim-dik durur saçların, söylə?
Xəstəlik odunu bir sakitliklə
Soyutmaq lazımdır, ey mənim oğlum.
Qarşında kim vardır, kimi görürsən?

HAMLET

Odur, o! Mən onu görürəm, onu!
Baxın, neçə solub-saralmışdır o!
O öz macərası, solğunluğuyla
Hissiz daşları da ağladardı, ah!
Mənə elə baxma! Sənin gözlərin
Didir, xırpalayır mənim qəlbimi.
Ürəyim o qədər kövrəkləşir ki,
Bütün qətiyyətim əlimdən gedir.
Qərarım kəsilir, qan əvəzinə
Göz yaşı axıtmaq istəyir qəlbim.

KRALİÇA

Kimlə danışırısan, bir söylə kimlə?

HAMLET

Məgər görmürsünüz?

KRALİÇA

Yox, yox, heç bir şey,
Gözümün önündə heç bir şey yoxdur.

HAMLET

Məgər heç bir şeydə eşitmirsiniz?

KRALİÇA

Yalnız, eşidirəm öz səsimizi.

HAMLET

Baxın, bu odur ki! Oraya baxın:
O mənim atamdır, sanki canlıdır.
Baxın, yavaş-yavaş o çıxıb gedir.
(Kölgə gedir.)

KRALİÇA

Bunların səbəbi xəstəliyindir.
Səni qara basır. Bu xəstəlikdə
Çox müdhiş xəyallar tutur ürəyi.

HAMLET

Məni qara basır! Yalandır! Nəbzim
Lap sizinki tək sərrast işləyir.
Fikrim də, ağlım da öz yerindədir.
Bir də soruşsanız, dediklərimi
Təkrar etməyə hazıram, ana!
Xəstə mənim kimi danışa bilməz!
Buraxın bu sözü allah eşqinə!
Mənə gərək deyil bu təsəlliniz.
Elə bilməyin ki, əsil səbəbkar,
Əməliniz döyül, xəstəliyimdir.
Sizin dərmanınız açıq yaranın
Üstünü qapayar, lakin o yara
Daha da dərinləyir, irinlər verər.
Ana, tövbə edin. Yalvarışlarla
Yuyun, təmizləyin günahınızı.
Allaha yalvarın, rəhm etdi bəlkə...
Zərərli otları çəkib atarlar.
Bütün həqiqəti söylədiyimçün
Məni bağışlayın. Çünki bizim bu
Nanəcib zamanda, alçaq zamanda
Həqiqət, yaxşılıq etməkdən ötrü
Gedib fənalıqdan üzr istəyir.

KRALİÇA

Hamlet! Ürəyimi parçaladın, ah!

HAMLET

Çürük parçasını tullayın, təmiz
Parçasıyla onun yaşayın artıq.
Miledi, gecəniz xeyirə qalsın!
Əminin yanına getməyin daha!
Həyalı-ismətli olmasanız da,
Barı özünüzü elə göstərin!
Adət hər bir şeyi öyrədir, ana!
Həya pərdəsinə adət etsəniz,
Onda yaxşılığa alışarsınız.
Hər şeyin üzünü təkrar dəyişir,
Şeytan ya qovulur, ya da ram olur.
Keşşin önündə tövbə edərkən,
Mənimçün də xeyir-dua veriniz.

(Polonini göstərir)

Mənim bu qocaya yazığım gəlir.
Görünür göylərin hökmü budur ki,
O mənə, mən ona cəza verəydik
Cəza verən əli olum göylərin.
Mən aparacağam bu cənazəni,
Cavab verəcəyəm bu qana özüm.
Bir daha, gecəniz xeyrə qalsın!
Sizə bir yaxşılıq etmək üçün, mən
Bu qədər sərt oldum. Buna inanın,
Bizim bədbəxtliklər başladı artıq,
Hazırlaşın yeni bədbəxtliklərə,
Sizə deyiləcək bir sözüm də var.

KRALİÇA

Söylə, bəs indi mən neyləməliyəm?

HAMLET

Hələ utanmadan soruşursunuz?
Xətrinizə düşən hər şeyi edin!
Kralla bərabər girin yatağa,
Qoy isti qoynunda uzun gecələr
Sizi sıgallasın, öpsün, oxşasın.
Onun bu lütfünə cavab olaraq
Ehtirasın açıq dəmlərində siz
Ona söyləyin ki, oğlunuz Hamlet,
Dəli olmamışdır. Bir məqsəd ilə
O belə göstərir özü özünü.

KRALİÇA

Özün bilirsən ki, mən öz canımdan
Keçərəm, amma ki, satmaram səni.

HAMLET

Məni göndərlər İngiltərəyə,
Bu yeni xəbəri bilirsinizmi?

KRALİÇA

Bəli, təəssuf ki, bilirəm bunu.
Bu qət olunmuşdur, sənə deməyi

Nədənsə unuttum.

HAMLET

Fərman hazırdır.

İki məktəb dostum mənim nəşimi

Yaxşı bir qiymətə satdıqlarıyçün

Şadlıq eyləyirlər, nəşələnirlər.

Qoy olsun. Baxarınq, görərik ki, kim

Kimi əzəcəkdir. Qəbir qazanın

Özü qəbirə düşsə, çox qəşənk olar.

Mən də lağm ataram bu lağma qarşı

Baxarınq, kim kimi göyə sovurar!

Bu sarsaq qocanın Meyitinisə,

İndi bir tərəfdə mən gizlədərəm.

Ana can, gecəniz uğurlu olsun!

Boşboğazlıq edən qoca müşavir,

Bəs niyə susmuşsan, dinmirsən artıq?

Yenə əzəlki tək laqqırdasana!

Uğurlu gecələr! Mehriban ana...

(Hərəsi bir tərəfə gedir. Hamlet Poloninin cənazəsini sürüyüb aparır.)

DÖRDÜNCÜ PƏRDƏ

BİRİNCİ SƏHNƏ

ELSİNOR. QƏSRDƏ BİR OTAQ.

Kral, Kraliça, Rozenkrants və Qildenstern gəlirlər.

KRAL

Bu ahların dərin bir sirri vardır.

Əcəba, bu sirri bilmək olmazmı?

Oğlunuz hardadır?

KRALİÇA

Burada. Lütfən

Bizi tək qoyunuz beş-on dəqiqə.

(Rozenkrants və Qildenstern gedirlər.)

Aman! Bu doğrudan bir dəhşət idi!

KRAL

Nə var, Qertruda? Hamlet hardadır?

KRALİÇA

Dalğalar amansız fırtınalarda
Küləklə çarpışıb döyüşən kimi,
O coşur, qaynayır, od püskürürdü.
Xalçanın ardından bir səs eşitcək,
«Bu siçandır!» — deyə öz qılıncını
Çəkərək, pusquda duran qocanı
Dərhal bir zərbəylə vurub öldürdü.

KRAL

Necə? Ola bilməz! Deməli, biz də,
Orda gizlənsəydik, öldürəcəkdiniz.
Onun sərsəmliyi cilovlanmasa,
Sizinçin, bizimçin, hər bir şəxs üçün,
Bəli, hamı üçün bir təhlükədir.
Kim cavab verəcək indi bu qətlə?
Əfsus ki, mən özüm, çünki, mən əgər
Qocanı pusquya göndərməsəydim,
O yazıq beləcə öldürülməzdi.
Hər şeyin səbəbi yalnız sevgidir.
Sevgi başımızdan ağı almışdır.
Bizim ailənin bədbəxtliyini,
Adı çəkilməyən xəstəlik kimi
Utanıb gizlətdik. İndi bu azar
Gəmirir büsbütün daxilimizi.
Bəs o məlun oğul haraya getdi?

KRALİÇA

Yazığın meyitini sürükləyərək,
Harasa yollandı. Qaba bir daşın
İçindən altınlar parlادığı tək
Sərsəmlik içində o da arabir
Ağıllı söz deyir. Öz əməlinə
Göz yaşları tökür o hönkürərək.

KRAL

Gedək, Qertruda. Günəş dağların
Başına nurunu salmamışdan, o
Gəmiyə minəcək. Bu qətli isə,
Biz gərək gizlədək. Ey, Qildenstern!

(Rozenkrants və Qildenstern qayıdırlar.)

Köməkçi çağırın, tez köməkləşin!
Prins qızışaraq, Polonimizi
Vurub öldürmüşdür. Cənazəni də
Harasa aparmış sürükləyərək.
Tez gedin, prins qızışdırmadan,
Tapın cənazəni, onu gizlicə
Kilsəyə aparın. Tez olun, tez-tez.

(Rozenkrants və Qildenstern gedirlər.)

Gedək, Qertruda, yığaq dostları,
Bu son hadisəni deyək onlara.
Zəhərli böhtanın pıçıltıları
Dünyanın bağrından keçən mərmə tək,
Bəlkə yan gedərək bizə dəyməsin.
Gedək, tək buraxma, qadınım, məni,
Şübhə və qorxuyla qəlbim doludur.

(Gedirlər.)

İKİNCİ SƏHNƏ

YENƏ ORADA. QƏSRDƏ BAŞQA BİR OTAQ.

(Hamlet gəlir.)

HAMLET

O öz məskəninə təhvil verildi.

ROZENKRANTS və QİLDENSTERN (səhnə arxasından).
Hamlet, Hamlet!

HAMLET

Nədir? Bu nə sədir, nə?
Məni kim çağırır? Budur, gəlirlər.

(Rozenkrants və Qildenstern gəlirlər.)

ROZENKRANTS

Milord, neylədiniz o cənazəni?

HAMLET

Verdim anasına. Torpağa qatdım.

ROZENKRANTS

Meyiti kilsəyə aparaq gərək.

HAMLET

Siz belə şeyləri heç düşünməyin.

ROZENKRANTS

Nə cürə şeyləri?

HAMLET. Elə güman etməyin ki, mən öz mənafeyimi ataraq, sizin mənafeyinizi güdəcəyəm. Bir də süngərin biri məni sorğu-suala çəkə bilərmə? Bir kral oğlu heç onlara cavab verərmə?

ROZENKRANTS. Siz məni süngərəmi bənzədirsəniz, prins?

HAMLET. Bəli, sizi. Siz şahların sədəqəsinin şirəsiylə yaşayırsınız. Meymunlar yağlı tikələri gizlətdiyi kimi, krallar da sizi gizlədib saxlayırlar. Sizin sümürdüyünüz bir şeyi geri istədikdə, onlar sizi sıxırırlar, yeni xidmətlər göstərmək üçün siz yenə də quru qalırsınız.

ROZENKRANTS. Mən sizi anlamıram, prins.

HAMLET. Mən çox şadam. Həqiqi və ağıllı sözlər axmaqlara təsir etmir.

ROZENKRANTS. Milord, cənazənin harada olduğunu deməli və bizimlə kralın yanına getməlisiniz.

HAMLET. Cənazə elə kralın mülkündədir, amma onun ixtiyarında deyil. Bir də axı bu kral nəçidir ki?

QILDENSTERN. Kralmı, milord?

HAMLET. Bəli, kral bir heçdir, bir xəyal. Aparın məni onun yanına. Gizlənin quzular, canavar gəlir.

ÜÇÜNCÜ SƏHNƏ

YENƏ ORADA. QƏSRDƏ BAŞQA BİR OTAQ.

(Kral məiyyətlə gəlir.)

KRAL

Onun arxasınca getdi adamlar.
Ömr etdim tapsınlar tez cənazəni.
O sərbəst qaldıqca, çox qorxuludur.
Lakin ehtiyatlı olmaq gərəkdir.
Prinsi çox sevir qara camaat,
Camaatın ağı gözlərindədir.
Cəza verildimi bircə nəfərə,
Sirrini bilmədən laqqırdayırlar.
Onun səfərini qərar verilmiş
Xidmət işi kimi göstərməliyik.
Şiddətli yaralar, — qayda belədir, —
Şiddətli dərmanla sağaldılırlar.

(Rozenkrants gəlir.)

Nə oldu? Tapdınız o cənazəni?

ROZENKRANTS

Meyitin yerini o açıb demir.

KRAL

Bəs özü hardadır?

ROZENKRANTS

Budur, burdadır.

Onu gözətçilər gözdən buraxmır.

KRAL

Qoy olsun. Gətirin prins Hamleti.

ROZENKRANTS

Qildenstern, onu çağırın gəlsin.

(Hamlet və Qildenstern gəlirlər.)

KRAL. Hamlet, düzünü de, Poloni hanı?

HAMLET. Ziyafətdə.

KRAL. Ziyafətdə. Bu nə deməkdir?

HAMLET. Elə bir ziyafətdə ki, o yemir, onun özünü yeyirlər. Siyasi həşəratların ziyafəti yenicə başlamışdır. Cənazə yeyən bir soxulcan yer üzünün yeganə imperatorudur. Biz heyvanları bəsləyirik ki, özümüz yeyək, özümüzü bəsləməklə də həşərata nahar hazırlayırıq. Piyli bir kralla sısqa bir dilənçinin arasında heç bir fərq yoxdur. Həşərat üçün hamısı birdir. Hər ikisi soxulcanların süfrəsində yeməkdir, vəssalam.

KRAL. Əfsus! Əfsus!

HAMLET. Kralı yemiş bir soxulcanla biz balıq tutur və həmin soxulcanı yemiş bu balığı biz özümüz süfrəyə qoyub yeyirik.

KRAL. Bu sözlərlə nə demək istəyirsən?

HAMLET. Mən ancaq onu demək istəyirəm ki, bir kral, bir dilənçinin bağırsaqlarında səyahətə çıxa bilər.

KRAL. Poloni Hardadır?

HAMLET. Göylərdə. Göndərin yoxlasınlar. Göndərdiyiniz adam geri qayıtmazsa, özünüz axtarın. Onu bir aya qədər tapmasanız, sizin burnunuz, bu qalereyanın girəcəyində onu hiss edəcəkdir.

KRAL (məiyyəyə). Deyilən yeri gedin, axtarın.

HAMLET. O sizin həsrətinizdədir.

(Məyyətin adamları gedirlər.)

KRAL

Bu qanlı əməlin, Hamlet, yamandır,
Əgər öz canını sən sevirənsən,
Buradan, bu yurddan tez getməlisən.
Zəhmət çək, bir tələs. Hazırdır gəmi,
Külək də güclənir, sən o gəmiylə
Düz İngiltərəyə yol almalısən.

HAMLET. Nə? İngiltərəyə?

KRAL. İngiltərəyə.

HAMLET. Gözəldir, çox gözəl.

KRAL. Bizim fikrimizi bilsəydin, sən doğrudan da belə deyərdin.

HAMLET. Mən onların hamısını bilən bir mələyi görürəm. Olsun. Gedərik İngiltərəyə!
Əlvida, mənim mehriban anacığım!

KRAL. Hamlet, bəlkə sən mehriban atacağım demək istərdin?

HAMLET. Yox, ana deyirəm, mehriban ana!

Ata və ana ər-arvad deməkdir, ər-arvad isə, bir şeydir. Demək, fərqləri yoxdur, demək,
əlvida ana! Gedirəm İngiltərəyə! Deməli belə... (Gedir).

KRAL

Tez, tez, tutun onu, salın gəmiyə!
Bir də bəd səsini eşitməyim mən!
Əlvida. Məktubda hər şey yazılmış.
Tələsin, tələsin. Ah, İngiltərə!

(Rozenkrants və Qildenstern gedirlər)

İngilis kralı! Dinlə! Sən mənim
Hələ sayırsansa əmrlərimi,
Əgər sənın yaran, Danimarkanın

Qılıncından hələ qanlar verirsə,
Xərac verirsənsə əgər sən bizə,
Dinlə fərmanımı, çıxma əmrimdən.
Mən indi gizlincə, prins Hamleti
Sənə tapşırıram. Sən öldür onu!
Ona aman vermə sən, İngiltərə!
Dərmanı tapılmaz xəstəlik kimi
O mənim qanımda dolaşıb gəzir.
Xilas et, xilas et, məni bu oddan.
Aman, İngiltərə! Sağ olduqca o,
İnan ki, mənimçün həyat yoxdur, yox!

(Gedir).

DÖRDÜNCÜ SƏHNƏ DANİMARKADA DÜZƏNLİK.

Fortinbras, kapitan və yürüş eləyən qoşun hissələri gəlir.

FORTİNBAS

Şanlı kralına Danimarkanın
Məndən salam apar, cənab kapitan.
De ki, bağlanmış əhdə əsasən,
Sizin yurddan keçir bu Fortinbras.
Sonra düşərgəyə qayıdıb gəlin.
Krala deyin ki, əgər bizlərə
Bir işi düşərsə, hər an hazırıq.
Əlvida, kapitan!

KAPİTAN

Sizə yaxşı yol!

FORTİNBAS

Ordu, irəli!
(Fortinbras ordusuyla gedir.)

Hamlet, Rozenkrants, Qildenstern və başqaları gəlirlər,

HAMLET. Bu qoşun kimindir?

Kapitan. Norveçlilərin.

HAMLET. Yürüş harayadır?

Kapitan. Bir baş Polşaya.

HAMLET. Bəs başcınız kimdir?

Kapitan. Fortinbrasdır, — Norveç kralının qardaşı oğlu.

HAMLET. Sizin yürüşünüz nə məqsədlədir?

Kapitan

Doğrusunu desəm, xırdaca bir yer
Fəth etməyə gedir bizim ordumuz.

O xırdaca yerin yalnız adı var.
Beş dukat verməzdim o yerə əsla!
Əgər Polşa ilə bizim bu Norveç
Onu icarəyə versəydilər də,
İnanın, beş dukat qazanmazdılar.

HAMLET

O dəyərsiz yeri, bəs polşalılar
Nə üçün qoruyur?

Kapitan

O kiçik yerə
Qüvvətli bir ordu gətirilmişdir

HAMLET

On minlərlə dukat, iki min insan
Xırdaca bir yerə çox deyilmidir?
Həyatın xoş keçən şən illərində
Nəşədən, fərəhdən, qansızmasından
Ölüm gəlib alır tez üstümüzü...
Ser, qəbul eyləyin təşəkkürümü.

Kapitan
Sizi bələlərdən allah saxlasın! (Gedir).

ROZENKRANTS
Milord, biz də gedək.

HAMLET
Gedin, gəlirəm.

(Hamletdən başqa hamısı gedir.)

Hər şey mənə qarşı baş qaldıraraq, —
Durma, intiqam al, qisas al, — deyir.
Bütün arzuları və xəyalları
Yemək-yatmaq olan bir insan nədir?
Onun fərqi varmı heç heyvanlardan? Keçmiş və böyük gələcəkləri
Dərk edən kamalı uca yaradan
Nahaq verməmişdir bizlərə, əsla!
Neçin boş bir yerə çürüsün ağıl?
Bunun sirri nədir? Bu bir heyvanın
Küt beyinimi, yoxsa, hər hərəkəti
Sonadək yoxlayan bir adətmidir?
Bunun üç səbəbi tək qorxaqlıqdır,
Birisə düşünən idrakdır, idrak.
İfası çox asan olan bir şeyi
Mən neçin durmadan təkrarlayıram?
İradə, vəsait, qüvvət var ikən
Bəs onu mən neçin gecikdirirəm?
Sirri bilinməyən bu sərsəmliyi
Rast gəldiyim şeylər təsdiq eləyir.
Budur, gənc cəngavər, şan-şöhrət üçün,
Çəkir döyüşlərə öz ordusunu,
Əzilib büzülən bu incə prins
Dırnaqlarınadək bu məğrur, cavan
Minlərlə insanı verir qırğına...
Neçin, nədən ötrü? Boş şöhrət üçün!
Onun bu zəfəri, qalibiyyəti
Lax bir yumurtaya dəyərmə, yox, yox!
Dəyərsiz bir şeyə can fəda etmək, —

Bu bir şərəfmidir, bu bir şanmıdır?
Əsil dahi insan odur, səbəbsiz —
Bir addım da atmaz; səbəb olarsa
Bir saman üstündə dava qaldırar.
Atam öldürülmüş, anamın isə,
Şərəfi, namusu tapdalanmışdır.
Qəlbimdə də qəzəb və kin qaynayır.
Mən burda durmuşam tam hərəkətsiz.
İyirmi min nəfər, — ar olsun mənə, —
Bax, ölümə gedir, nə üçün, niyə?
Boş bir torpaq üçün! Həmin torpağa
Əsla yerləşməzdi cəsədləri də!
Bəs mənim, bəs neçin coşmayır qanım?
Ey fikrim, ey ruhum, durma qan al, qan,
Ya öl! Ya qalib çıx bu vuruşlardan.
(Gedir.)

BEŞİNCİ SƏHNƏ QƏSRDƏ BİR OTAQ.

Kraliça və Horassio gəlirlər.

KRALİÇA
Yox, qəbul etmərəm mən Ofelianı.

HORASSİO
Çox hay-haray salır. Bəlkə doğrudan
O, dəli olmuşdur? Yazıqdır, yazıq...

KRALİÇA
Ona nə olmuşdur?

HORASSİO

O, atasını
Xatırlayıb vurur öz sinəsinə.
Mənası bilinməz sözlər danışır.
Deyir yalançıdır bütün insanlar.

Hər yerdə, hər şeydə bir yalan görür.
Baxışı, duruşu və tərپənişi
Deyir ki, qəlbində dəhşətli sirrin
Gözlə görünməyən izləri vardır.

KRALİÇA

Di yaxşı, onunla mən görüşərəm,
Yoxsa şübhələnər bundan düşmənlər.
Çağırın tez onu, çağırın gəlsin.
(Horassio gedir.)

Nə deyim, nə deyim cani vicdana!
Hər şeydə bir şübhə görünür mənə.
Gizlin bir cinayət, gizlin bir günah,

Bir gün öz-özünü ifşa edir, ah!
(Horassio Ofelia ilə qayıdır.)

OFELİA

Hanı, bəs hardadır Danimarkanın
Ən gözəl xanımı, kraliçası?

KRALİÇA

Ofelia, nə olmuş? Söyləyin nə var?

OFELİA(oxuyur)

İndi könül dostumu
Hardan tapım, ah! Sən özün zavallıya
Kömək ol, allah!

KRALİÇA

Bəs, bunun mənası nədir, əzizim?

OFELİA

Yaxşı qulaq asın siz gerisinə.
(oxuyur)
Öldü, ledi, öldü o!
Gömlüdü bir məzara.
Ona səsim çatmayır,

Ah, mən hara, o hara!

KRALİÇA. Ofelia, əzizim...

OFELİA. Yaxşı, əl çəkin...
Kral gəlir.

KRALİÇA
Bir baxın halına bu zavallının!

OFELİA
O indi bir torpaqdır,
Üstündə də baş daşı.
Heç olmasa dəyməyin,
Qoyun töküm göz yaşı.

KRAL. Ofelia, əzizim, halın necədir?

OFELİA. Yaxşıdır, allah sizə əcr versin. Deyirlər ki, bayquş əzəllər bir çörəkçinin qızı imiş. İndi bundan sonra başına nələr gələcəyini, nə biləsən! Sizin məclisinizə allah xeyir versin!

KRAL. (Kənara.) O, atasının xəyalıyla danışır.

OFELİA. Ancaq bunu heç bir kəsə deməyin. Sizdən soruşsalar ki, bu nə deməkdir? Onda deyin ki:
(oxuyur)

Valentin bayramı günündə mən
Düz qapına gələrəm,
Sənin üçün, ey əzizim,
Valentina olaram.
O geyindi, çıxdı, getdi,
Dediyini tutmadı.
Qız qayıtdı öz evinə,
Lakin qız qayıtmadı.

KRAL. Ofelia, əzizim!

OFELİA. Dinləyin, indi qurtaracağam.

KRAL. Bu çoxdanmı belə olmuşdur?

OFELİA. Səbriniz olsun. Hər şey düzələcəkdir. Ancaq onun qara torpaqlara gömüldüyünü bildikdə, mən neçə ağlamayım? Qardaşıma xəbər verməliyəm. Dərdimə şərik oldunuz, sağ olun. Gecəniz xeyrə qalsın, ledi. Tərpən mənim arabam! Gecəniz xeyrə qalsın. Gecəniz xeyrə qalsın. (Gedir.)

KRAL.

Gedin arxasınca
Gözdən qoymayın.
(Horassio gedir.)

Onu ata dərdi sarsıtmış tamam.
Bəli, Qertruda, bu fəlakətlər
Bir-biri ardınca sel kimi gəlir.
Poloni, zavallı öldürüldü, ah!
Hamleti buradan çox uzaqlara
Sürgünə göndərdik sərsəmliyindən.
Xalq da mırıldayıb hay-haray salır.
Bulanıq dalğalar üzə çıxaraq,
Bədbəxt Poloninin bu ölümünü
Anlamaq istəyir. Biz Polonini
Çox nahaq, çox nahaq gizli dəfn etdik.
Ofelia da indi dəli olmuşdur.
Hələ bundan betər söyləyirlər ki,
Laert Fransadan qayıdıb gəlmiş,
O gizlin saxlayır özünü bizdən.
Bədbəxt Poloninin bu müəmmalı,
Sirli ölümündən, Laertə min cür,
Min cür söz qandırır qara camaat.
Müqəssir tanınmır; bu günahı da
Bizim üstümüzə yıxırlar onlar.
Bax, bu təhlükələr, ah, Qertruda,
Mənim ürəyimi bir mərmə kimi
Yaman dəlib keçir.
(Səhnə ardından səs-küy eşidilir).

KRALİÇA

Bu nə səs-küydür?

KRAL

Gözətçilər hanı! Ömr eləyin ki,
Bütün qapıları bərk qorusunlar.
(Bir əyan gəlir.)
Nə var, nə olmuşdur?

ƏYAN

Hökmdar, qoruyun siz özünüzü.
Toplayıb başına qiyamçıları
Laert bəndlər yıxan sərt dalğalardan
Böyük bir qüvvətlə gözətçiləri
Tərksilah edir. Qara camaat
Laertın ardında möhkəm durmuşdur.
Elə bil Laertdən əvvəl ölkədə
Heç bir qanun-qayda yox imiş əsla.
Onlar qışqırır ki: «Laert qoy bizim
Kralımız olsun!» «Yaşasın Laert!»

KRALİÇA

Geriye! Siz izi itirmişsiniz,
Ey Danimarkanın quduz itləri!

(Səhnə ardında səs-küy).

KRAL

Qapı sındırıldı.

(Səhnəyə silahlı Laert, onun ardınca danimarkalılar gəlirlər).

LAERT

Siz durun cənablar, kral hardadır?

Danimarkalılar

Biz də girməliyik sizinlə, Laert.

LAERT

Binanı tərk edin.

DANİMARKALILAR

Yaxşı. Qoy olsun!
(Qapının ardına çəkilirlər).

LAERT
Təşəkkür edirəm. Siz qapıları
Möhkəmcə saxlayın. Ah, məlun kral,
Söylə, atam hanı?

KRALİÇA
Sakit ol, Laert.

LAERT
Bir zərrə olsaydı məndə sakitlik,
Özümü, atamı, əziz anamı
Əbədi mən rüsvay etmiş olardım.
Dünyada sevdiyim hər nə vardısı,
Hamısını itirdim. Söyləyin, buna
Neçə dözməliyəm?

KRAL
Laert, bu nədir?
Nəhənglər vuruşu nə deməkdir, nə?
Qertruda, sən sus, o zərərsizdir!
Tanrı kralların ixtiyarını
Elə qoruyur ki, heç bir düşmənin
Ona əli çatmaz. Nə qızıışmısan?
Sən sus Qertruda, Laert, cavab ver.

LAERT
Mənim atam hanı?

KRAL
O məzardadır.

KRALİÇA
Bunusa günahı kralda deyil.

KRAL
Qoy özü soruşsun, mən cavab verim.

LAERT

Neçin, nədən ötrü o öldürüldü?
Mən uşaq deyiləm. Ələ salmayın.
Mən sizə andımı tapdalayıram,
Bütün sədaqəti, bütün hörməti
Atıram, qorxmuram qisasınızdan.
Mənə inanın ki, ya bu, ya da o
Dünyanın mənimçin heç fərqi yoxdur.
Qoy nə olur-olsun, mən öz atamın
Çox bərk alacağam intiqamını!

KRAL

Bunu kim qadağan eləyir sizə?

LAERT

Heç kim! Mənə qanun öz iradəmdir!
Vasitəm də vardır. Əlimdə olan
Silahla bir təhər mən keçinərəm.

KRAL

Siz öz atanızın ölüm sirrini
Bilmək istərdiniz, elə deyilmi?
Siz çoxub-daşaraq, qumar zamanı
Oynanan kartlar tək dostu düşmənlə,
Haqqı da nahaqla qarışdırmayın!

LAERT

Siz mənə göstərin ancaq düşməni.

KRAL

Bilmək istərdiniz, elə deyilmi?

LAERT

Bəli, mən dostlara öz qucağımı
Açaram. Onların yolunda, hər an
Qanımdan keçərəm lap damcı-damcı.

KRAL

İndi əsil oğul, əsil zadəgan
Kimi, əziz Laert, danışsınız.

Sizin atanızın bu ölümündə
Mənim bir günahım olmadığı da,
Onunçün hər zaman dərdləndiyim də,
Sizinçin gün kimi aydınlaşacaq.

DANİMARKALILAR (səhnə arxasından)
Ona yol verin, yol!

LAERT
Nə hay-haraydır?
(Ofelia qayıdır).

Ey qəzəb, beynimi qurut, daş eylə!
Sən ey göz yaşlarım, sən yeddi dəfə
Qatı bir duz olub gözümlü yandır!
Bir allah bilir ki, səni bu hala
Salan qatili mən bağışlamaram.
Ofelia! Ey bacım, ey yaz çiçəyi!
Ölüm ataları sürükləyəndə,
Dəlilik məhv edir yazıq qızları.
Eşqin qurbanları könüllü olur,
Ölüb gedənlərə incə lütfünü
Ən yüksək qiymətlə verir məhəbbət...

OFELİA (oxuyur)
Məzarın üstünü torpaqlar örtüdü,
Onun bu dərdinə kim ağlamaz, kim?
Axdı gözümlü yaşı, sellərə döndü,
Əlvida, əlvida, ey göyərçinim!

LAERT
İntiqam oduyla coşub yansaydın,
Dərdin yandırılmazdı bu qədər məni.

OFELİA. Siz də mənimlə bərabər oxuyun:
«Ürəyimi qırma gəl,
İynəni sındırma gəl,
Durma, işlət cəhrəni,
Gəlib aparım səni.

Bu, ev sahibinin qızını aparan oğru eşik-ağasının mahnısıdır.

LAERT. Sözləri dolaşıq olsa da, zavallının fikri var.

OFELİA. Bu bahar gülüdür, al saxla dostum, məni unutma.

LAERT. Onun mənasız görünən bu sözlərində böyük bir həqiqət var.

OFELİA. Bax, bu şüyütdür, bu da sırğa gülü. Bu da sədəf otudur. Bu saplaqlar mənimkidir. Bunlara Məryəm ananın otları da demək olar. Siz mənə baxmayın, yaxınıza başqa cürə sancın. Buna isə, çoban yasdığı deyərlər. Mən sizə bənövşə də verə bilərdim. Ancaq atam ölərkən, onların hamısı solub-saraldı. Atam, çox rahatlıqla, əziyyətsiz ölmüşdür. (Oxuyur.)

Lakin mənim Robinim
Sevincimdir, eşqimdir.

LAERT
Qüssələr, kədərlər, zülmətlər belə
Közəllik kəsb edir onun hüsnündən

OFELİA (oxuyur)
Doğrudanmı gəlməyəcək?
Doğrudanmı gəlməyəcək?
Son mənzildir ona məzar,

Onu dünən basdırdılar.
Ölən birmi, ya ikidir?
İndi növbə səninkidir.
O dalğalanan saçları
Xatırladırdı ağ qarı.
Mənzil oldu, ona məzar,
Onu dünən basdırdılar.
Məzarını qucaqlayın,
Onun üçün siz ağlayın...

Allah, sən bütün ölənlərə rəhmət elə!.. Allah amanında... (Gedir).

LAERT
Gördünüzmü? İlahi!

KRAL

Laert, dinləyin.
İnanın, şərikəm dərdinizə mən,
Dinləyin, mən haqqı sübut eləyim.
Gedin ən sınıanmış dostlarınızı
Bir yerə toplayın. Hər işimizi
Viçdanla-insafla qoy yoxlasınlar.
Əgər desələr ki, müqəssir mənəm,
Tacımı, taxtımı, səltənətimi,
Ömrümü — hər şeyi qisasınıza
Mən qurban verərəm. Lakin əgər mən
Haqlı çıxaramsa, o zaman gəlin,
Gəlin birləşdirək qüvvətimizi,
Əsil həqiqəti arayıb tapaq.

LAERT

Hər şeyə razıyam! Əsrarlı ölüm,
Yazığın gizlindən dəfn edilməsi,
Meyitin üstündə gerb və qılıncın
Olmayıb, adətin bu pozulması,
Göylərdən yerlərə nəyə çəkərək
Yalnız intiqama çağırır məni!

KRAL

Tapsın müqəssiri qoy bu intiqam!
Həmin o müqəssir, kim olur-olsun,
Bircə dəqiqədə boynu vurulsun!
İndi gəlin gedək.
(Gedirlər.)

ALTINCI SƏHNƏ

YENƏ ORADA. QƏSRDƏ BAŞQA BİR OTAQ.

Horassio və xidmətçi gəlirlər.

HORASSİO. Mənimlə danışmaq istəyən kimdir?

XİDMƏTÇİ. Dənizçilərdir. Deyirlər ki, sizə məktub gətirmişlər.

HORASSİO. Buyursunlar. Hamletdən başqa mənə kim məktub göndərər?
(Dənizçilər gəlirlər)

BİRİNCİ DƏNİZÇİ. Allah sizə yar olsun, ser.

HORASSİO. Allah yar olsun!

BİRİNCİ DƏNİZÇİ. Hər şey onun əlindədir. Sizə məktub gətirmişik, ser, adınız
Horassiodur, deyilmi? Bu məktub sizə, İngiltərəyə gedən bir gəmidən göndərilmişdir.

HORASSİO (məktubu oxuyur). «Horassio, məktubumu oxuduqdan sonra, bunu sənə
çatdıran adamları kralın yanına aparmağa çalış. Krala məktub verəcəklər. Biz ikinci gün
yol getmişdik ki, dəniz quldurları üstümüizə hücum etdilər. Biz onların hücumunu
cəsarətlə dəf etdik. Gəmilər bir-birinə yanaşarkən, mən onların gəmisinin göyərtəsinə
atıldım. Bu zaman gəmilər aralandı və mən dəniz quldurlarının yeganə əsiri oldum. Onlar
dəniz quldurları olsalar da, mənimlə ağıllı rəftar etdilər. Onlar neylədiklərini bilirdilər.
Bunun üçün də mən onlara bir yaxşılıq etməliyəm. Əlavə etdiyim məktubları krala
çatdırıb, ölümdən qaçırsanmış kimi mənim yanıma gəl. Mən səni, öz macəramı
söyləməklə heyrətə salacağam. Bu məktubu verən adamlar səni mənim yanıma gətirər.
Rozenkrants və Qildenstern İngiltərəyə getməkdədirlər. Onlardan sənə ayrıca
danışacağam. Əlvida. Həmişə səninlə olduğuna şübhə etmədiyin — Hamlet».

Gedək, məktubları çatdıraq ona,
Qayıdaq göndərən şəxsin yanına.
(Gedirlər).

YEDDİNCİ SƏHNƏ
YENƏ ORADA. QƏSRDƏ BAŞQA BİR OTAQ.

Kral və Laert gəlirlər.

KRAL
İndi gördünüzmü, mən sizin,
Laert, Əsil dostunuzam, inandınızımı?
Sizin atanızı öldürən məl'un
Mənim özümü də bir dəqiqədə
Öldürmək istəmiş...

LAERT

Görürəm, bəli.
Təhlükəsizlik və hüquq naminə
Bu qədər çox mühüm olan bir işi
Neçin vermədiniz istintaqa siz?

KRAL

İki səbəbi var. Bəlkə də bunlar
Sizcə boş şeylərdir, məncə mühümdür.
Onun anasının — kraliçanın
Ruhu və nəfəsi yalnız Hamletdir.
Yaxşımı-pismidir, özünüz bilin:
Bizim qəlbimizlə arvadımızın
Arasından su da gəlib keçəmməz.
Biz iki ulduzuq bir bürc içində.
Soruşursuz neçin mən onu dərhal
Vermədim açıqca bir məhkəməyə?
Bilin ki, Hamleti, qara camaat
Çox sevir. Hamletin hər əməlini
Az qala göylərə ucaldır onlar.
Xalq, təmiz bulaqdan gələn duz kimi
Yaşıl budaqları daşa döndərir.
Bu qara qüvvəti cıratmaq olmaz;
Yoxsa, mən atdığım hər bir nizəni
Özümə qaytarar xalq küləkləri.

LAERT

Deməli, unudum əziz atamı?
Bacım zavallının fəlakətinə
Göz yumum? Dediym tərif olsa da,
Belə bir bacını görməmiş dünya.
Yox, yox, alınacaq mənim qisasım!

KRAL

Boş yerə narahat olmayın, Laert
Elə bilməyin ki, mən öz-özümə
Yaxlaşan qorxuya göz yumacağam.
Həmin təhlükənin murdar əlinə
Sakit verəcəyəm öz saqqalımı...

Sonra hər bir şeyi anlayarsınız.
Mənə dost olmuşdur sizin atanız,
Mən də öz-özümə düşmən deyiləm.
Güman edirəm ki, bu kifayətdir.

(Çapar məktub gətirir).

Yenə nə olmuşdur?

ÇAPAR

Hökmdar, məktub, —
Hamlet göndərmişdir, bir məktub sizə, ! Biri də anası kraliçaya.

KRAL

Məktub? Hamletdənmi? Kim gətirmişdir?

ÇAPAR

Bir neçə dənizçi, mən görməmişəm.
Mənə bu məktubu Klavdio verdi,
Ona da gətirib gələnlər verib.

KRAL

Laert, dinləyin,
Sizə oxuyuram. Siz isə gedin.

(Çapar gedir.)

(Oxuyur.)

«Böyük və qüdrətli hökmdar, bilin ki, mən çılpaq və tənha bir halda sizin krallığınızın sahillərinə gəlib çıxmışam. Sabah mən, sizin kral nəzərləriniz qarşısında dayanmağı rica edəcək və mərhəmətinizdən istifadə edərək, bu gözlənilməz qayıdışımın səbəblərini söyləyəcəyəm. Hamlet».

Anlaya bilmirəm bu nə deməkdir? Hamısını qayıtmış? Yoxsa işlərin hamısı düz gedir!
Bəlkə yalandır?

LAERT

İmza onunmudur?

KRAL

Prinsinkidir.

Baxın, yuxarıda yazılmış «çılpaq»,
Bax, burda, axırda «tənha» yazılmış.
Laert siz bu işə nə deyirsiniz?

LAERT

Özüm də bilmirəm. Mən onun ilə
Görüşmək istədim, bəli, görüşmək.
Onun bəd üzünə çırpacağımı
Qəlbim hiss etdikcə rahatlanıram.

KRAL

Əgər belədirsə, nə durmuşsunuz?
Əgər belədirsə, hər şey düzəldi.
Mən onu sizinlə görüşdürərəm.

LAERT

Görüşdürün, ancaq barışdırmayın.

KRAL

Canım, nə barışıq! Əksinə. Onu
Təzədən sürgünə göndərmək olmaz!
Bununçün bir tədbir fikirləşmişəm:
İndi elə bir iş düzəldərəm ki,
Hamlet öz xoşuyla ölüb qurtarar.
Anası heç şeydən şübhələnmədən,
Hər şeyi, hər şeyi təsadüf bilər.

LAERT

Hökmdar, siz məndən məqsədinizçin
İstifadə edin.

KRAL

Elə olacaq.
Bizim yanımızda olmasanız da,
Sizi bir dəqiqə unutmamışıq.
Hamletin yanında bir dəfə sizin
Ləyaqətinizi tərif etdilər.
Əsas olmasa da, mənim zənnimcə
O sizi bir şeydə çox bərk qısqandı.

LAERT

Məsələn, nə şeydə?

KRAL

Boş bir şey üçün,
Şlyapada olan əlvan lentadan
Ya da bir pləşdan... Boş bir şey üçün...
Gənclikdə hamınız şıq sevensiniz.
Mənə qulaq asın. İki ay əvvəl
Normand zadəganı gəlmişdi bura.
Ömrümdə çox gördüm fransızları,
Onlara qarşı da çox da vuruşdum.
At minməkdə, bilin, onların tayı
Heç yerdə tapılmaz. Bu normandialı
Əsil sehrikardı bəli, sehrikar.
Yəhərin üstünə elə yatırdı,
Atını bir cürə o sürürdü ki,
Əkiz yaranmışdı sanki bu atla!
Onun məharətlə neylədiyini
Söyləməkçin bir söz tapa bilmirəm,
Yox, yox vəsfə gəlməz onun hünəri...

LAERT

Normandialıydımı?

KRAL

Normandialıydı.

LAERT

Ömrümə and olsun, o Lamond imiş!

KRAL

Bəli, o özüydü.

LAERT

Məşhur adamdır.
Bütün bir ölkənin yaraşığıdır.

KRAL

O sizi tanıyır. Danışdı ki,
Qılınc döyüşündə sizin tayınız
Heç yerdə tapılmaz. O deyirdi ki,
Ən mahir dalaşqan rast gəlsə sizə,
İtirir özünü və cəldliyini...
Onun bu sözləri Hamletdə elə
Qəzəb yaratdı ki, yuxusunda da
Xəyal edərdi ki, qayıdaydınız,
Onunla qılınc vuruşaydınız.
Yaxşı bəhanədir.

LAERT

Necə? Bəhanə? Anlaya bilmirəm.

KRAL

Bir deyin, Laert,
Siz atanızın xatirəsini,
Zarafatsız, əziz tutursunuzmu?
Yoxsa şəkillərdə gördüyümüz tək
Nəfəsi olmayan bir surətsiniz?

LAERT

Qəribə sualdır! Çox qəribədir!

KRAL

Sizin atanıza hörmətinizi
Mən inkar etmirəm. Hər məhəbbəti.
Yalnız zaman ölçür, onun qığılıcı
Ya od olmasını zaman göstərir.
Yaxşı qulaq asın: məhəbbət odu, —
Əgər hissinizə güc verməsəniz, —
Gözərib gül olar, çox xırdalanar.
Təngə gəlməmişdən, öz hissinizi
Həyata keçirin, hər bir istəyin
Dünyadakı başlar və tədbirlərdən
Daha çox işi var... İnanın buna.
Nə fayda sonrakı peşmançılıqdan?
Bəsdir, işə keçək. Hamlet qayıtmış.
Laert, deyən görək, sözdən əlavə

Atanıza olan pak eşqinizi
Nə ilə sübuta yetirərsiniz?

LAERT

Onu lap kilsədə boğazlaram mən!

KRAL

Əlbəttə, qatilçin müqəddəs bir yer
Yoxdur. İntiqam da sərhəd tanımır.
Beləysə, əzizim, evdə oturun.
Hamlet biləcəkdir gəlişinizi.
Həmin fransızın ardınca sizin
Haqqınızda min cür söz danışacaq.
Sonra ikinizi görüşdürərlər,
Hər ikiniz üçün mərc eyləyərlər,
Duelə çağırın siz onu, Laert.
İti bir qılınca küt bir qılınıcı
Dəyişdirib, ona kütünü verin.
Ürəyi sadədir, çox sadədildir,
Biclik də bilməyir, fərqi nə varmaz...
Sancıb sinəsinə iti qılınıcı,
Alın atanızın intiqamını.

LAERT

Çox gözəl. Qılının tiyəsinə mən
Gizlindən yaxşıca zəhərləyəyəm.
Məndə bir yağ var ki, onu bıçağa
Sürtərlərsə, onda öz barmağını
Kim birdən kəsərsə, o saat ölür.
Sürtərəm qılınca həmin zəhərdən,
Bir az cırmalaşan, dərhal məhv olar,

KRAL

Hər şeyi müfəssəl fikirləşərik.
Birdən tədbirimiz baş tutmayaraq,
İfşa olunarsa, onda neyləyək?
Yox, yox, ehtiyatda bir şey gərəkdir.
Azca səbr eləyin. Aha, düzəldi.
Demək, biz sizinçin mərcə gəlirik.
Aha... Demək belə... Siz vuruşarkən,

Mən bu hücumları qızışdıraram.
Əgər o qızışıb su istəyərsə,
Zəhər dolu camı ona verərəm.
Ölümcül yaradan şəfa tapsa da,
Həmin bu qədəhi dodaqlarına
Yaxlaşdırsa, dərhal məhv olub gedər.
Bu nə hay-haraydır?
(Kraliça gəlir.)

Ah, kraliça!

KRALİÇA

Bədbəxtlik dalbadal gəlirmiş, Laert!
Ofelia, zavallı... Suda boğuldu.

LAERT

Boğuldu? Ah, necə? Yox, ola bilməz!

KRALİÇA

Suyun sahilində bir quru-çılız
Söyüd sallamışdır budaqlarını.
Ah, yazıq Ofelia... Həməən söyüdü
Bəzəmək istəmiş əlvən güllərlə.
Bu vaxt budaq sınmış, əlində güllər,
O, çaya yıxılmış... Əvvəlcə onu
İçə hava dolu paltar saxlamış
Su pərisi kimi üzdürmüş suda.
Durmada düşdüyü bu fəlakəti,
Sularda yaşayan pərilər kimi
Ofelia oxumuş qədim mahnılar.
Çox sürə bilməzdi lakin bu gediş,
İslənmiş paltarı ağırlıq etmiş,
Qədim mahnılarla onu ölümün
Mənfur girdabına sürükləmişdir.

LAERT

Boğulmuşdurmu? Ah!

KRALİÇA

Bəli, boğulmuş!

LAERT

Ofelia, dövrəndə su kifayətdir,
Onu göz yaşıyla artırmaq neylər?
Lakin göz yaşımı necə saxlayım?
Təbiət utanmaq nədir bilmədən,
Tökür göz yaşımı... Bu göz yaşları
Bizi arvad kimi aciz göstərir.
Əlvida, hökmdar! Qəlbim odlanır,
Təqətim tükənir... Dura bilmirəm.
(Gedir.)

KRAL

İnan ki, mən onun, ah, Qertruda,
Qızğın qəzəbini sakit etməkçin
Çalışdım! Nəhayət söz verdi mənə.
Gəl, gedək ardınca, o qız ar yenə.
(Gedirlər.)

BEŞİNCİ PƏRDƏ

ELSİNOR, QƏBİRİSTAN.

Əllərində bel olan iki məzarçı daxil olur.

BİRİNCİ MƏZARÇI. Yaxşı, özü öz xoşu ilə o dünyaya təşrif aparan bir adamı, xristian kimi dəfn etmək olarmı?

İKİNCİ MƏZARÇI. Əlbəttə olar. Tez ol, onunçün qəbir qaz. Ölən qızı müstəntiqə göstəriblər. Müstəntiq də qərar verib ki, onu bir xristian kimi basdırmaq olar.

BİRİNCİ MƏZARÇI. Belə şey olarmı? Əgər o özünü müdafiə edəndə boğulsaydı, onda olardı.

İKİNCİ MƏZARÇI. Belə lazım biliblər.

BİRİNCİ MƏZARÇI. Sübutsuz bu heç qanuni ola bilməz. Tutaq ki, mən bir ziddiyyətlə özümü boğuram. Bu işin üç tərəfi var. Biri budur ki, bunu mən eləmişəm, ikincisi budur

ki, mən bunu yerinə yetirmişəm, üçüncüsü də budur ki, işi tamam qurtarmışam. Deməli, o da qəsdən özünü suya atıb boğulmuşdur.

İKİNCİ MƏZARÇI. Qəbirçi qardaş, sən nə yaman imişsən.

BİRİNCİ MƏZARÇI. Yox, sən mənə gülmə. Bax, bu sənin üçün su, yaxşı. Bax, tutaq ki, adam suya yanaşıb özünü boğur. Ağına yerləşib də... Gedir, bax, iş bundadır, hə... Su başqa şeydir. Əgər su özü gedib onu boğsa, o öz ölümünün müqəssiri deyil. Bir adam da ki, öz ölümünün müqəssiri deyil, demək öz həyatını özü məhv etməmişdir.

İKİNCİ MƏZARÇI. Bu hansı maddəyə görə belə olur?

BİRİNCİ MƏZARÇI. Axtarış və istintaq aparılan maddəyə görə.

İKİNCİ MƏZARÇI. Bura bax, düzünü bilmək istəyirsən? O zadəgan olmasaydı, bir xristian kimi basdırılmağı heç xəyalına da gətirə bilməzdi.

BİRİNCİ MƏZARÇI. Doğru deyirsən. Elə adamı da yandıran budur ki, varlı adam istədiyini edir, özünü suda da boğar, kəndirdən də asar, amma kasıb-kusubun buna da ixtiyarı yoxdur. Yaxşı, qəbri qaz, görüm. O ki qaldı əsli-nəcabətə – dünyada bağbandan və qəbirqazandan qədim peşəkar yoxdur, onların peşəsi Adəmdən qalmadır.

İKİNCİ MƏZARÇI. Yəni deyirsən Adəm də əyan olub?

BİRİNCİ MƏZARÇI. Onun da əlində beldən, külüngdən bir şey olub də...

İKİNCİ MƏZARÇI. Yox əşi, boş-boş danışma, onun əlində heç bir şey olmayıb.

BİRİNCİ MƏZARÇI. Əşi, sən bütpərəstsən, ya nəsən? Bəs oxumamısanmı ki, Adəm yer becərərmiş? Yaxşı, onun əlində bir şey yox idisə, bəs yeri nə ilə qazırmış? Dayan, indi mən səndən başqa bir şey soruşum. Əgər mənim sualıma düzgün cavab verə bilməsən, onda özünü...

İkinci məzarçı. De gəlsin.

BİRİNCİ MƏZARÇI. Kim bir şeyi daş yonandan, gəmi-qayırandan, bir də dülgərdən yaxşı və möhkəm düzəldə bilər?

İkinci məzarçı. Dar ağacını quran. Çünki dar ağacı oradan asılanların hamısından çox yaşayır.

BİRİNCİ MƏZARÇI. Bəh! Bəh! Afərin sənin ağına! Dar ağacı çox yaxşı şeydir. Ancaq görək, kimin üçün. İş fırıq olanlar üçün dar ağacı yaxşıdır. Sən də dar ağacını kilsədən möhkəm bildiyin üçün, sən özünü dara çəkmək lazımdır. Gəl təzədən başlayaq, amma birinci sualı sən ver.

İKİNCİ MƏZARÇI. Kim bir şeyi daş yonandan, gəmiqayırandan, bir də dülgərdən möhkəm düzəldə bilər?

BİRİNCİ MƏZARÇI. Özün cavabını ver, açıl başımdan.

İKİNCİ MƏZARÇI. Elə bilirsən ki, deyə bilmərəm?

BİRİNCİ MƏZARÇI. Hə, de görək?

İKİNCİ MƏZARÇI. Deyəsən, deyə bilməyəcəyəm, axı...

Hamlet və Horassio daxil olub, bir kənarda dayanırlar.

BİRİNCİ MƏZARÇI. Bura bax, nəhaq yerə beyninə güc vermə. Eşşəyi nə qədər bizləsən də, at yerişi yeriyyə bilməz. Əgər səndən belə sual eləsələr, de ki, qəbir-qazan. Çünki onun tikdiyi ev qiyamətə qədər qalaçaq. Yaxşı, daha bəsdir. "Qlobus" teatrının yanındakı İogen dayının meyxanasına get, çaxır gətir.

(İkinci məzarçı gedir, birinci məzarçı qazır və oxuyur.)

Keçdi gənclik illərim,
Gəldi-getdi gözəllər.
Deyirdim ki, bu dünya
Keyf-ləzzətdir əzəllər...

HAMLET. Görəsən, bunun özündən xəbəri varmı, nə etdiyini bilirmi? Qəbir qazırkən mahnı oxuyur.

HORASSİO. Bu onun peşəsidir, prins, fərqi nə varmır,

HAMLET. Elədir. Yalnız qabar tutmayan əllər həssas olur.

BİRİNCİ MƏZARÇI. (oxuyur)

...İndi gəldi qocalıq,
Ayırdı dincliyimdən.
Mənə soruq verən yox
O keçən gəncliyimdən...
(Bir kəllə çıxarıb atır.)

HAMLET. Yəqin ki, bunun da bir zamanlar dili varmış, gözəl mahnılar çağırarmış... Nadan məzarçı isə, bunu yer üzündə ilk qatil Qabilin kəlləsi kimi yerə tullayır. Bəlkə, ayaqlar altında tapdanan bu kəllə, böyük bir siyasətçinin başı imiş. Bəlkə bu baş, allaha taalanın özünü də aldatmaq istəyirmiş. Elə deyilmi?
HORASSİO. Mümkündür, milord.

HAMLET. Bəlkə də bu başın sahibi bir əyan imiş. O, «sabahınız xeyir, böyük hökmdar, əhvali-şərifiniz necədir?» deyə danışarmış. Bunun adı filan knyaz imiş və filan knyazın atını tərifləyirmiş ki, bəlkə bu atı ona bağışladılar. Ola bilərmə?

HORASSİO. Ola bilər, prins.

HAMLET. Əlbəttə. İndi isə, onun dişləri tökülmüş, o həşəratə yem olmuşdur. Qəbirqazan da külünglə bunun kəlləsinə vurduqca vurur. Qəribə təbəddülatdır, Horassio! Bu təbəddülatın sirlərini bilmək heç də pis olmazdı. Məgər, bu kəlləni illər boyu onun üçün müəllim təbəddüldürmüşlər ki, indi bununla top-top oynasınlar? Bunları düşündükcə, mənim öz kəlləm çatlamağa başlayır.

BİRİNCİ MƏZARÇI. (oxuyur)
Al beli, al külüngü,
Kəfən toxu, məzar qaz.
Bu qocaman aşiqə
Əbədi bir diyar qaz.
(Başqa bir kəllə çıxarıb tullayır).

HAMLET. Bax, bu da biri. Bu bir qanunçunun kəlləsi ola bilməzmi? Bunun hiylələri, ağıl işlətmələri, isbat nəzəriyyələri hanı, harda qaldı? Nə üçün indi bu, külüng zərbələrinə dözüür, məzarçını məsuliyyətə cəlb etmir? Ha, ha! Bəlkə də bu vaxtıyla mülk alıb-satan, özgənin malını mənimsəmək üçün saxta vəsiqələr düzəldən bir kələkbaz imiş? Bütün mülklərindən, torpaqlarından aldığı vergilər nə oldu? İndi onun öz kəlləsi bir ovuc torpaqla dolmuşdur. Qalaq-qalaq vəsiqələrin, qəbzlərin əvəzində o, iki kağız parçası boyda bir yer ala bildi. Bunun, ömründə yazdığı qəbzlər belə, bu kəlləyə yerləşməzdi. Bu qəbzlərin sahibinə bundan artıq yer qalmadı.

HORASSİO. Elədir, prins, bir qarış yer də artıq ala bilmədi.

HAMLET. Qəbzlər yazılan perqamentləri qoyun dərisindən qayırırlar, eləmi?

HORASSİO. Həm qoyun, həm də dana dərisindən, prins.

HAMLET. Perqamentlərin möhkəmliyinə inananların özləri qoyun və danadırlar. Mən bu qoçaqla danışmaq istəyirəm. Bura bax, bu qəbir kiminkidir?

BİRİNCİ MƏZARÇI. Mənimkidir, ser (oxuyur).

Al beli, al külüngü,

Çox danışma, qəbr qaz.

HAMLET. Bilirəm sənindir. Çünki sən qəbirdə dayanıb yalan danışırısan.

BİRİNCİ MƏZARÇI. Siz isə, qəbirdə deyilsiniz, deməli qəbir sizin deyildir. Mən isə qəbirdəyəm, demək yalan danışmıram.

HAMLET. Necə yəni yalan danışmıram? Qəbir ölümlər üçün qazılar, sən isə dirisən.

BİRİNCİ MƏZARÇI. Bu yalan qəbirdə qalmaz, ancaq insan qəbirdə qalır.

HAMLET. Yaxşı, bu qəbri hansı kişiye qazırısan?

BİRİNCİ MƏZARÇI. Heç bir kişiye.

HAMLET. Yaxşı, hansı qadına?

BİRİNCİ MƏZARÇI. Heç bir qadına.

HAMLET. Bəs bu qəbir kimin üçün qazılır?

BİRİNCİ MƏZARÇI. Burada vaxtı ilə qadın olan bir nəfəri basdıracaqlar ki, indi nə ondandır, nə də bundan.

HAMLET. Sən bundakı məntiqə bax.

HORASSIO. Bunlarla ehtiyatlı olmaq gərək, yoxsa bizi ikibaşlı sözlər altında basdırarlar. Allaha and olsun Horassio, zaman o qədər irəliləmişdir ki, indi kəndlilər də müəmmalı sözlər güləşdirirlər. Sən nə vaxtdan qəbirqazansan?

BİRİNCİ MƏZARÇI. Bizim mərhum kralımızın Fortinbrasa qələbə çaldığı vaxtdan.

HAMLET. Bəs bu nə zaman olmuşdur?

BİRİNCİ MƏZARÇI. Yəni siz bilmirsiniz? Bunu axmaq da bilir ki, həmin əhvalat, indi dəli olub İngiltərəyə sürgün edilən Hamletin anadan olduğu ildə olub.

HAMLET. Bəs, Hamleti İngiltərəyə nə üçün sürgün etmişlər?

BİRİNCİ MƏZARÇI. Necə yəni nə üçün? Qoy gedib orda ağıllansın. Ağıllanmasa da, orda eybi yoxdur.

HAMLET. O nə üçün?

BİRİNCİ MƏZARÇI. Eh, orada dəliliyə fikir verən kimdir? İngiltərədə hamı dəlidir.

HAMLET. Yaxşı, bəs Hamlet nə üçün dəli olmuşdur? Birinci məzarçı. Ha! Ha! Bunu çox qərribə danışrlar.

HAMLET. Qərribəmi? Necə?

BİRİNCİ MƏZARÇI. Necə ki necə? Ağlını salıb itirib, vəssalam...

HAMLET. Axı, nəyin üstündə?

BİRİNCİ MƏZARÇI. Bizim Danimarka torpağı üstündə. Bu torpaqda, mən ta cavanlığımdan, düz otuz ildir ki qəbir qazıram.

HAMLET. Yaxşı, insan torpaqda neçə müddətə çürüyür?

BİRİNCİ MƏZARÇI. Vallah neçə deyim... Sağlığında iylənməsə, — indi belələri çox olur, — səkkiz doqquz il qala bilər. Dabbağ doqquz il yəqin qalar...

HAMLET. Bəs niyə dabbağ başqalarından gec çürüyür?

BİRİNCİ MƏZARÇI. Bilirsinizmi cənab, dabbağın peşəsi, onun dərisini sağlığında bərkidir, qoymur ki, su keçsin. Onu da bilin ki, ölü bədənlərin lap birinci düşməni sudur. Bax, məsələn, bu kəllə. Düz iyirmi üç ildir bu kəllə torpaqda yatır.

HAMLET. Bu kimin kəlləsidir?

BİRİNCİ MƏZARÇI. Hi... Hi... Lənətə gəlmiş bir heyvərənin... Sizin ağlınızca bu kimin kəlləsi ola bilər?

HAMLET. Bilmirəm.

BİRİNCİ MƏZARÇI. Eh, görüm bunun başına daş düşsün! Dəcəl, kələkbaz! Bir yol bu mənim başıma düz bir şüşə Reyn şərabı tökmüşdür! Bu mərhum kralımızın təlxəyi İorikin kəlləsidir.

HAMLET. Bunu?

BİRİNCİ MƏZARÇI. Bəli, bu özü.

HAMLET. Ver, baxım. (Kəlləni əlinə alır) Zavallı İorik! Mən bunu tanıyırdım.

HORASSİO. O son dərəcə itiağıllı və hazır cavab bir insan idi. Məni min dəfələrlə öz çiyinə mindirmişdi. İndi gör, nə qədər eybəcərləşmişdir. Bax, burada tərpənən dodaqları mən neçə dəfələrlə öpmüşəm. Hanı sənin gülüşlərin, mahnıların, məzhəkələrin, hanı, harda qaldı? məclisdəkilərin hamısını qəh-qəh çəkməyə məcbur edən o şaqraq gülüşlərin hanı, hardadır? Sənin öz-özünə gülmək üçün belə heç bir şeyin qalmadı. İndi buyur, kübar və gözəl bir xanımın bəzək otağına gedib, ona anlat ki, yanaqlarındakı qalın qızartılara baxmayaraq, o bir zaman nə hala düşəcəkdir. Buyur, get, onu bu sözlərlə güldürməyə çalış. Sən mənə bir cavab ver, Horassio.

HORASSİO. Buyurunuz, prins.

HAMLET. Neçə bilirsən, indi Makedoniyalı İskəndərin də başı bu haldadır eləmi?

HORASSİO. Elədir ki, var, prins.

HAMLET. Elə beləcə də məzar qoxusu verir, eləmi? Fu! (Kəlləni yerə qoyur).

HORASSİO. Əlbəttə, milord.

HAMLET. İnsan nə qədər alçalıb miskinləşə bilərmiş.

HORASSİO. Demək İskəndərin cənazəsinin taleyini addım-addım izləsək, biz onu bir divarın suvağında tapa bilərik.

HORASSİO. Buna inanmaq çətindir, prins.

HAMLET. Nə üçün? Əksinə. Ehtimala əsaslanaraq, inkişafı izləsək, biz məhz bunu deyə bilərik: İskəndər öldü, İskəndəri dəfn etdilər, İskəndər çürüdü, çürüntüsü torpağa döndü. Torpaqdan palçıq qayırdılar, bu palçıq da divarlara suvaq oldu. Burada təəccüblü nə var ki?

Çürümüş Sezarla qardan-yağışdan

Uçuq binaları suvaqladılar.

İskəndər çürüdü və torpaq oldu,

Nəhayət, divarda bir suvaq oldu...

Artıq yetər. Bir kənara çəkilək. Gələn kraldır.

Keşiş başda olmaqla, izdiham daxil olur.
Onların ardınca Ofelianın cənazəsini gətirirlər.
Laert, müşayiətçilər, kral, kraliça və məiyyət daxil olur.

HAMLET

Budur, kraliça, saray.
Nədir bu? Kimi dəfn edirlər?
Bu pozğun qayda
Deyir ki, intihar edlən şəxs
Dəfninə gəlmişik. Bizi görərlər,
Bir yana çəkilib kənardan baxaq.
(Horassio ilə bir kənara çəkilir.)

LAERT

Söyləyin, yenə də sözlünüz varmı?

HAMLET

Bax, odur, Laertdir, o nəcib cavan.

LAERT

Söyləyin, yeni bir fikriniz varmı?

KEŞİŞ

Onsuz da qanunun sərhədlərindən
Biz kənara çıxdıq. Onun ölümü
Xeyli əsrarlıdır; əgər hökumət
Bu işə vaxtında qarışmasaydı,
Gördüyünüz meyit qiyamətədek
Qaranlıq bir yerdə saxlanılardı.
Dua əvəzinə, bunun dalınca —
Daş yağdırılardı, mehtərəm cənab.
Bunansa üstünə əklil qoyuldu,
Kilsə zənginin sədaları da
Qəbr evinə qədər gəlib ötürdü.

LAERT

Demək vəzifəniz bununla bitir?

Keşiş

Bəli. Xidmətimiz bitir bununla.
Başqa ölümlər tək bunun üstündə
Fatihə duası oxusaydıq biz,
Müqəddəs qanunu təhqir edərdik.

LAERT

Sallayın tabutu məzar dibinə!
Zavallının bakir məzarında, qoy
Bənövşələr açsın! Keşis, sən bil ki,
Bacım göy üzündə bir mələk kimi,
Şəfəqlər saçanda, sən səhralarda
Tənhalıq içində ulayacaqsan.

HAMLET

O «bacım» söylədi. Bu, Ofeliyamı?

KRALİÇA (Tabutun üstünə gül səpərək)

Gözəllər gözəli! Artıq rahat yat!
Mən səni Hamletin gəlini kimi
Gətirmək istədim öz evimizə.
Mən sənin qəbrini deyil, gəlinlik
Yatağını, əlvan gül-çiçəklərlə
Bəzəmək istədim...

LAERT

Qoy otuz edam
Sənin pak aqlını pozan xəbisin
Üç dəfə, üç dəfə başına düşsün!
Dayanın, torpağı tökməyin hələ!
Qoyun bir də onu basım bağrıma.
(Qəbrə atılır.)

Ölünü diriylə bir basdırınız!
Siz bu düzənlikdə dağ düzəldin ki,
Pelion və Olimp dağlarından da
Yüksəkliyə qalxsın!

HAMLET (irəli çıxır)

O kimdir burda
Elə bağırır ki, onun ahına

Göylərdən ulduzlar tökülüb gəlir!
Mən — prins Hamletəm, Danimarkanın,
O fəryad çəkənin xidmətindəyəm.
(Qəbrə atılır)

LAERT
Ah, yaramaz qatil!
(Onunla vuruşur).

HAMLET
Dua etməyi
Öyrən! Əllərini çək boğazımdan.
Mən tez qızışmıram. Lakin inan ki,
Dəliliyim tutsa, peşman olarsan!

KRAL. Ayırın onları!
KRALİÇA. Ah, Hamlet, Hamlet!
HAMI. Cənablar!
HORASSİO. Siz, prins, sakit olunuz!
(Onları ayırırlar. Hər ikisi qəbirdən çıxır).

HAMLET
Bu ləkə üstündə axıra qədər
Hazıram, sizinlə mən vuruşmağa.
Gözlərim gördükcə, vuruşacağam!

KRALİÇA
Bu ləkə üçün mü? Ey mənim oğlum?

HAMLET
Qırx min qardaş qədər, mən Ofelianı
Sevərdim, düz qırx min qardaşın eşqi
Tay ola bilməzdi mənim eşqimə!
Nəyləyə bilərsən, söylə onunçün?

KRAL. O ki, lap çaşmışdır.
KRALİÇA. Dəyməyin ona.

HAMLET
Bilmək istəyirəm, sən onun üçün

Neyləyə bilərsən? Ağlayarsanmı?
Köynəkmi çıxarsan? Vuruşarsanmı?
Zəhərmə içərsən? Acımı qalarsan?
Yoxsa timsahlarmı udarsan, söylə!
Bunların hamısını mən də bacarram!
Sən indi göz yaşı tökəcəkmisən?
İndi burdan qalxıb, gülməkçin mənə,
Bu tənha qəbrəmi tullanacaqsan?
Bu tənha qəbirdə sən diri-diri,
De, basdırılmaqımı istəyəcəksən?
Bunların hamısını mən də bacarram!
Günəş yandırdığı minlərlə təpə,
Min Ossa dağı, bir ziyil kimi
Bir anda udmaqımı istəyəcəksən?
Bunların hamısını mən də bacarram!

KRALİÇA

Cənablar, siz ona fikir verməyin,
Onun coşqunluğu tez keçər-gedər!
O özünə gələr, göyərçin kimi
Susar, sakit olar...

HAMLET

Laert, mənimlə
Nədəndir, de görək, düşmənçiliyin?
Axı, bir zamanlar dost olmuşuq biz.
Ancaq ki, belədir əzəldən insan:
Yaxşılıqdan pislilik qazanacaqsan!
(Gedir).

KRAL

Onun arxasınca gedin, Horassio.
(Horassio gedir.)

KRAL (Laertə)

Dünənki söhbəti yadda saxlayın
Və bir az səbr edin. Hər iş düzələr.
Qertruda, prins qoy izləsinlər.
Bu zavallı qızın fəlakətinə
Müqəssir başıyla cavab verəcək.

Bir az da səbr elə... Lap az qalıbdır.
Azacıq səbr elə... Keçər qəmimiz,
Doyunca — ləzzətlə dincələrik biz.
(Gedirlər.)

İKİNCİ SƏHNƏ QƏSRDƏ SALON.

Hamlet və Horassio gəlirlər.

HAMLET
Deyəsən, qurtardıq. İndi söylə bir
O keçən hadisə yadında varmı?

HORASSIO
Əlbəttə, əzizim.

HAMLET
O zaman mənim
Qəlbimdə bir alov qaynayırdı ki,
Hirsimdən bir an da yata bilmirdim
Mən öz yatağımda, — sanki zindanda
Dustaq taxtasına zəncirlənmişdim.
Mən dərhal oyanıb yerimdən qalxdım.
Yaşasın tələsmək! Bu gözəl işdir.
Bəzən görürsən ki, uzaq görən göz
Bizi aparırkən uçurlara, -
Korluq xilas edir nagh bəladan!
Deməli, dünyada bir tanrı var ki,

Özü bildiyi tək hər zaman, hər an
O təyin eyləyir taleyimizi.

HORASSIO
Bizim bahtımızdan o vardır, prins.

HAMLET
Geyib plaşımı çıxdım kayutdan,

Qaranlıq içində tapdım onları,
Paketi alaraq geri qayıtdım.
Qorxu unutturdu hər nəzakəti,
Unutdum büsbütün utancaqlığı.
Tacdar kralın əclaflığına
Mən heyran qalaraq, tez möhrü açdım.
Ah, nələr oxudum orda, Horassio!
Mən, İngiltərə və Danimarkayçın
Nə böyük, nə müdhiş təhlükəymişəm!
Başqa sözlə desək: ora çatan tək,
Bir an itirmədən, mənim başımın
Kəsilməsi haqda əmr verilmişdi.

HORASSİO

Yox, bu ola bilməz!

HAMLET

Bax, əmr budur.
Sonra oxuyarsan. İndi deyimmi
Onlarla mən neçə rəftar etmişəm!

HORASSİO

Buyurunuz, prins.

HAMLET

Neylədiyimi
Özüm də bilmədən, o fitnələrə
Mən yaman qızıxdım. Həmin o əmrin
Yerinə mən özüm bir əmr yazdım.
Bir zamanlar güman edirdim ki, mən
Bütün kübarlar tək, gözəl xətlər də
Bayağı bir şeydir; deyirdim ki, ah,
Nolardı bunları bircə pozaydım!
Lakin bəd günümdə gözəl xətt mənə
Çox kömək etmişdi! Nə yazdığımı
Mənim əziz dostum, sənə deyimmi?

HORASSİO

Əlbəttə, deyiniz.

HAMLET

Həmin fərmanda,
Kralın adından mən belə yazdım:
İngiltərə bizə xərclar verən
Ölkə olduğundan, dostluğumuz da
Həmişə gül açıb parladiğından
Və bir sıra başqa səbəb üzündən,
Bunların hamsını mən sıraladım,—
Bu məktubu sizə çatdıranların
Sözsüz-məhkəməsiz boynu vurulsun.

HORASSİO

Bəs kral möhürünü hardan aldınız?

HAMLET

Göylər kömək oldu mənə bu işdə!
Mənim yanımdaydı atamın möhrü.
Yazdığım fərmanı möhürləyərək,
Dəyişik salınmış bir uşaq kimi
Tez yerinə qoydum. Səhərisi gün
Bir dəniz vuruşu başlandı. Bunu
Yazdığım kağızdan özün bilirsən.

HORASSİO

Demək Rozenkrants və Qildenstern
Ölümə gedirlər heç nə bilmədən?

HAMLET

Günahkar onların özüdür, özü!
Mən vicdan əzabı çəkmirəm bundan!
Onların ölümü, canfəşanlığa
Verilən, ən gözəl bir mükafatdır.
Qüvvətli düşmənlər qılınclaşarkən,
Yaltaqlar araya soxulmasınlar.

HORASSİO

Sən qanlı kralın tutduğuna bax!

HAMLET

İndi özün söylə, onun bu alçaq

Əmrinə mən necə, necə qızmayım?
O mənim atamı qətlə yetirdi,
Anamı əbədi rüsvay eylədi,
Mənimlə xalqımın arasında bir
Keçilməz sədd oldu; hələ bununla
Kifayətlənməyib, mənim özümü
Öldürmək istədi. Yox, o səhv edir!
Bu dünya üzündən mən özüm onu
Silərək, bir anda yox edəcəyəm!

HORASSİO

Bütün hadisəni İngiltərədən
Alınan xəbərdən o biləcəkdir.

HAMLET

Bəli, ola bilər. Lakin hələlik
Bu günlər o mənim əllərimdədir.
Horassio, Laertlə dalaşdığımçın
Xəcalət çəkirəm. Onun da bəxti
Mənimki kimidir. İnan onunla
Mən barışacağam. Ürək dərdini
Bu qədər ucadan deyib, hamıya
Bunu göstərməyin nə mənası var?
Bununçun pərt olub mən hiddətləndim.

HORASSİO. Yavaş danışınız. Bu kimdir gəlir?
(Ozrik gəlir.)

OZRİK. Danimarkaya yenidən təşrif gətirmənizi təbrik edirəm, zati-aliləri!

HAMLET. Təşəkkür edirəm, ser. (Horassioya, yavaşcadan) Sən bu mığmığanı
tanıyırsanmı?

HORASSİO (Hamletə, yavaşcadan). Tanımıram, milord.

Hamlet (Horassioya, yavaşcadan). Xoşbəxtsən ki, tanımırsan. Bunu tanımağın özü də çox
ayıb işdir. Bunun çoxlu məhsul verən torpaqları var. Heyvanı heyvanların başçısı qoysan,
öz tövləsini kral sarayının yanında tikəcəkdir. Bu xalis dolaşadır; uçub qonduğu yer isə
çox genişdir.

OZRİK. Əziz və sevimli prins, siz zati-alilərin vaxtı olsaydı, mən əlahəzrətin öz adından, sizə bir neçə söz söyləmək şərəfinə nail olardım.

HAMLET. Sizin deyəcəklərinizi mən ürəyimin ən dərin guşəsində saxlaram, ser. Ancaq , şlyapanızdan düzgün istifadə edin. Onun yeri başdır.

OZRİK. Acizənə təşəkkür edirəm. Dəhşətli istidir.

HAMLET. Nə deyirsiniz, canım, inanmayın, əksinə, çox soyuqdur, güclü şimal küləkləri əsməkdədir.

OZRİK. Tamamilə düz buyurursunuz, zati-aliləri... Doğrudan da deyəsən çox soyuqdur axı... Düz buyurursunuz...

HAMLET. Amma, bununla belə mən deyərdim ki, çox dəhşətli istidir, mən bu istidən lap təngnəfəs oluram.

OZRİK. Möhtərəm prins, tamamilə düz buyurur, elə istidir, elə istidir ki, heç bilmirsən, bunu hansı sözlərlə ifadə edəsən! Çox bərk bürküdü. Lakin, mən, sevimli prins, əlahəzrət kralın əmri ilə, sizin nəzəri-diqqətinizə çatdırmaq şərəfinə layiq oluram ki, əlahəzrət sizin üstünüzdə çox böyük bir məbləğə mərc gəlməyə hazırdır.

HAMLET. Və bununla belə, sizdən rica edərdim ki...

(Ozriki məcbur edir şlyapasını başına qoysun)

OZRİK. Xeyr, xeyr, zəhmət çəkməyin, sizi əmin edirəm ki, belə yaxşıdır. Bir neçə gün bundan əvvəl Laert, bizim saraya gəlmişdi, ser. O əsil centlmendir, mükəmməl ləyaqətləri var, insanlarla münasibətində son dərəcə sevimli və lütfkardır, xarici görünüşü çox əladır. Onun ləyaqətlərini qəşəng bir ifadə ilə deyə bilsək, söyləmək lazımdır ki, o, alicənablıq və məziyyətin məcmusudur, zira alicənablıq və kübarlığa məxsus bütün sifətlər onda cəmlənmişdir.

HAMLET. Sizin təsvirinizdə o heç bir şey itirmir, ser, lakin mən belə güman edirəm ki, onun ləyaqətlərini ayrı-ayrılıqda, bir-bir təsvir etmək yaddaşı zəhmətə sala bilərdi, çünki, yaddaş onun hər bir ləyaqətinin ardınca sürünməyə məcbur olardı. Sizə səmimiyyətlə deyə bilərəm ki, o çox yüksək nəsildən olan bir məxluqdur, vicdanla desək, onunla yalnız onun özü müqayisə oluna bilər. Təqlidçilər isə, onun zəif kölgələridir, vəssalam.

OZRİK. Siz zati-aliləri onun barəsində əsil həqiqəti buyurursunuz.

HAMLET. Siz neyləyirsiniz, ser, nə üçün biz o centlmeni öz kobud söhbətlərimizlə ləkələyirik?

OZRİK. Ser!

HORASSİO. Yaxşı, fikrinizi birdəfəlik sadəcə və açıq desəniz, yaxşı olmazdımı? Zəhmət çəkin, möhtərəm cənab, lütfən sadəcə danışın.

HAMLET. Yaxşı, siz o centlmeni neylədiniz?

OZRİK. Laertimi?

HORASSİO. (Hamletə, yavaşdan). Gördünüzmü o nə hala düşdü? Bəzək-düzəkli sözlərin hamısı qurtardı.

HAMLET. Bəli, Laerti, ser.

OZRİK. Mən bilirəm ki, sizdən gizli deyildir ki...

HAMLET. Mən istərdim ki, o sizdən gizlin qalmasın, ser, hər halda mən bundan heç bir şey qazanmazdım, deməli ki, ser...

OZRİK. Mən bilirəm ki, Laertın üstünlükləri...

HAMLET. Onunla müqayisə olunmaqdan çəkdiyim üçün, bu barədə bir söz deyə bilmərəm, ancaq düzünü desək, insan öz-özünü başqalarıyla müqayisədə tanıyır.

OZRİK. Söhbət burasındadır ki, o, silahdan mükəmməl surətdə istifadə etməyi bacarır. Bunu hamı bilir ki, belə işlərdə heç bir kəs ona tay ola bilməz.

HAMLET. Onun silahı nədir?

OZRİK. Qılınc və xəncər.

HAMLET. İkiqat silah, Sonra?

OZRİK. Kral Laertlə mərc gəlmişdir, ser. Kral tərəfdən altı ərəb atı, Laert tərəfdən isə, qurşaqları və qayışları da üstdə olmaqla, altı fransız qılıncı təyin edilmişdir. Qayışlara elə bəzəklər elə naxışlar vurulmuşdur ki, dəstəyə elə qəşəng yaraşır ki! Lap nağıllardakı kimi! İlməklərinin hər naxışında dərin və böyük mənalar saxlanmışdır.

HAMLET. Siz ilmək nəyə deyirsiniz?

HORASSİO. (Hamletə, yavaşcadan). Mən bilirdim ki, bu iş izahatsız baş tutmayacaqdır.

OZRİK. İlmək, ser, qılınc qayışlarının yanındakı xırdaca kəmərçiyəzlərdir.

HAMLET. Biz böyrümüzdə, qılınc yerinə top gəzdirsəydik, sizin ifadələriniz daha münasib olardı. O zamana qədərsə, siz deyən olsun. Qılınc qayıışı... Yaxşı, əsil məsələdən

kənara çıxmayaq. Demək, qayış ilməklərində dərin mənalar saxlanmış altı fransız qılıncına qarşı, altı ərəb atı! Yaxşı, sizin ifadənizlə, desək, bu mərcdə hansı dərin mənalar saxlanmışdır?

OZRİK. Ser, kral iddia edir ki, Laert sizə on iki döyüşün yalnız üçündə qalib gələ bilər. Siz lütf edib cavab versəniz, bunu dərhal yoxlamaq olardı.

HAMLET. Əgər mən «yox» desəm?

OZRİK. Mən demək istəyirdim ki, milord, siz razılıq versəniz...

HAMLET. Ser, mən bu salonda gəzişəcəyəm. Əlahəzrət arzu edirsə, qoy qılınc gətirsinlər. Rəqibim razıdırsa və əlahəzrət öz fikrini dəyişməmişsə, mən kral üçün altı fransız qılıncı qazanmağa çalışaram. Bacarmasam, mən rüsvay olar və yalnız rəqibimin zərbələrini qazanmış olaram.

OZRİK. Siz cənabların bu son sözlərini, əlahəzrət krala lap bu cür yetirmək şərəfinə nail ola bilərəmmi, ser?

HAMLET. Əlbəttə, ser, lakin bunu ağılınıza gələn dərin naxışlı mənalarla bəzəyiniz.

OZRİK. Öz səmimiyyətimi siz zati-alilərə acizənə təqdim etməklə və öz səmimiyyətimi zəmanət verməklə şərəfyab olur və böyük bir məmnunluq duyuram, ser...

HAMLET. Şərəfyabam... Şərəfyabam.
(Ozrik gedir.)

Səmimiyyətini zəmanət verməklə yaxşı iş görür. Çünki onun özü üçün heç kəs zəmanət almaz.

HORASSİO. Yumurtadan təzəcə çıxmış cücə kimi qaçıb getdi.

HAMLET. Yəqin ki, anasının südünü əməndə də, beləcə əzilib-büzülmüşdür. İndikilərin hamısı belədir. Bunlar xarici bərbəzlərə uyuşur, saxta və parlaq cümlələrlə bizi heyratə salmağa çalışırlar. Bir məntiqə ilişdilərmi, sabun köpüyü kimi puç olurlar.

(Lord daxil olur.)

Lord. Milord, kral həzrətləri gənc Ozrikə sizə salam göndərmişdi. Ozrik qayıdıb sizin adınızdan krala bildirmişdir ki, siz onu salonda gözləyirsiniz. Əlahəzrət məni sizin yanınıza göndərüb, bilmək istəyir ki, siz Laertlə vuruşmaq arzusunda qalırsınızmı? Bəlkə də siz bu işi təxirə salmaq istərdiniz?

HAMLET. Mən öz qərarıma sadıqəm. Mənim qərarım kralın arzusundan doğmuşdur. Kral arzu edirsə, mən onun istəyini yerinə yetirərəm. Ya indi, ya sonra, mənim üçün fərqi yoxdur. Mən hazıram.

LORD. Elə isə, kral, kraliça və başqaları bu saat təşrif gətirəcəklər.

HAMLET. Buyursunlar.

LORD. Kraliça arzu edir ki, siz vuruşmadan əvvəl Laertlə barışasınız.

HAMLET. O mənə xeyirxahlıq öyrədir.

HORASSİO. Siz mərci uduzacaqsınız, milord.

HAMLET. Güman etmirəm. Laert Fransaya gedəndən bəri mən müntəzəm olaraq qılinc təlimi keçmişəm. Bu mənim xeyrimədir. Mən döyüşü udacağam. Ancaq ürəyimə nə isə dammışdır. Ürəyim çox narahatdır. Lakin keçər, boş şeydir.

HORASSİO. Bu boş şey deyildir, prins!

HAMLET. Boş şeydir, keçər... Gələcək qorxusu yalnız qadınların qətiyyətinə sarsıda bilər.

HORASSİO. Əgər doğrudan da narahatsınızsa, onda ürəyinizin səsinə qulaq asın. Mən sizin əvəzinə kralı qarşılar və deyərəm ki, siz döyüşə hazır deyilsiniz.

HAMLET. Yox, yox! Belə şey etmə! İnsan öz iradəsinin hakimi olmalıdır. Gələcək insanı qorxutmamalıdır. Nə edirsənsə et, yaradan nə istəyirsə, elə də olacaqdır. Əcəli gəlməmiş bir sərçə də məhv ola bilməz. Bu saat baş verməli olan bir iş sonraya qalmaz, o, bu saat baş verəcəkdir. Əcəl gəlmişsə, o bu saat hökm edəcəksə, onun hökmünü heç bir qüvvə dəyişdirə bilməz. Hər bir zaman, hər bir təsadüfə hazır olmaq lazımdır. Əgər heç bir kəs öz ölüm dəqiqəsinin nə vaxt gələcəyini bilmirsə, buna qabaqcadan hazırlaşmaq daha yaxşıdır. Qoy nə olur-olsun!

(Kral, kraliça, Laert, Ozrik, məiyyət, əllərində qılınclar olan nökərlər və başqaları daxil olurlar.)

KRAL

Dayan, Hamlet, dayan, sizə sözüm var, Verin birləşdirim əllərinizi.

(Laertın əlini Hamletinkinə verir)

HAMLET

Məni bağışlayın, ser, günahkaram;

Siz bir əyan kimi məni əfv edin.

Bunu hamı bilir, yəqin ki, sizə
Demişlər ki, mənim ağlım, arabir
Yaman dumanlanır. Mən o gün sizin
Heysiyyətinizə, namusunuza
Və hissinizə toxunmuşamsa,
Mənə inanın ki, bunun günahı
Yalnız, yalnız mənim xəstəliyimdir.
Müqəssir Hamletmi? Yox, Hamlet deyil.
Madam ki, Hamletin çəşməsi ağlı,
Laerti bərk təhqir etmişsə o,
Təhqir etməmiş Laerti Hamlet.
Deməli günahkar Hamlet deyildir.
Bəs bunun günahı kimdədir, nədir?
Müqəssir Hamletin dəliliyidir.
Demək ki, Hamlet də bir zərərçəkən
Kimi öz ağlından zərər çəkmişdir,
Hamının yanında rica edirəm
Buna inanın ki, mən sizi qəsdən
Təhqir etməmişəm, hamı bilsin ki,
Mən sizə yamanlıq istəməmişəm.
Mənim atdığım ox lap təsadüfən
Mənim qardaşımı yaralamışdır.

LAERT

İçində bir qəzəb, bir kin saxlanan
Ruhumun ən gizli dərinliyindən
İnanın, mən sizi bağışlayıram.
Namus məsələsi—bu başqa şeydir,
Namusun özünün qanunları var,
Bax, bu qanunları bilənlər, mən
Sizlə barışmağa çəkənə qədər
Mənim haqqım yoxdur sizi əfv edirəm.
O vaxta qədərsə, sizin bu dostluq
Əlinizə mən də, dostluq əlimi

Uzadıram, alın.

HAMLET

Ürəkdən şadam.
Çağırışınızı qəbul edirəm.

Di gəlin başlayaq. Qılınclar hanı?

LAERT
Birini gətirin.

HAMLET,
Faydalı rəqibəm mən sizin üçün.
Mənlə vuruşarkən, məharətiniz
Əlbəttə daha çox parlayacaqdır.

LAERT
Siz lağ edirsiniz.

HAMLET
Yox-yox, canıma
And olsun ki, yox. Doğru sözumdür.

KRAL
Tez qılınıc paylayın bunlara, Ozrik.
Hamlet, bəllidirmi sizə şərtimiz?

HAMLET
Bəli, ser. Bəllidir, siz gücə qarşı
Zəiflik tərəfə mərc etmişsiniz.

KRAL
Yox, yox. Tanıyıram hər ikinizi!
O ustadırsa da, siz mahirsiniz.

LAERT
Başqasını verin. Bu çox ağırdır.

HAMLET
Bu mənim əlimə lap yaxşı yatır.
Hər ikisi eyni çəkidədirmi?

OZRİK
Bəli, əziz prins.
Döyüşə hazırlaşırlar.

KRAL

Şərab gətirin!

Onun bir və ikinci zərbələrində

Hamletin çaldığı zəfər eşqinə,

Qəsrimizin bütün mazqallarında

Yerləşən toplardan atəş açılsın.

Onun şərəfinə içəcək kral!

Atıram qədəhə indi bir inci,

Elə bir inci ki, Danimarkanın

Düz dörd kralının tacına taxıb,

İftixar etdiyi saf incilərdən

Daha qiymətlidir. Qədəh ver mənə!

Burax gurultusu litavraların

Şeypurlara keçsin, şeypur səsiylə

Göyə atəş açsın gəmi topları.

Göylər qoynundakı o gürultular

Yerlərdə partlasın. Başlayın görək.

Hamlet şərəfinə sağlıq deyirəm!

Di vaxtdır, başlayın. Hakimlər, diqqət!

Rica eyləyirik mürgüləməyin.

HAMLET

Hazırlaşın.

LAERT

Gəlin, mən vuruşuram.

(Vuruşurlar.)

HAMLET

Zərbə, bu bir!

LAERT

Yox, yox tutmadı.

HAMLET

Hakimlər, siz deyın!

OZRİK

Dəydi. Bu ilk zərbə doğrudan dəydi.

LAERT

Təzədən başlayaq.

KRAL

Dayanın, içək.

Sənin sağlığına, Hamlet. Bu inci

Səninkidir, buyur, qədəhin budur.

(Səhnə arxasından şeypur səsləri və top atəşləri eşidilir.)

HAMLET

İçmək vaxtı deyil. Başlayaq, Laert,

Yaxşıca qoruyun siz özünüzü.

(Vuruşurlar)

HAMLET

Bax, bu da bir zərbə. Elə deyilmi?

LAERT

Bu dəydi, danmıram. Dəydi. Elədir.

KRAL

Budur, qalib gəlir bizim oğlumuz.

KRALİÇA

Hamlet, gəl üzünün tərini silim,

Bu mənim özümün yaylığımdır, bax,

Yaman qızıışmısan. Mən kraliça

Sənin şərəfinə içirəm.

HAMLET

Ah, anacığım...

KRAL

Dayan, Qertruda, içmə sən ondan,

KRALİÇA

İçmək istəyirəm. İcazə verin.

KRAL(kənara)

Qədəhdə zəhər var! Məhv oldu artıq.

HAMLET

Yox, yox, anacığım, mənim sizinlə
İçməyimə çox var.

KRALİÇA

Mənə yaxın gəl,
Yaxın gəl, üzünün tərini silim.

LAERT

Mən vuracağam indi.

KRAL

Çox çətin.

LAERT

Bu iş vicdansızlıq olsa da... Hamlet

LAERT

Vuruşun bu dəfə lap zarafatsız,
Ciddi hücum edin, rica edirəm.
Deyəsən, siz ancaq oynayırınsınız?

LAERT

Eləmi? Baxarıq. Bir də başlayaq.
(Vuruşurlar)

OZRİK

Heç biri dəymədi.

LAERT

Buyurun, alın!
(Laert Hamleti yaralayır. Onlar vuruşurkən qılınclarını bir-birləriylə dəyişirlər. İndi də
Hamlet Laerti yaralayır.)

KRAL

Ayırın onları! Yox, belə olmaz.

HAMLET

Yox, bir də başlayaq!

Kraliça yıxılır.

OZRIK

Kraliçaya köməyə gəliniz!

HORASSIO

Bu nədir, bunlar,
Qana bulanmışlar. Nə qandır, milord?

OZRIK

Laert, bu qan nədir?

LAERT

Mən tora düşdüm.
Çox hiyləgərliklə qurduğum tora
Hiyləgərlik mənim özümü saldı.

HAMLET

Bəs deyin, nə oldu kraliçaya?

KRAL

Özündən getmişdir, elə şey deyil,
Bu qanı görüncə, qorxusundan o...

KRALİÇA

Yox, yalandır, Hamlet, o qədəhdəki
Şərabın içində... zəhərdir, zəhər!
(Ölür)

HAMLET

Bizim aramızda, burda xain var!
Kimdir xəyanətkar? Onu tapmalı!

LAERT

O uzaqda deyil. Onun əliylə
Sən də zəhərləndin, əlaçın yoxdur.
Ömrün, bax, bu saat qurtaracaqdır.
Sənin əlindədir o sübut, sənin
Əlindəki qılınc zəhərlənmişdir.
Mən özüm özümün alçaqlığımdan

Ölürəm... Bir daha qalxmayacağam.
Kraliça yoxdur. Qəlbim dayanır.
Bütün bu işlərin, bu hiylələrin
Müqəssiri yalnız kraldır, kral.

HAMLET

Nəçə? Bu qılınc da zəhərlənmişdir?
Dayanma, zəhərlə yoğrulmuş polad,
Qalx, yetir yerinə öz vəzifəni!
(Qılıncı krala sancır.)

HAMI

Xəyanət! Xəyanət!

KRAL

Dostlar, köməyə!
Hələ ölməmişəm, yaralanmışam!

HAMLET

Eləmi? Bir də al, al saxta kral,
Al cani yaxşı ye, öz pak incini!
Dayanma, anamın arxasınca get!
(Kral ölür.)

LAERT

Bu ona haqq oldu! Həmin zəhəri
Özü düzəltmişdi. Namuslu Hamlet,
Atam və özümün bu ölümümü
Mən sənə, inan ki, bağışlayıram...
Sən də ölümünü mənə bağışla!
(Ölür.)

HAMLET

Allah özü keçsin günahlarından.
İndicə gəlirəm ardınca mən də.
Horassio, hər bir şey qurtardı artıq.
Artıq vidalaşaq biz, kraliça!
Allah özü bilsin səninlə... Ey, siz,
Siz, bu faciənin lal şahidləri,
Ax, ömrüm olsaydı bircə an əgər,

Sizə çox sirləri mən danışardım.
Lakin ölüm — o küt, o hissiz cəllad
Gecikməyi sevmir... Olsun, Horassio,
Hər bir şey bitmişdir. Lakin sən sağsan,
Mənim haqqımdakı hər həqiqəti
Hamıya, hamıya sən danışarsan...

HORASSİO

Yox, bu olmayacaq. Budur, burada
Zəhərdən qalmışdır, onu içməsəm
Daniyalı deyil, romalıyam mən.

HAMLET

Yox, Horassio, səndə mərdlik varsa,
Qədəhi mənə ver. Mənə ver onu.
Ax, bu sirləri heç kəs bilməsə,
Gələcək nəsillər arasında, ah,
Qara şərəfsizlik qaplayar məni.
Lakin dostumsansa, sən öz ömrünü
Səadətlə yaşa, nadan dünyada
Qəlbin ağrısı da, mənim ömrümün
Dərdini hamıya, hamıya anlat.
(Səhnə arxasından marş və güllə səsləri gəlir.)

HAMLET

Uzaqlardan gələn bu atəş nədir?

OZRİK

Polşadan zəfərlə qayıdıb gələn
Fortinbras, ingilis elçilərinə
Top atəşlərilə salam göndərir.

HAMLET

Horassio, ölürəm... Bu zəhər, məni
Tamam çulğalayıb, məhv eləyir, ah!
Elçilər gələndə İngiltərədən,
Məni sağ-salamat görməyəcəklər.
İndidən deyirəm, bu tacı-taxtı
Verəcəksiniz siz Fortinbrasa.
Mən buna razıyam. Olub-keçənin

Hamısını ona sən özün söylə.
Sonrasa, sonrasa... Əbədi sükut...
(Ölür)

HORASSİO

Parçalandı, susdu nadir bir ürək!
Uyu, mələklərin mahnılarıyla,
Rahat bir yuxuda, əbədi uyu!
Bu təbil səsiylə kimdir gələnlər?

(Səhnə arxasında marş. Fortinbras, ingilis səfirləri və məiyyət, təbil gurultuları və bayraqlarla daxil olurlar.)

FORTİNBAS

Hadisə hardadır?

HORASSİO

Hansı hadisə?
Əsla görülməmiş, eşidilməmiş
Qəmli hadisəmi? O, buradadır.

FORTİNBAS

Qanlı əyləncəsi ehtirasların
Hələ də susmamış, qaynayır hələ.
Ölümün bu müdhiş kaşanəsində
Qanlı işrətə bax! Gör, neçə qurban
Bir-biri üstünə qalanmışdır, ah!

BİRİNCİ SƏFİR

Dəhşətdir bu, dəhşət! İngiltərədən
Gətirilən xəbər artıq gecikdi.
Rozenkrants ilə Qildensternin
Öldürülməsini əmr etmiş kral,
Əmrinin yerinə yetirildiyini
Eşitsəydi, yəqin çox şad olardı.
İndi kim edəcək bizə təşəkkür?

HORASSİO

İndi o burada sağ olsaydı da,
Bu işə təşəkkür eyləməzdi, yox.

O, həmin ölümü istəməmişdir.
Madam ki, siz indi İngiltərədən,
Polşadan o uzun qanlı yollarla
Gəlib rastlaşdınız, — onda əmr edin.
Əmr edin yığaraq cənazələri,
Qoysunlar hamının gözü önünə.
Mən qarşıya çıxıb, bütün olanı

Hamıya, hamıya nağıl eylərəm.
Mən nağıl eylərəm dəhşətli, qanlı,
Amansız işləri, dönük taleyi,
Yersiz qətləri, cəza verilmiş
İkiüzlülüğü, müqəssirləri
Həlakə çatdıran fitnə-fəsadı,
Hamıya, hamısını mən danışaram.
Bunları mən sizə bildirməliyəm.

FORTİNBRAŞ

Bir məclis toplayın, deyilənlərin
Hamsını, hamsını tez eşidək biz.
Bu uğursuz gündə mənə səadət
Gəlib qismət oldu. Sizin ölkəni
İdarə etməyə haqqım var mənim!

HORASSİO

Bir nəfər insanın öz adından mən
Bunu da sizlərə bildirəcəyəm.
Taleyn səsidir onun son əmr!
Bu tutqun dumanlar arasında biz
Yeni qanunsuzluq törətməməkçin
Gəliniz, gəliniz, tələsməliyik.

FORTİNBRAŞ

Hamleti qəhrəman bir əsgər kimi,
Dörd nəfər kapitan çiyinə alsın.
Hərbi musiqinin qəm sədaları
Cənazə keçərkən göyə ucalsın!
Əgər sağ olsaydı, sağ olsaydı o,
Biz kral qoyardıq o mərd əsgəri.
Bu qanlı qırğını gözlər görməsin,

Tez-tez yığışdırın cənazələri...
Davada mümkündür qan dənizləri,
Bura yaraşmayır qırğın izləri.
Gedək. Qəm mülgündə dayanmayaq biz,
Yaylım atəşinə əmr veriniz!

Matəm marşı.
Cənazələri aparıb getdikdən sonra
toplardan yaylım atəşi açılır.

<http://www.kitablar.com>
<http://www.kitablar.org/>